

BURMISTRZ DOBIEGNIĘWA

***AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY
DOBIEGNIĘW
NA LATA 2013 – 2016
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020***

Listopad 2012

1.	Wprowadzenie	6
1.1.	Podstawa prawna	6
1.2.	Cel i zakres	6
1.3.	Podstawa prawna	7
1.4.	Źródła danych	7
1.5.	Polityka Ekologiczna Państwa	7
2.	Charakterystyka gminy	9
2.1.	Położenie	9
2.2.	Klimat	10
2.3.	Spoleczność	11
2.4.	Rolnictwo i gospodarka	12
2.5.	Świadomość ekologiczna mieszkańców	16
2.6.	Infrastruktura inżyniersko – techniczna	21
2.6.1.	Infrastruktura transportowa	21
2.6.2.	Infrastruktura wodociągowa	21
2.6.3.	Infrastruktura kanalizacyjna	23
2.6.4.	Zaopatrzenie w ciepło i gaz ziemny	25
2.6.5.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	26
3.	Charakterystyka zasobów i walorów środowiska przyrodniczego	27
3.1.	Formy ochrony przyrody	27
3.1.1.	Analiza stanu istniejącego	28
3.1.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	34
3.1.3.	Strategia realizacji celów	34
3.2.	Lasy	35
3.2.1.	Analiza stanu istniejącego	35
3.2.2.	Zagrożenia oraz cele w zakresie poprawy stanu	36
3.2.3.	Strategia realizacji celów	38
3.3.	Turystyka i zieleń urządzona	39
3.3.1.	Analiza stanu istniejącego	39
3.3.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	42
3.3.3.	Strategia realizacji celów	42
3.4.	Kopaliny	43
3.4.1.	Analiza stanu istniejącego	43
3.4.2.	Strategia realizacji celów	44
4.	Stan środowiska	44
4.1.	Powietrze atmosferyczne	44
4.1.1.	Analiza stanu istniejącego	44
4.1.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	46
4.1.3.	Strategia realizacji celów	46
4.2.	Wody powierzchniowe i podziemne	48
4.2.1.	Analiza stanu istniejącego	48
4.2.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	52
4.2.3.	Strategia realizacji celów	54
4.3.	Hałas	55
4.3.1.	Analiza stanu istniejącego	55
4.3.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	56
4.3.3.	Strategia realizacji celów	57

4.4.	Oddziaływanie PEM	57
4.4.1.	Analiza stanu istniejącego	57
4.4.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	58
4.4.3.	Strategia realizacji celów	58
4.5.	Gospodarka odpadami	59
4.5.1.	Analiza stanu istniejącego	59
4.5.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	62
4.5.3.	Strategia realizacji celów	62
4.6.	Awarie przemysłowe	63
4.6.1.	Analiza stanu istniejącego	63
4.6.2.	Strategia realizacji celów	64
4.7.	Powierzchnia ziemi, w tym gleby	65
4.7.1.	Analiza stanu istniejącego	65
4.7.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	67
4.7.3.	Strategia realizacji celów	68
4.8.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	68
4.8.1.	Analiza stanu istniejącego	68
4.8.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	71
4.8.3.	Strategia realizacji celów	71
4.9.	Kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą	72
4.9.1.	Analiza stanu istniejącego	72
4.9.2.	Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu	72
4.9.3.	Strategia realizacji celów	73
5.	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	73
5.1.	Ogólne zasady zarządzania Programem	73
5.2.	Instrumenty zarządzania Programem	74
5.2.1.	Instrumenty prawne	74
5.2.2.	Instrumenty finansowe	75
5.2.3.	Instrumenty społeczne	75
5.2.4.	Instrumenty strukturalne	76
6.	Źródła finansowania	76
7.	Monitoring Programu Ochrony Środowiska	78
8.	Podsumowanie	79
9.	Literatura	80

Spis wykresów

Wykres 1 Rozkład wartości średnich temperatury powietrza i ciśnienia atmosferycznego w Gorzowie Wlkp. w 2010 r.	11
Wykres 2 Użytkowanie gruntów w Mieście i Gminie Dobiegniew	16
Wykres 3 Zużycie wody ogółem w gminach Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w 2011 r.	22
Wykres 4 Struktura zużycia paliw do produkcji energii elektrycznej sprzedanej w 2011 r. przez Grupę ENEA ..	25
Wykres 5 Zestawienie zasobności gleb w makroelementy w latach 2007 – 2011	66

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno – geograficznych wg Kondrackiego	10
Rysunek 2 Formy ochrony przyrody na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew	27
Rysunek 3 Sieć wód powierzchniowych na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego	50
Rysunek 4 Lokalizacja GZWP na Miasta i Gminy Dobiegniew	51
Rysunek 5 Podział administracyjny regionu północnego	61
Rysunek 6 Gleby Miasta i Gminy Dobiegniew wg nomenklatury FAO	67
Rysunek 7 Rozkład strumienia ciepła na obszarze Polski (Szewczyk, Gientka, 2007)	70

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w latach 2007 – 2011	12
Tabela 2 Podmioty wg sekcji PKD (2007) w mieście i gminie Dobiegniew w 2011 r.	12
Tabela 3 Użytkowanie gruntów w Mieście i Gminie Dobiegniew w porównaniu do powiatu [ha]	16
Tabela 4 Ujęcia wód na terenie Gminy Dobiegniew	21
Tabela 5 Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta i Gminy [km]	23
Tabela 6 Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dobiegniew	24
Tabela 7 Zaopatrzenie w energię elektryczną w Mieście Dobiegniew.....	26
Tabela 8 Użytki ekologiczne na terenie gminy Dobiegniew.....	30
Tabela 9 Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobiegniew	32
Tabela 10 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Dobiegniew w latach 2007 – 2011	36
Tabela 11 Parki zabytkowe na terenie Gminy Dobiegniew	42
Tabela 12 Kopaliny występujące na terenie gminy Dobiegniew.....	43
Tabela 13 Klasyfikacja stref jakości powietrza w strefie lubuskiej w 2011 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.	45
Tabela 14 Klasyfikacja stref jakości powietrza w strefie lubuskiej w 2011 r. z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin.	46
Tabela 15 Wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i ogólnego jeziora Słowa w 2010 r.	49
Tabela 16 Wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i ogólnego Osiek w 2009 r.	49
Tabela 17 Ogólna Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 27.....	51
Tabela 18 Wyniki średniodobowego pomiaru ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Dobiegniew (2010 r.).....	55
Tabela 19 Wyniki pomiarów i obliczeń – dane akustyczne	56
Tabela 20 Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew.....	58
Tabela 21 Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Miasta i Gminy Dobiegniew [Mg].....	59
Tabela 22 Powierzchnia gruntów zmeliorowanych urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych, w tym zdrenowanych na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego i Gminy Dobiegniew [ha].....	72
Tabela 23 Wskaźniki służące do monitoringu Programu Ochrony Środowiska	79

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew na lata 2009 – 2012 wraz z perspektywą do roku 2016 przyjętego uchwałą Rady Miasta Dobiegniew nr XXIX/200/08 dnia 30 grudnia 2008 r. Zgodnie z art. 17 ust 1 ustawy Prawo ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza się odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

1.2. Cel i zakres

Zakres Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew przedstawia aktualny stan środowiska we wszystkich jego komponentach, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację działań administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym prawo miejscowe tym samym nie ingeruje w kompetencje instytucji na poziomie rządowym i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego zapisy i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001r. która definiuje ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin w myśl (Art.14 ust.1), określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Celem sporządzania aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska jest uaktualnienie na szczeblu lokalnym podstaw realizacji „Polityki Ekologicznej Państwa”, które odświeża:

- cele polityki ekologicznej na terenie powiatu, w podziale na cele krótkookresowe, średniookresowe i długookresowe,
- wybrane priorytety ekologiczne z uzasadnieniem ich wyboru,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podejmuje się gmina,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Do najistotniejszych celów w zakresie ochrony środowiska wytyczonych dla Miasta i Gminy Dobiegniew zaliczyć należy:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- ochrona powietrza, ochrona przed hałasem ,
- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrona wód,
- ochrona gleb,
- ochrona zasobów przyrodniczych,
- prowadzenie skutecznej edukacji.

W gminnym programie powinny być uwzględnione:

- *zadania własne gminy* (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy),
- *zadania koordynowane* (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących

w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom centralnym).

1.3. Podstawa prawna

Podstawę do sporządzenia Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020 stanowi art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r., Nr 25 poz. 150 z późn. zm.). Zgodnie z ww. artykułem, Urząd Gminy ma obowiązek opracować program ochrony środowiska, który następnie opiniowany jest przez jednostkę wyższego rzędu czyli Zarząd Powiatu. Zgodnie z art. 18 ww. ustawy po procesie opiniowania projekt dokumentu zostaje uchwalony odpowiednio przez Radę Gminy.

1.4. Źródła danych

Istotnym aspektem opracowania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew jest ścisła współpraca między jednostkami, które bezpośrednio lub pośrednio są związane z programem. Podczas przygotowywania dokumentacji charakterystykę gminy oraz diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy sporządzono głównie na podstawie danych pochodzących od następujących jednostek:

- Urzędu Miejskiego w Dobiegniewie,
- Starostwa Powiatowego w Strzelcach Krajeńskich,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- Nadleśnictwa: Bierzwnik, Głusko, Smolarz, Strzelce Krajeńskie,
- Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Strzelcach Krajeńskich,
- Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Strzelcach Krajeńskich,
- Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gorzowie Wielkopolskim,
- Państwowego Instytutu Geologicznego,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Zielonej Górze,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze,
- Drawieńskiego Parku Narodowego.

1.5. Polityka Ekologiczna Państwa

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, która polega na zachowaniu równowagi pomiędzy aspektami gospodarczego i społecznego rozwoju kraju, a wymogami ochrony środowiska. Zgodnie z treścią dokumentu osiągnięcie wyżej postawionego celu uzależnione jest od zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki, zastosowania najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania. Natomiast pozostałe zasady, do których odwołuje się „Polityka ekologiczna państwa” mają przede wszystkim na celu racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych oraz poprawę jakości środowiska. Realizacja polityki ekologicznej państwa wiąże się z respektowaniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz stosowaniem dobrych praktyk gospodarowania w strategiach i politykach sektorowych: w energetyce, przemyśle, transporcie, gospodarce komunalnej, budownictwie, rolnictwie, leśnictwie i turystyce.

Osiąganiu powyższych celów służyć będzie realizacja następujących priorytetów i zadań:

1. Kierunki działań systemowych polegające na:

- doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- uruchomienie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby

do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego,

- jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu eko-innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska,
- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy,
- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

2. Ochrona zasobów naturalnych polegająca na:

- w zakresie *ochrony przyrody* - podstawowym celem średniookresowym jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody. Kierunkami działań w tym zakresie jest dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski. Stworzy to podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000. Konieczne jest również egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska, a także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniającą utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody. W systemie ochrony przyrody należy także uwzględnić korytarze ekologiczne, jako miejsca dopełniające obszarową formę ochrony przyrody,
- w zakresie *ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów* – przyjętymi celami średniookresowymi są dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Kierunkami działań w tym zakresie jest realizacja przez Lasy Państwowe „Krajowego programu zwiększenia lesistości”, utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększanie przez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych oraz dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska oraz zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych,
- w zakresie *racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi* - głównym celem średniookresowym jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- w zakresie *ochrony ziemi* – przyjętym celem średniookresowym jest rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- w zakresie *gospodarowania zasobami geologicznymi* - podstawowym celem jest racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego polegające na działaniach:

- w obszarach: w zakresie *zdrowia środowiskowego* – podstawowym celem średniookresowym jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora

ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,

- w zakresie *jakości powietrza* – najważniejszym celem będzie dążenie do spełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz Dyrektywy LCP i Dyrektywy CAFE. Zadania będą głównie koncentrować się na dalszej redukcji emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii, modernizacji systemów energetycznych oraz w dalszym ciągu opracowywanie i wdrażanie przez właściwych marszałków województw Programów naprawczych w strefach, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE, poprzez eliminację niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu,
- w zakresie *ochrony wód* - naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju,
- w zakresie *gospodarki odpadami* – celami średniookresowymi w tym zakresie jest utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju, znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko, eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych,
- w zakresie *oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych* - celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- w zakresie *substancji chemicznych* - średniookresowym celem polityki ekologicznej w odniesieniu do chemikaliów jest stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

2. Charakterystyka gminy

2.1. Położenie

Gmina Dobiegniew położona w północno-wschodniej części województwa lubuskiego, na pograniczu Pojezierza Dobiegniewskiego i Równiny Drawskiej. Ludność miasta i gminy liczy 6 920 stałych mieszkańców, oraz 133 mieszkańców czasowych (stan wg UG na 31.12.2011 r.). Miasto i Gmina Dobiegniew zajmuje obszar 35 127 ha, w tym miasto 560 ha. Powierzchnia miasta i gminy zajmuje 28,2% powierzchni powiatu i 2,5% powierzchni województwa lubuskiego. Północno-zachodni skraj gminy zajmuje południowa część Drawieńskiego Parku Narodowego.

Rysunek 1 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno – geograficznych wg Kondrackiego

Źródło: Opracowanie własne

Dobiegniew to gmina graniczna województwa lubuskiego: graniczy z województwami wielkopolskim i zachodniopomorskim. Sąsiadami Dobiegniewa są gminy: na północy Bierzwnik i Drawno, na wschodzie Człopa i Krzyż Wlkp., na południu Drezdenko, a na zachodzie Strzelce Krajeńskie.

W skład gminy wchodzi miasto Dobiegniew i 13 sołectw: Chomętowo, Głusko, Grąsy, Lubiewko, Ługi, Mierzęcín, Osiek, Ostrowiec, Radęcín, Sarbinowo, Słonów, Słówin, Wołogószcz. Ogółem (łącznie z miastem) na terenie gminy znajdują się 54 miejscowości, w tym 24 wsie.

W samym mieście jest Jezioro Wielgie z kąpieliskiem; rzeka Mierzęcka Struga przepływająca przez miasto jest dopływem rzeki Drawy. W odległości 1 km od głównej trasy nr 22 (biegnącej z Berlina-Gdańsk-Królewiec) w północno-zachodniej części gminy leży grupa jezior z największym jeziorem Osiek (pow. 6,1 km, długość 10 km, głębokość do 35 m, długość brzegów 28 km).

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga krajowa nr 22,
- droga wojewódzka nr 160 Suchań – Miedzichowo.

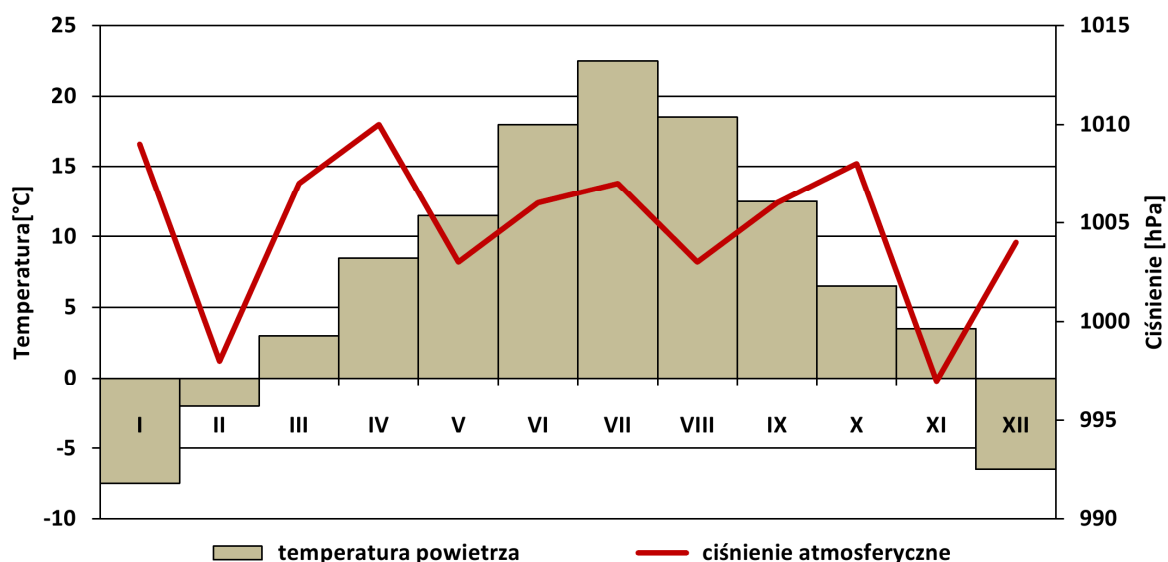
Miasto i gminę przecina także uczęszczana linia kolejowa Szczecin – Poznań, a dalej do Warszawy, Wrocławia, Krakowa.

2.2. Klimat

Klimat na obszarze obejmującym teren Miasta i Gminy Dobiegniew należy do strefy klimatu umiarkowanego, w obszarze przenikania wzajemnego wpływów morskich i kontynentalnych, czego skutkiem są zmienne stany pogodowe, które uzależnione są od rodzaju napływających mas powietrza. Częstotliwość występowania poszczególnych mas powietrza jest nierównomierna.

- Dominują tu masy powietrza polarno-morskiego (ok. 45 % dni) napływające z zachodu lub północnego zachodu, polarno-kontynentalnego (ok. 38 %) napływające ze wschodu.
- W skali roku przeważają wiatry zachodnie (powyżej 13 % częstości) i południowo-zachodnie (15 %) oraz wschodnie (8 %).
- Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,5 m/s.
- Średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą 567 mm, przy opadach minimalnych na poziomie 382 mm i maksymalnych 643 mm.
- Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 44,7 przy minimalnej 21 dni i maksymalnej 85 dni.
- Średnie roczne wartości temperatury wahają się w granicach 7,6 – 8,9°C, a średnia temperatura lipca 17,0°C.
- Nasłonecznienie wynosi ok. 1718 h w ciągu roku.

Na poniższym wykresie pokazano jak kształtują się średnioroczne wartości temperatury powietrza i ciśnienia atmosferycznego, charakterystyczne dla Miasta i Gminy Dobiegniew.

Wykres 1 Rozkład wartości średnich temperatury powietrza i ciśnienia atmosferycznego w Gorzowie Wlkp. w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ

Gmina Dobiegniew to znaczne obszary leśne. Pogoda wewnątrz kompleksów leśnych bywa odmienna niż na obrzeżach. Wiosną i latem częste są lokalne deszcze i burze obejmujące jedynie część terenu. Pokrywa śnieżna zalega dłużej w lesie niż poza nim, a warstwa lodu na jeziorach w mroźne dni może osiągać metr grubości. W miesiącach maj i wrzesień typowa jest stała, ciepła pogoda. Wiosną i latem słoneczna pogoda może okazać się jednak niekorzystna dla turystów, ze względu na niską wilgotność ściółki, a tym samym duże zagrożenie pożarowe – może być wówczas wprowadzony zakaz wstępu do lasów.

2.3. Społeczność

Pod koniec 2011 r. na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego mieszkało 51 215 osób, z czego 13,5% stanowili mieszkańcy Miasta i Gminy Dobiegniew. Coroczne dane wykazują, że liczba mieszkańców Miasta i Gminy spada. W porównaniu do roku 2007 spadek wyniósł 2,2%.

Ludność w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Dobiegniew stanowi bardzo duży odsetek i wynosi 64,7%. Co prawda jest to mniejszy odsetek ludności niż w Powiecie Strzelecko –

Drezdeneckim, aczkolwiek wzrasta on stale z roku na rok. Wzrasta również udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na rzecz spadku udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (w porównaniu do roku 2007 zanotowano spadek aż o 2%).

Przyrost naturalny w 2011 r. był ujemny i wyniósł -0,7, który przy deficycie migracyjnym, wynoszącym 37 osób wpływa na zmniejszenie liczby ludności w Mieście i Gminie.

W poniższej tabeli przedstawiono jak zmieniała się liczba ludności w Mieście i Gminie Dobiegniew w ciągu ostatnich pięciu lat.

Tabela 1 Liczba ludności w latach 2007 – 2011

	2007	2008	2009	2010	2011*
Powiat	50560	50500	50439	50407	51215
Miasto i Gmina Dobiegniew	7076	7011	6935	6923	6923

Źródło: BUS, Bank Danych Lokalnych, * - dane z Urzędu Miejskiego

Stopa bezrobocia dla Miasta i Gminy Dobiegniew na koniec grudnia 2010r. wynosiła 18,4% dla bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego stopa bezrobocia była wyższa i wyniosła 24,9%. W ciągu roku 2010 ilość bezrobotnych w gminie wzrosła o 45 osób. Połowę bezrobotnych stanowią kobiety, natomiast 58,5% ogółu bezrobotnych to mieszkańcy obszarów wiejskich.

Mieszkańcy wsi doświadczają większych trudności związanych z bezrobociem. Największe problemy dotyczą najsłabiej wykształconych. Ponadto w związku z gorzej rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną i instytucjonalną częściej niż mieszkańcy miasta mają oni ograniczony dostęp nawet do podstawowych instytucji czy informacji.

2.4. Rolnictwo i gospodarka

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w Mieście i Gminie Dobiegniew w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych zarejestrowanych było 648 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło niecałe 15% podmiotów zarejestrowanych w powiecie strzelecko – drezdeneckim. W sektorze publicznym działało 28 podmiotów, natomiast w sektorze prywatnym – 628. Dane GUS wskazują, że od 1995 r. ilość podmiotów stale wzrastała, w tym okresie nastąpiły jednak dwa spadki, pierwszy w 2002 r. o 18 podmiotów i następny w 2009 r. o 12 podmiotów. Kryzys gospodarczy, mający miejsce na przełomie 2008-2009 roku oraz emigracja młodych, przedsiębiorczych ludzi z powiatu strzelecko – drezdeneckiego w poszukiwaniu większych możliwości rozwoju oraz pracy wpłynęły na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Jak pokazują dane GUS, dla Miasta i Gminy Dobiegniew nie były to jednak znaczące zmiany.

Poniżej przedstawiono udział poszczególnych branż w liczbie podmiotów gospodarczych miast i obszaru wiejskiego gminy Dobiegniew wg sekcji PKD (2007) w roku 2011.

Tabela 2 Podmioty wg sekcji PKD (2007) w mieście i gminie Dobiegniew w 2011 r.

Sekcja PKD (2007)	Ilość podmiotów w mieście	Ilość podmiotów na obszarze wiejskim
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	92
B - Górnictwo i wydobywanie	0	1
C - Przetwórstwo przemysłowe	27	50
D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0

E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	2
F – Budownictwo	42	63
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	115	184
H - Transport i gospodarka magazynowa	26	35
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14	16
J - Informacja i komunikacja	2	5
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	6
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	75	2
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	15
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	14
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	4
P – Edukacja	8	11
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14	21
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	2
S i T - Pozostała działalność usługowa, oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	17	31

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z powyższych danych wynika, że sekcja rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa stanowi jedynie 16,2% wszystkich podmiotów gospodarczych. Niski udział podmiotów gospodarczych działających w sektorze rolnictwa odzwierciedla fakt, że jedynie 25,3% gruntów stanowią użytki rolne. W porównaniu do powiatu jest to mniejszy udział aż o 12,5%.

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu zaliczamy:

- Zakłady Drzewne, 66-520 Dobiegniew ul. Gdańska 2, branża drzewna,
- HOLZINDUSTRIE Dobiegniew MANAGAMENT SP. Z O.O 66-520 Dobiegniew ul. Gdańska 2, branża drzewna,
- JODIPOL Sp.z.o.o, 66-520 Dobiegniew ul. Poznańska 22, branża metalowa,
- EKO-LAS Sp.z o o. 66-520 Dobiegniew ul. Gorzowska (teren strefy gospodarczej) – branża drzewna,
- BLISKA PKN ORLEN Spółka Akcyjna – Region Pomorski, Stacja Paliw nr 4253 Dobiegniew,
- Folia Service Polska Sp. z o.o. 66-520 Dobiegniew, ul. Poznańska 4, produkcja i sprzedaż,
- Ferma Drobiu w Radęcinie,
- PUK „Komunalni, 66-520 Dobiegniew ul. Poznańska 4, gospodarka wodno-ściekowa i gospodarka odpadami komunalnymi,
- Zakład Usługowy TOKAR, Mierzęcin 30/1, 66-520 Dobiegniew,
- Masarnia „ Staś” Stanisław Serafin 66-520 ,Dobiegniew ul. Sienkiewicza 12, Sklep Masarniczy – Wyroby własne,
- Marzena Wierzbicka „ Stacja Diagnostyczna” 66-520 Dobiegniew ul. Mickiewicza 6,
- Produkcja drzewna – Łęczyn ,66-520 Dobiegniew,
- Zakład Stolarski ,66-520 Dobiegniew ul. Wileńska,
- Zakład Przetwórstwa Drzewnego, Sławica 2, 66-520 Dobiegniew,
- Usługi Tartaczne-Przetwórstwo Drzewne., Słwin 66-520 Dobiegniew,
- P.P.H.U. PRODET, 66-520 Dobiegniew ul. Sienkiewicza 13,

- AUTO-CZĘŚCI- OLEJE, 66-520 Dobiegniew ul. Gdańska 7,
- Firma Usługowo-Handlowa DREWALD, Wołogoszcz 4,
- Firma Jaremy SIEDZIBA:676-520 Dobiegniew ul.Sienkiewicza10/1,
- Firma „IVO” siedziba 66-520 Dobiegniew ul. Sienkiewicza 10,
- FINMET, 66-520 Dobiegniew ul. Konopnickiej 4/2,
- AUTO-SERVICE LPG, 66-520 Dobiegniew ul. Mickiewicza 21,
- AUTO-SERVIS, 66-520 Dobiegniew ul. Norwida 8,
- Usługi ślusarskie i ogólnobudowlane, Sarbinowo 23, gm.Dobiegniew,
- Firma Budowlana, 66-520 Dobiegniew ul. Obr. Pokoju 22.

Ze względu na wielkość i rodzaj prowadzonej działalności właśnie w/w podmioty gospodarcze stwarzają największe, potencjalne zagrożenie dla środowiska gminy.

Dobiegniewska Strefa Przemysłowa

W styczniu 2007 roku władze lokalne podjęły decyzje o utworzeniu Dobiegniewskiej Strefy Przemysłowej (DSP), powstałej w ramach Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, do której zaliczonych jest 29 podstref inwestycyjnych w województwach lubuskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim. Jako główne atrybuty przemawiające za powstaniem „Strefy” przyjęto: położenie Dobiegniewa w bliskim sąsiedztwie granicy z Niemcami, posiadanie atrakcyjnych gospodarczo terenów, dostępność i korzystne połączenia komunikacyjne, niewykorzystane zasoby ludzkie. Czynniki te sprzyjały utworzeniu strefy gospodarczej, ta z kolei otwiera przed miastem nowe perspektywy i możliwości rozwoju gospodarczego.

Tereny strefy zostały przeznaczone dla obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz dla usług różnych, ich łączna powierzchnia wynosi 7,7 ha (teren niezniwelowany), oraz 3,24 ha (teren zniwelowany). Dobiegniewska Strefa Przemysłowa posiada uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Nr XX/129/ Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 15 maja 2008 r.

Gmina Dobiegniew była inicjatorem utworzenia stowarzyszenia Lokalnej Grupy Rybackiej. Wsparcia inicjatywnie udzielił Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Formalnie Lokalna Grupa Rybacka rozpoczęła swą działalność 30 lipca 2009 r., (Uchwała nr 1 z dnia 30 lipca 2009 r. o powołaniu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Dobiegniewskie). **Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Dobiegniewskie”** obecnie działa na obszarze 8 gmin. Są to: Dobiegniew, Drezdenko, Kłodawa, Nowogródek Pomorski, Skwierzyna, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie i Zwierzyn.

Na terenie LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” funkcjonują 33 gospodarstwa rybackie o łącznej powierzchni prawie 4400 ha, z tego obiekty stawowe stanowią ok. 10% (445 ha), pozostałe wody należą do zasobów jeziornych, zlokalizowanych głównie w obwodach rybackich. Na terenie Gminy Dobiegniew znajduje się powierzchnia 1431,1 ha jezior i 109,3 ha stawów w gospodarstwach rybackich.

Największymi dzierżawcami obwodów rybackich na terenie LGR są: Polski Związek Wędkarski (ok. 2050 ha), Akme sp zoo (228 ha) oraz dwa podmioty powstałe w wyniku likwidacji PGR Ryb. w Dobiegniewie (Sieja sp. zoo - 1015 ha i Hod-Ryb R. Jerzyński - 358 ha).

Duże obiekty stawowe zlokalizowane w okolicach Buszowa i Dobiegniewa oraz ośrodek zarybieniowy w Starym Kurowie pozostałe po przedsiębiorstwie państwowym (obecnie w zasobie ANR) są dzierżawione. Wyjątkowo interesujący jest ośrodek hodowli pstrąga w miejscowości Głusko k/Dobiegniewa (jedyny taki obiekt na terenie LGR). Inwestycja zrealizowana w połowie lat 70-tych na zabytkowym obiekcie stawowym z początku XX wieku., do hodowli wykorzystuje wody dopływu Drawy - Korytnicy, prowadzone specjalnymi kanałami.

Największą grupę gospodarstw rybackich, bo ponad 55%, stanowią gospodarstwa będące w dzierżawie - 19 gospodarstw. Pod tym względem dominuje Gmina Dobiegniew. Gospodarstwa własne stanowią około 45% ogólnej liczby gospodarstw rybackich. Na terenach stawowych objętym diagnozą przeważa hodowla karpia (90% hodowli). Właściciele i dzierżawcy gospodarstw rybackich zatrudniają łącznie około 40 osób. Pod względem zatrudnienia dominuje Gmina Drezdenko

i Dobiegniew, w których gospodarstwa rybackie zatrudniają blisko 30 osób.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Dobiegniewskie” pomaga w pozyskaniu dofinansowania przedsięwzięć w ramach środka 4.1. Rozwój obszarów zależnych od rybactwa z wyłączeniem operacji polegającej na funkcjonowaniu lokalnej grupy rybackiej oraz nabywaniu umiejętności i aktywizacji lokalnych społeczności.

Gmina Dobiegniew należy również do **Stowarzyszenia „LGD Działaj z Nami”**, które zostało powołane w dniu 14 września 2007 r., zawierając partnerstwo sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Gmina Dobiegniew dołączyła do Stowarzyszenia w styczniu 2010 r. Statutowymi celami wspólnego partnerstwa wraz z 13 innymi gminami są:

- wszechstronne działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,
- aktywizowanie ludności wiejskiej i małych miast,
- realizację działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Lokalną Grupę Działania,
- promocję środowiska naturalnego, krajobrazu, zasobów historyczno – kulturalnych, rozwój turystyki i jej szerokiej popularyzacji.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia "LGD Działaj z Nami" można ubiegać się o przyznanie pomocy w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, oś 4 LEADER, działanie 4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, t.j. na:

- operacje, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach Osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tzw. "Małych projektów",
- operacje, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi",
- operacje, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej".

Kolejnym Związkiem do którego przynależy Miasto i Gmina Dobiegniew, wraz z gminą Bierzwnik i gminą Strzelce Krajeńskie jest Celowy Związek Gmin „Puszcza Drawska”. Związek został utworzony w 2008 r. w celu:

- programowania i realizacji regionalnej polityki ekorozwoju,
- wspólne działanie w sferze administracyjnej, społecznej, oświatowej, środków masowego przekazu oraz kontaktów z zagranicą,
- realizacja przedsięwzięć gospodarczych zarówno krajowych, jak i we współpracy z podmiotami zagranicznymi,
- reprezentowanie interesów gmin na forum krajowym i międzynarodowym,
- prowadzenie działalności wydawniczej, szkoleniowej, konsultingowej i promocyjnej dla potrzeb gmin i regionów,
- tworzenie lepszych warunków do rozwoju turystyki.

Najnowszym Związkiem, który powstał w 2012 r. jest **Celowy Związek Gmin**, do którego przynależą wszystkie gminy Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego, w tym Miasto i Gmina Dobiegniew.

Do zadań Związku należy wspólne działanie zmierzające do poprawy stanu środowiska naturalnego w granicach administracyjnych Gmin - Uczestników Związku, a w szczególności:

- planowanie i wykonywanie zadań w dziedzinie gospodarki komunalnymi,
- prowadzenie wszechstronnej działalności promocyjnej i edukacyjnej w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi z uwzględnieniem zakresu przewidzianego w art. 3 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach (przejęcie przez Związek od Gmin rozwiązań systemowych gospodarki odpadami komunalnymi),
- przygotowanie i realizacja procesów inwestycyjnych w zakresie zadań Związku,
- współpraca regionalna i międzynarodowa w celu rozwiązywania wspólnych problemów z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- przygotowywanie dokumentacji w celu pozyskania dodatkowych środków

- finansowych na realizację celów Związku,
- ustalanie programów realizacji zadań Związku oraz zasad ich finansowania.

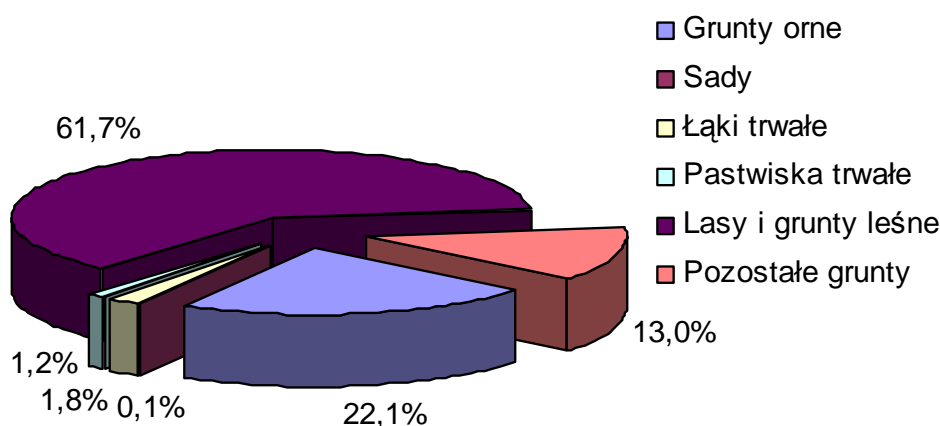
Rolnictwo Gminy Dobiegniew, jak i Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego charakteryzuje się systematycznymi przemieszczeniami własnościowymi, strukturalnymi i ekonomicznymi. Duża liczba jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, kierunku i poziomu produkcji powoduje złożoność i zmienność sytuacji ekonomicznej rolnictwa. Na tę złożoność i zmienność zasadniczy wpływ ma trudna sytuacja ekonomiczna ogółu ludności, ograniczony popyt na artykuły rolno – spożywcze i niskie ceny artykułów rolnych zarówno skupu, jak i targowiskowe. Te elementy ekonomiczne decydują o strukturze i liczbie gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą, o stopniu wykorzystania i sposobach użytkowania gruntów, o kierunkach produkcji rolniczej, a także o prowadzeniu działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych.

Sposób użytkowania gruntów Gminy Dobiegniew ma charakter typowo leśny, w odróżnieniu od pozostałych gmin powiatu, które odznaczają się charakterem rolniczym. Lasy i grunty leśne zajmują na terenie gminy aż 61,7% powierzchni, natomiast użytki rolne 25,3%. W poniższej tabeli i na poniższym wykresie przedstawiono szczegółowo użytkowanie gruntów na terenie gminy.

Tabela 3 Użytkowanie gruntów w Mieście i Gminie Dobiegniew w porównaniu do powiatu [ha]

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty pod zabudowaniami, drogi, wody, oraz inne grunty użytkowe i nieużytki
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe		
Gmina Dobiegniew	35 127	8 884	7 768	46	638	432	21 668	4 575
Powiat	124 786	47 125	31 974	490	11 575	3 086	64 284	13 377

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Strzelcach Krajeńskich

Wykres 2 Użytkowanie gruntów w Mieście i Gminie Dobiegniew

Źródło: Opracowanie własne

2.5. Świadomość ekologiczna mieszkańców

Edukacją ekologiczną na terenie gminy zajmują się głównie placówki oświatowe. Szkoły realizują szeroki program dydaktyczny w zakresie edukacji ekologicznej z nastawieniem na poszanowanie środowiska w najbliższym otoczeniu. W ramach zajęć szkolnych realizowane są corocznie następujące przedsięwzięcia:

- przeeglądy piosenek ekologicznych,
- konkursy przyrodniczo-ekologiczne,

- obchody Dnia Ziemi,
- akcje „Sprzątania Świata”,
- konkursy i olimpiady plastyczne, ekologiczne,
- dni otwarte poświęcone problematyce zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- tydzień ekologiczny - apele, krzyżówki, rebusy, zadania redakcyjne, konkursy przyrodnicze, ekologiczne, festiwale piosenek,
- turnieje ekologiczne,
- Klub Młodego Ekologa,
- zajęcia przedmiotowe z tematyką ekologiczną (pogadanki, prace plastyczne, wystawki tych prac), wycieczki, wypowiedzi uczniów, plakaty,
- zbiórka baterii we współpracy z Rebą,
- propagowanie wycieczki na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego,
- zbiórka puszek.

Urząd Miejski w Dobiegniewie organizuje zebrania wiejskie na których poruszana była tematyka gospodarki odpadami.

Drawieński Park Narodowy jest jednostką, która posiada bogatą ofertę w zakresie edukacji ekologicznej. Proponowane są programy edukacyjne:

Program szkolenia młodzieżowych przewodników po DPN:

Cele:

- poznanie terenu DPN,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania roślin i zwierząt, posługiwania się literaturą fachową, kluczami do rozpoznawania roślin i zwierząt,
- wykształcenie młodzieżowych przewodników po ścieżce dydaktycznej w DPN.

Program "Warsztaty ekologiczne":

Cele:

- poznanie terenu DPN,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania roślin i zwierząt, posługiwania się literaturą fachową, kluczami do rozpoznawania roślin i zwierząt,
- poznanie form ochrony przyrody w Polsce.

Program "Ekologia":

DPN proponuje następujące tematy zajęć w sali edukacyjnej i na terenie parku:

- Formy ochrony przyrody w Polsce,
- Parki narodowe jako najwyższa forma ochrony przyrody,
- Nad Drawą i Płociczną - Drawieński Park Narodowy,
- Zwierzęta, rośliny i grzyby Puszczy Drawskiej,
- Nasza historia czyli o przeszłości terenów nad Drawą,
- Szkodnictwo w lesie - pożary, kłusownictwo,
- Las,
- Eutrofizacja wód - praca z zestawem do badania wód,
- Problem odpadów, recykling,
- Rośliny, zwierzęta - praca z przewodnikami do oznaczania gatunków, wykonywanie zielnika,
- Mikroskopowanie, wykonywanie preparatów mikroskopowych,
- Porosty jako wskaźnik zanieczyszczenia powietrza, praca ze skalą porostową,
- Prace z komputerem, programy przyrodnicze, moduł edukacyjny o DPN, Bioróżnorodność.

Program "Ocalmy żabię kumkanie":

Cele:

- ochrona płazów i gadów poprzez monitorowanie dróg ich migracji,
- poznanie biologii płazów i gadów,
- zapoznanie z formami ochrony przyrody w Polsce,
- zainteresowanie fotografią przyrodniczą.

Program "Ochrona bociana białego":

Cele:

- poznanie biologii bociana białego,
- poznanie i inwentaryzacja miejsc lęgu i żerowania,
- wspomaganie populacji bociana białego poprzez remonty gniazd, zakładanie platform,
- ochrona terenów podmokłych, potencjalnych żerowisk bociana białego.

Program "Zwalczamy szrotówka kasztanowcowiaczka":

Cele:

- zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka.

Program "Zielony autobus":

Cele:

- poznanie terenu DPN,
- wyrabianie kultury osobistej na szlakach turystycznych, w lesie,
- integrowanie się w zespole, zaszczepianie zamiłowania do wędrówek, poznawania własnej okolicy.

Również nadleśnictwa działające na terenie powiatu (Bierzwnik, Głusko, Strzelce Krajeńskie, i Smolarz) odznaczają się ogromnym potencjałem w zakresie edukacji ekologicznej. Edukacja przyrodniczo-leśna jest procesem odpowiedniego kształtowania postaw człowieka wobec środowiska naturalnego. Umożliwia zrozumienie procesów i zależności zachodzących w przyrodzie, uczy jak racjonalnie korzystać z zasobów Matki Natury.

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski Rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa...” wprowadzonych do praktyki Zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku.

Nadleśnictwa w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystują różnorodne obiekty. Są to ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej, izby edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibie nadleśnictwa, leśnictwa. Dużą popularnością cieszą się wiaty edukacyjne. Wiaty budowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadaszone, przystosowane do prowadzenia zajęć zazwyczaj z jedną klasą szkolną, są wykorzystywane również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi lub poznawczymi. Są to trasy o długości przeważnie 2-4 km, wiodące przez tereny leśne, z kilkoma czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu.

Najczęściej praktykowanymi formami edukacji przez leśników są lekcje terenowe, lekcje w izbie leśnej, lekcje w szkołach, spotkania edukacyjne poza szkołą, konkursy leśne, akcje edukacyjne, oraz wystawy edukacyjne. Część wystąpień i prelekcji leśników odbywa się na festynach, imprezach edukacyjnych, jak również na forum samorządowym, na zebraniach wiejskich, na spotkaniach towarzystw i różnych organizacji społecznych.

Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie udostępniło statystyki dotyczące swojej działalności w zakresie edukacji ekologicznej prowadzonej w 2011 r.:

Lekcje w sali edukacji leśnej

W obiektach Nadleśnictwa Strzelce Krajeńskie takich spotkań odbyło się co najmniej 20 w których uczestniczyło 539 osób, a głównymi odbiorcami tej formy edukacji były osoby powyżej 19 roku życia - 383 osoby. Taki układ frekwencji wynika przede wszystkim z dążenia Nadleśnictwa

do racjonalnego wykorzystania obiektów, jakie posiadamy oraz z potrzeby podnoszenia kwalifikacji osób dorosłych. Ponadto wspólnie z Lubuską Fundacją Zachodnie Centrum Gospodarcze przeprowadzono szkolenie dla pracowników jednostki w ramach projektu "Viadukt innovativ" - projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Spotkania z leśnikiem w szkołach

W roku sprawozdawczym odbyło się 17 spotkań w placówkach oświatowych dla 616 uczestników w każdym przedziale wiekowym, z przewagą dzieci szkół podstawowych tj. 7-12 lat. Były to zajęcia w ramach realizacji Projektu dla dzieci edukacji przedszkolnej oraz uczniów edukacji wczesnoszkolnej "Lasy dla dzieci - Międzynarodowy Rok Lasów", a także w ramach obchodów "Święta Drzewa - 2011" oraz spotkań promujących bezpieczne zachowania dzieci i młodzieży pt.: "Bezpieczna szkoła" i "Bezpieczne wakacje"

Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą

W ramach tej formy edukacji pracownicy Nadleśnictwa Strzelce Krajeńskie pięciokrotnie spotykali się z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi. Były to spotkania skierowane do uczestników Powiatowego Turnieju Wiedzy Pożarniczej, podopiecznych świetlic wiejskich oraz w ramach realizacji Projektu "Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku" .

Akcje, imprezy okolicznościowe

W ramach tej kategorii w roku 2011 Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie 14-krotnie było organizatorem bądź współorganizatorem różnych akcji tematycznych. Były to między innymi: Dzień Ziemi "Las całkiem blisko nas", Dzień Dziecka, uroczystości 15-lecia Nadleśnictwa Strzelce Kraj., Święto Drzewa, Sprzątanie Świata "Lasy to życie - chrońmy je", Mikołajkowy Rajd Nordic Walking, in. Ogółem w tychże imprezach wzięło udział blisko 900 osób, przeważającą grupą wiekową odbiorców były osoby powyżej 19 roku życia - 405 osób, dalej dzieci szkół podstawowych - 213 osób.

Pozostałe działania zagospodarowania edukacyjnego

- wydawnictwa o charakterze promocyjnym: 13-planszowy kalendarz ścienny na rok 2012 zawierający fotografie zwierząt,
- rozpoczęcie działań zagospodarowania terenu wokół obiektu dydaktycznego Leśnego Centrum Ekologicznego w Dankowie zgodnie z koncepcją, by utworzyć tam kompleks dydaktyczno-rekreacyjny umożliwiający nie tylko czynną, ale też i bierną edukację leśną,
- remont infrastruktury obiektów edukacyjnych oraz turystycznych, wykorzystywanych w działalności edukacyjnej Nadleśnictwa, tj. ścieżek rowerowych i miejsca biwakowania.

Priorytet	<i>Edukacja ekologiczna</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży. • Kształcenie kadry profesjonalnie przygotowanych i czynnych w terenie „edukatorów” w zakresie ochrony środowiska. • Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji. • Promowanie właściwych zachowań w zakresie zużycia i zanieczyszczeń wody, gospodarki odpadami oraz ochrony powietrza. • Rozwijanie działań z edukacji ekologicznej na obszarach cennych przyrodniczo.
Cel	<i>Propagowanie właściwych zachowań i postaw dotyczących środowiska naturalnego</i>
Zadanie	
Współpraca z jednostkami i instytucjami działającymi w obszarze ochrony środowiska.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, RDOŚ, Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, DPN
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)

Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Prowadzenie stałych akcji informacyjno-edukacyjnych.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Starostwo Powiatowe, DPN
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych akcji -nakłady przeznaczone na przeprowadzone akcje
Zadanie	
Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego ("Dni Ziemi" i "Sprzątanie Świata")	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Starostwo Powiatowe
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych imprez -nakłady przeznaczone na przeprowadzone imprezy
Zadanie	
Informowanie mieszkańców przez portal internetowy gminy o stanie środowiska na terenie gminy i powiatu oraz działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Wspieranie działań wybranych placówek oświaty, przejmujących rolę lokalnych centrów edukacji.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, DPN
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, dotacje WFOŚiGW oraz NFOŚiGW
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady na działania edukacyjne placówek
Zadanie	
Prowadzenie prelekcji w szkołach oraz zajęć w terenie.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Nadleśnictwa, DPN
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, dofinansowanie z WFOŚiGW
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych zajęć

2.6. Infrastruktura inżynieryjno – techniczna

2.6.1. Infrastruktura transportowa

2.6.1.1. Stan obecny i analiza zużycia

Na terenie Miasta i Gminy znajdują się dwie trasy dróg wojewódzkich: nr 160 Suchań - Miedzichowo i nr 161 Dobiegniew – Przeborowo. Przechodząca przez obszar gminy droga krajowa nr 22, łącząca dwa sąsiadujące powiaty: gorzowski i wałecki, stanowi odcinek trasy Berlin - Tczew - Gdańsk.

Według Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego obecnie istniejąca droga krajowa nr 22 nie spełnia oczekiwań społeczności gmin przez które przebiega, ze względu na wzmożony ruch drogowy jaki nią się odbywa. Parametry tej drogi i jej stan techniczny powinien ulec poprawie, aby odpowiadać natężeniu ruchu i spełniać wymagania bezpieczeństwa ruchu drogowego. Planowana przebudowa powinna w efekcie doprowadzić do uzyskania przez nią w przyszłości parametrów drogi ekspresowej, które zapewniłyby właściwą obsługę transportu drogowego w północnej części województwa i połączenie z sąsiednimi województwami (wielkopolskim i zachodniopomorskim oraz pomorskim) oraz terenem Niemiec.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Zielonej Górze planuje szereg działań do realizacji na drodze krajowej nr 22 za łączną kwotę ponad 144 mln zł, z czego 66 mln zł przeznaczone będzie na odcinki przebiegające przez teren Miasta i Gminy Dobiegniew.

Przez teren gminy przebiega trasa kolejowa nr 351 Poznań – Szczecin. Stacja w Dobiegniewie jest najważniejszą stacją na odcinku przebiegającym przez województwo lubuskie - zatrzymują się tu bowiem nie tylko pociągi osobowe, ale również część dalekobieżnych.

2.6.2. Infrastruktura wodociągowa

2.6.2.1. Stan obecny i analiza zużycia

Miasto i Gmina Dobiegniew ma stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową. Długość sieci wynosi ogółem 74,5 km, do gospodarstw domowych prowadzi 1080 przyłączy wodociągowych. Woda dostarczana jest do 6 797 mieszkańców, oznacza to że korzysta z sieci 96% ludności. Pozostali mieszkańcy korzystają z przydomowych studni. Stan sieci wodociągowej można ocenić jako dobry. Miasto Dobiegniew oraz miejscowości Rolewice i Urszulanka są zaopatrywane w wodę z stacji uzdatniania wody w Dobiegniewie. Pozostały teren zaopatrywany jest w wodę z hydroforni Radęcin, Słowin, Chomętowo, Ługi, Słonów, Mierzęcín, Wołogoszcz, Osiek, Podlesiec, które administruje PUK „KOMUNALNI” w Dobiegniewie.

W poniższej tabeli znajduje się wykaz 12 ujęć publicznych wody zlokalizowanych na Gminy Dobiegniew. Wszystkie ujęcia posiadają stacje uzdatniania wody, których zadaniem jest uzdatnienie wód gruntowych.

Tabela 4 Ujęcia wód na terenie Gminy Dobiegniew

Lp.	Ujęcie	Ilość studni	Wydajność	Obsługiwane miejscowości przez SUW
1	Radęcin	2	184 m ³ /dobę	Radęcin, Lipinka, Kowalec, Radachowo,
2	Ługi	2	94 m ³ /dobę	Ługi, Ługi Niwy,
3	Wołogoszcz	1	84 m ³ /dobę	Wołogoszcz,
4	Dobiegniew	3	1640 m ³ /dobę	Dobiegniew, Rolewice, Urszulanka,

5	Chomętowo	2	31 m ³ /dobę	Chomętowo,
6	Osiek	1	242 m ³ /dobę	Osiek,
7	Słonów	2	286 m ³ /dobę	Słonów, Ostrowiec, Dębogóra, Sławica,
8	Słowin	2	126 m ³ /dobę	Słowin, Starczewo, Grąsy,
9	Mierzęcín	2	214 m ³ /dobę	Mierzęcín,
10	Lubiewko	1	Zakup z Gminy Bierzwník	Lubiewko,
11	Głusko	1	316 m ³ /dobę	Głusko,
12	Podlesiec	2	112 m ³ /dobę	Podlesiec, Sarbinowo.

Źródło: Dane otrzymane z Urzędu Miejskiego

Stacja uzdatniania wody w Dobiegniewie zlokalizowana jest w zachodniej części miasta pomiędzy ulicą Leśną a Gorzowską. W skład ujęcia wchodzi trzy studnie wiercone.

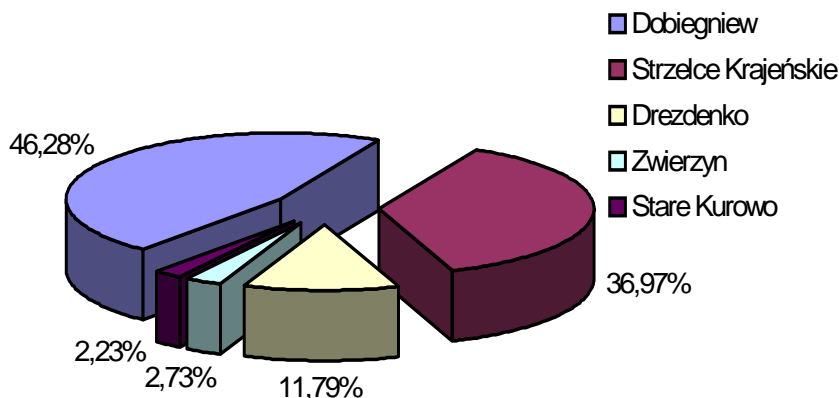
Jedna ze studni zlokalizowana jest na wygradzonej działce przy ulicy Leśnej. Działka ta uzbrojona jest w kanalizację sanitarną, którą odprowadzane są ścieki socjalne od obsługi ujęcia i ścieki z płukania filtrów na stacji uzdatniania wody. Natomiast dwie pozostałe zlokalizowane są na terenie leśnym należącym do Nadleśnictwa Głusko. Lokalizacja ujęcia wody zgodna jest z planem zagospodarowania przestrzennego miasta Dobiegniew, uchwalonego przez Radę Miejską w Dobiegniewie. Pod względem sanitarnym ujmowana woda nie budzi zastrzeżeń.

Oprócz ujęć publicznych, na terenie gminy zlokalizowane są również 3 ujęcia indywidualne:

- Indywidualne ujęcie wody Głusko,
- Indywidualne ujęcie wody Mierzęcín „PAŁAC”,
- Indywidualne ujęcie wody Sitnica.

Z danych otrzymanych z GUS`u za 2011 r. wynika, że zużycie wody na terenie gminy wynosi 2233,2 dam³, z czego na potrzeby miasta jedynie 13,6% ogólnego zużycia. Zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich największe ilości wody wykorzystywane są na potrzeby rolnictwa i leśnictwa, dla miasta jest to 65,9% ogólnego zużycia, natomiast dla obszarów wiejskich aż 95,9%. Eksploatacja sieci wodociągowej na terenie miasta stanowi 95,4 dam³, natomiast dla obszarów wiejskich 72,3 dam³.

Na poniższym wykresie przedstawiono zużycie wody w podziale na poszczególne gminy. Można zauważyć, że Miasto i Gmina Dobiegniew wykorzystywała jej najwięcej, 2050 dam³ na potrzeby rolnictwa i leśnictwa, natomiast pozostałe 183,2 dam³ na eksploatację sieci wodociągowej.

Wykres 3 Zużycie wody ogółem w gminach Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na najbliższe lata Miasto i Gmina Dobiegniew zauważają potrzebę wymiany odżelaziacza – odmanganiacza w SUW Słowin, oraz wymiany odcinka wodociągu o średnicy 80 mm przy ul. Polnej w Dobiegniewie.

Obecność związków żelaza i manganu w wodach podziemnych stwarza dużą uciążliwość w wykorzystywaniu tych wód do celów komunalnych i przemysłowych. Może być przyczyną zarastania elementów sieci wodociągowej oraz rozwoju kolonii bakterii żelazistych.

2.6.3. Infrastruktura kanalizacyjna

2.6.3.1. Stan obecny i analiza zużycia

Długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami na terenie Miasta i Gminy w 2012 r. wynosiła 85,24 km, natomiast bez przyłączy 72,65 km. Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków wynosi 782, natomiast liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej to 5 907 osób. Oznacza to, że z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy korzysta 84% mieszkańców.

Szczegółowe informacje dotyczące sieci kanalizacyjnej w rozbiciu na poszczególne miejscowości przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta i Gminy [km]

Miejscowości	Długość sieci kanalizacji sanitarnej			
	przyłącza	grawitacyjna	ciśnieniowa	razem
<i>Dobiegniew</i>	4,000	13,232	1,100	18,332
<i>Rolewice</i>	0,208	0,843	2,246	3,297
<i>Urszulanka</i>	0,320	2,100	2,798	5,218
<i>Chomętowo</i>	1,101	1,591	2,764	5,456
<i>Osiek</i>	0,600	0,900	1,485	2,985
<i>Ługi</i>	1,270	3,126	4,400	8,796
<i>Radęcin-Kowalec</i>	2,229	8,696	11,572	22,497
<i>Lipinka</i>				
<i>Starczewo</i>				
<i>Słowin</i>				
<i>Mierzęcin</i>	0,63	1,660	0,140	2,43
<i>Słonów, Ostrowiec, Osiedle Młodych</i>	2,235	6,934	7,060	16,229
Razem	12,593	39,082	33,565	85,24

Źródło: dane otrzymane z Urzędu Miejskiego

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew funkcjonują obecnie dwie oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Dobiegniewie położona jest w południowo- wschodniej części Dobiegniewa. Najbliższe zabudowania mieszkalne zlokalizowane są w odległości około 500 m na północ od oczyszczalni. Lokalizacja jest zgodna z planem zagospodarowania przestrzennego miasta Dobiegniew zatwierdzonym uchwałą przez Radę Miejską w Dobiegniewie.

Istniejąca w Dobiegniewie oczyszczalnia ścieków wykonana została w drugiej połowie lat osiemdziesiątych. Integralną część oczyszczalni stanowi przepompownia główna ścieków surowych. Poniżej przepompowni położony jest zbiornik ziemny, do którego w sytuacjach awaryjnych odprowadzane są ścieki surowe z kanalizacji sanitarnej miasta.

Aktualnie oczyszczalnia sterowana jest w sposób automatyczny, a praca obsługi sprowadzona została do funkcji nadzorczej nad jej funkcjonowaniem. Zastosowanie automatycznego sterowania pozwoliło na optymalizację zużycia energii elektrycznej co za tym idzie zmniejszyły się koszty eksploatacji oczyszczalni.

Poniżej została przedstawiona ich charakterystyka.

Tabela 6 Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dobiegniew

Lp.	Oczyszczalnia	Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Przepustowość	Rodzaj oczyszczalni	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
1	Dobiegniew "Komunalni" Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	ul. Nowomłyńska 66-520 Dobiegniew	Cała Gmina, oprócz miejscowości Głusko	Średnia 450 m ³ /d, max 600 m ³ /d, docelowa 1000 m ³ /d	Biologiczno - mechaniczna	Mierzęcka Struga
2	Dobiegniew Nadleśnictwo Głusko	Głusko	Miejscowość Głusko	30m ³ /d	Trzciniowo - korzeniowa	ziemia

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Urzędu Miejskiego

Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku określa przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i tym samym obliguje Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do wybudowania, rozbudowania i/lub zmodernizowania oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach w horyzoncie czasowym do 2015 roku. W oparciu o w/w dyrektywę oraz przepisy Prawo wodne Wojewoda Lubuski wyznaczył na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew Aglomerację Dobiegniew, uchwałą nr XIX/126/2008 Rady Miejskiej Dobiegniew z dnia 22 kwietnia 2008 r., w skład której wchodzi miejscowości: Dobiegniew, Rolewice, Urszulanka, Chomętowo, Osiek, Ługi, Radęcin, Kowalec, Lipinka, Starczewo, Słowin, Mierzęcin, Słonów, Grąsy i Ostrowiec, o równoważnej liczbie mieszkańców 6 083, z oczyszczalnią ścieków w Dobiegniewie. Aglomeracja została wyznaczona jako aglomeracja priorytetowa dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego.

Agglomeracja powinna w terminie do 31 grudnia 2015 roku wykonać lub zmodernizować oczyszczalnię ścieków, tak aby posiadały przepustowość zdolną przyjąć ścieki z całej aglomeracji i miały możliwość wysokiej redukcji związków biogenych (związki azotu i fosforu) oraz wybudować kanalicję odprowadzającą ścieki z aglomeracji do oczyszczalni. Porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej i zaspakajanie potrzeb ludności związanych z odprowadzaniem ścieków należy do zadań własnych gminy.

Rozproszony charakter zabudowy, peryferyjne osiedla wiejskie, duże zróżnicowanie ukształtowania terenu powodują trudności (ekonomiczne i techniczne) w realizacji systemów kanalizacyjnych na dużych obszarach gminy. W związku z tym konieczna jest realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków. Oczyszczone ścieki kierowane są do powierzchniowych cieków wodnych lub do ziemi. Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew w roku 2011 znajdowało się 261 zbiorników bezodpływowych oraz 23 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Ogółem na terenie Gminy Dobiegniew wytworzono w 2011 r. 141 dam³ ścieków, z czego 65% zostało wytworzonych na terenie samego miasta. Wszystkie ścieki zarówno z Miasta, jak i z pozostałej części Gminy są oczyszczane.

W ramach dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnej dostrzega się potrzebę modernizacji oczyszczalni ścieków w Dobiegniewie poprzez dobudowanie trzeciego biobloku, oraz modernizację przepompowni ścieków. Modernizacja przepompowni polega na wymianie zużytych, skorodowanych, wytartych przez piasek lub chemicznie substancji i elementów wchodzących w skład przepompowni.

2.6.4. Zaopatrzenie w ciepło i gaz ziemny

2.6.4.1. Stan obecny i analiza zużycia

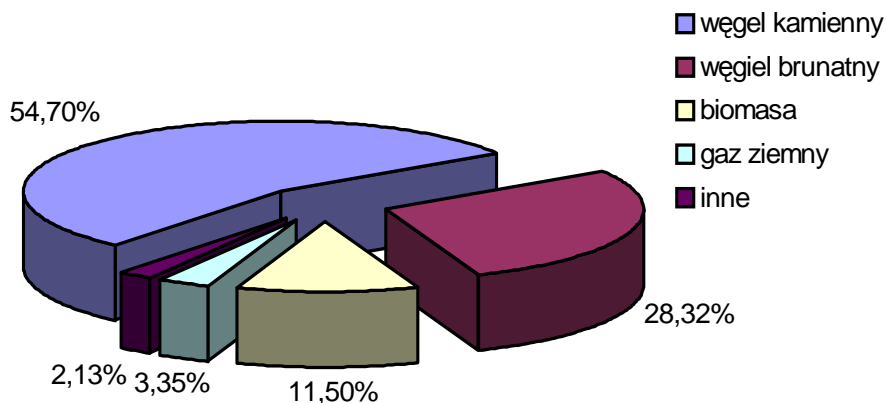
Zarówno Miasto, jak i pozostała część Gminy Dobiegniew nie korzystają z sieci gazowej, nie planuje się również jej zgazyfikowania.

Na terenie Miasta Dobiegniewa znajdują się dwie kotłownie centralne:

- Kotłownia przy ul. Szkolnej o mocy 2x600 kW, wykorzystująca węgiel, dostarcza ciepło w postaci CO i CWU do budynków i instytucji takich jak:
 - ul. Szkolna 1,
 - ul. Gdańska numery 2, 3, 4, 5, 6, 7,
 - ul. Jedności Robotniczej 1,
 - ul. Staszica 7 i 8 ,
 - ul. Spółdzielcza 1,
 - Szkoła Podstawowa w Dobiegniewie .
- Kotłownia przy ul. Mickiewicza 3 o mocy 2x250, wykorzystująca węgiel, dostarcza ciepło w postaci CO i CWU do budynków przy:
 - ul. Wojska Polskiego 13,
 - ul. Mickiewicza 3, 4A i 37,

Dla pozostałych obszarów gminy zaopatrzenie mieszkańców w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach zakładowych. W przeważającej części źródła ciepła opalane są paliwem stałym (węgiel, drewno). W niewielkiej części kotłowni jako paliwo wykorzystywany jest olej opałowy lub gaz ziemny. Ze względu na brak zwartej zabudowy i większej ilości potencjalnych odbiorców ciepła ze źródeł skupionych nie wydaje się uzasadniona budowa sieci ciepłowniczej na terenie gminy.

Pomimo rozwoju sieci gazociągowej i centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło poniższa analiza zużycia paliw do produkcji energii elektrycznej w 2011 r. przez Grupę ENEA wskazuje, że wciąż przoduje wykorzystanie węgla kamiennego i węgla brunatnego, które łącznie stanowią ponad 83%.

Wykres 4 Struktura zużycia paliw do produkcji energii elektrycznej sprzedanej w 2011 r. przez Grupę ENEA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.enea.pl

2.6.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

2.6.5.1. Stan obecny i analiza zużycia

Na podstawie danych uzyskanych z GUSu można zauważyć, że liczba odbiorców energii elektrycznej w ciągu ostatnich lat nie uległa znaczącym zmianom. Udział odbiorców energii na niskim napięciu w Dobiegniewie stanowi 13,4% wszystkich odbiorów na terenie powiatu. Przeciętnie mieszkaniec Dobiegniewa w ciągu roku zużywa 734,8 kWh energii elektrycznej, ilość ta z roku na rok wzrasta, w stosunku do roku 2008 o 3%. Oszacowano również zużycie energii przez gospodarstwa domowe, dla Dobiegniewa w 2010 r. było to 2007,3 kWh.

Tabela 7 Zaopatrzenie w energię elektryczną w Mieście Dobiegniew

<i>Energia elektryczna w gospodarstwach domowych</i>	<i>Jedn.</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Odbiorcy energii na niskim napięciu ogółem:</i>	szt.	1160	1162	1160
<i>Zużycie energii na niskim napięciu ogółem:</i>	MWh	2280,14	2283	2329

Zródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Priorytet	<i>Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii – Ograniczenie zużycia energii</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia zużycia materiałów, wody i energii na jednostkę produktu podejmowanych zarówno przez podmioty gospodarcze jak i instytucje publiczne. Wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.
Cel	<i>Wzrost efektywności zasobów wodnych i surowców energetycznych oraz ograniczenie zużycia energii</i>
Zadanie	
Eliminowanie węgla jako paliwa dla ogrzewania gospodarstw domowych.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, WFOŚiGW
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość wymienionych pieców na inne urządzenia służące do ogrzewania
Zadanie	
Zachęcanie mieszkańców do używania w swoich pojazdach biopaliw, benzyny bezołowiowej i gazu, oraz korzystanie z komunikacji zbiorowej.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych akcji
Zadanie	
Prace termomodernizacyjne prowadzone w budynkach użyteczności publicznej.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady inwestycyjne na realizację zadania

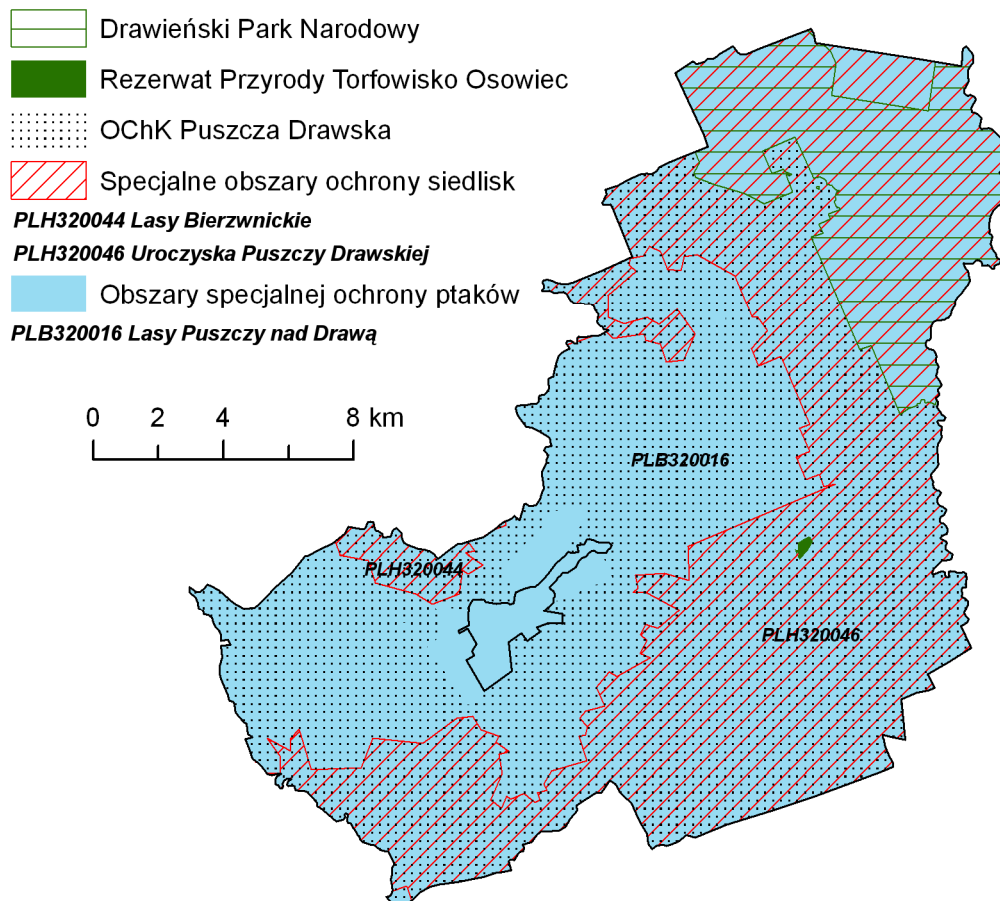
3. Charakterystyka zasobów i walorów środowiska przyrodniczego

W różnych okresach klimatycznych holocenu szata roślinna i fauna, zmieniały się pod względem składu gatunkowego i charakteru. Wszystko to sprawiło, że pojawiały się coraz to nowe zespoły leśne, a to z kolei pociągało za sobą napływ fauny.

Gospodarcza działalność człowieka spowodowała wiele antropogenicznych przeobrażeń szaty roślinnej, a tym samym ograniczenia terytorialne dla świata zwierzęcego, ubożenie i monotypizację składu gatunkowego lasów. Mimo drastycznych działań i zmian, liczne polskie rzeki mają do dziś dużą wartość przyrodniczą i krajobrazową, a znaczne ich fragmenty funkcjonują jako korytarze ekologiczne i są łącznikami pomiędzy refugiami mniej zubożałej przyrody różnych regionów kraju.

3.1. Formy ochrony przyrody

Miasto i Gmina Dobiegniew prawie w całości pokryte są przez formy ochrony, co świadczy o występowaniu na ich terenie bogatych walorów przyrodniczych. Miasto pokrywa się jedynie z Obszarem specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Lasy Puszczy nad Drawą”. Na poniższej mapie przedstawiono formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy.

Rysunek 2 Formy ochrony przyrody na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew

Źródło: Opracowanie własne

3.1.1. Analiza stanu istniejącego

3.1.1.1. *Drawieński Park Narodowy*

Pod względem administracyjnym Park leży na pograniczu trzech województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego. Park swoją powierzchnią przyjmuje charakterystyczny kształt litery V. Ten specyficzny kształt nadają fragmenty rzeki Drawy i wpływającej do niej rzeki Płocicznej. Powierzchnia Parku wynosi: 11538,45 ha (w granicach), z czego 5362,28 ha znajduje się na terenie gminy Dobiegniew. Wokół granic Parku utworzono otulinę. Park położony jest w północno-zachodniej Polsce, na Równinie Drawskiej, w kompleksie Puszczy Drawskiej. Południowa granica Parku przebiega wzdłuż drogi krajowej nr 22

W Parku dominują lasy. Najbardziej charakterystyczne są żyzne i kwaśne buczyny, do dziś dobrze zachowane w dolinie rzeki Drawy i na zachód od niej. Powierzchniowo przeważają jednak lasy sosnowe, będące wynikiem gospodarki leśnej prowadzonej niegdyś na tych terenach. W Parku występują także bardzo cenne przyrodniczo: grądy, olsy, łągi oraz bory i brzeziny bagienne.

W Drawieńskim Parku Narodowym i jego najbliższym otoczeniu zinwentaryzowano ponad 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym gatunki chronione: lipiennik Loesela, kruszczyk rdzawoczerwony, rosiczka okrągłolistna, rosiczka długolistna, jarzab brekinia, lilia złotogłów, wawrzynek wilczczyko, chamedafne północna i inne. Stwierdzono również występowanie ok. 200 gat. mszaków, porostów i grzybów, ponad 400 gat. Bezkręgowców oraz ponad 200 gat. kręgowców.

Dla parków narodowych sporządza się i realizuje plan ochrony. Projekt planu ochrony sporządza dyrektor parku narodowego. Wykonanie Planu ochrony dla parku narodowego wynika z art. 18 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jest on sporządzany na okres 20 lat. Jest to długookresowy program ochrony.

Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego przystąpił do opracowania Planu ochrony pod koniec 2011 r. Projekt „Planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego” nr POIS.05.03.00-00-272/10 współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3. priorytetu V. Projekt realizowany będzie do 30 czerwca 2014 roku. Całkowita wartość projektu wynosi 3 848 000 zł, w tym dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 3 270 800 zł.

3.1.1.2. *Rezerwat Przyrody: „Torfowisko Osowiec”*

Położony na obszarze gminy Dobiegniew, o powierzchni 18,24 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 16 z dnia 16 października 2003 r. (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 85 z dnia 31.10.2003 r. poz. 1235*). Jest rezerwatem torfowiskowym, o typie torfowiskowym, podtypie torfowisk przejściowych.

„Torfowisko Osowiec” położone jest w połodowcowej rynnie jeziorowej, równoległej do doliny Mierzęckiej Strugi. Torfowisko powstało w wyniku zarastania płytkiego zbiornika wodnego. Otoczone jest zwartym pasem roślinności składającym się z zarośli wierzbowych i olsowych. Charakteryzuje się zróżnicowanym – strefowym i mozaikowym układem roślinności. Najbardziej zróżnicowana i bogata pod względem florystycznym jest część centralna, dominuje tu mozaikowy układ roślinności charakterystyczny dla torfowisk bogatych w węglan wapnia, rozwinął się tu dobrze mszar kłociowy oraz mszar przygiełkowy z szuwarami turzycowymi. W południowej części torfowiska znajduje się niewielki fragment otwartego lustra wody, pozostałości dawnego jeziora, porośnięty przez płaty rdestnicy pływającej, rdestu ziemnowodnego, jeżogłówkę najmniejszą, i niewielkie płaty grążela żółtego.

Flora roślin naczyniowych liczy 267 gatunków reprezentujących 66 rodzin. Na terenie tym występuje 24 gatunków mchów. Najliczniej reprezentowaną grupę stanowią torfowce. Stwierdzono występowanie 3 gatunków roślin objętych ścisłą ochroną oraz 6 gatunków roślin objętych ochroną częściową. Wyróżniono 28 zbiorowisk roślinnych.

Celem ochrony jest zachowanie ekosystemów torfowiskowych i fitocenozy mszystego szuwara kłociowego z cenną florą roślin naczyniowych i zarodnikowych.

3.1.1.3. Rezerwat przyrody „Flisowe Źródlika”

Położony na obszarze gminy Dobiegniew, o powierzchni 9,73 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 17/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 61 poz. 1184 z dnia 01.06.2011 r.*). Jest rezerwatem leśnym, o typie biocenotycznym i fizjocenotycznym, podtypie biocenozy naturalnych.

Rezerwat obejmuje leśny kompleks źródłiskowy, stanowiący unikatowy typ ekosystemów, położony w strefie krawędziowej sandru i obszaru morenowego związanego z lobem Odry, w niewielkiej niecce, przez którą przepływa potok zasilany wodami wypływającymi ze źródlisk. Siedlisko przyrodnicze stanowi rozfragmentowaną część kopuły źródłiskowej oraz nisze erozyjne z roślinnością źródłiskową, niżowy łąg jesionowo-olszowy jako główny kompleks leśny oraz łąg zachodnioeuropejski.

Celem ochrony jest zachowanie kompleksu źródłiskowego wraz z otaczającym lasem oraz z charakterystycznymi, rzadkimi gatunkami roślin, w tym roślin zarodnikowych i zwierząt.

3.1.1.4. Obszary chronionego krajobrazu

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (*Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zm. Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 54 poz. 1189; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 91 poz. 1373; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2009 r. Nr 4 poz. 99*); Uchwała Nr LVII/579/2010 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2010 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (*Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 113 poz. 1820 z dn. 10.12.2010 r.*); Uchwała Nr XVII/157/11 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2011 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (*Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2012 r. poz. 98*).

Na terenie gminy Dobiegniew znajduje się obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Drawska” obszar o powierzchni 42.157,80 ha położony w gminach: Dobiegniew 29.070,80 ha, Drezdenko 9.568 ha, Stare Kurowo 2.605 ha, Strzelce Kraj. 889 ha, Zwierzyn 25 ha.

3.1.1.5. Użytki ekologiczne

Tabela 8 Użytki ekologiczne na terenie gminy Dobiegniew

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa użytku ekologicznego (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)</i>	<i>Data utworzenia</i>	<i>Pow. [ha]</i>	<i>Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego</i>	<i>Nr działek ewidencyjnych</i>	<i>Opis lokalizacji</i>	<i>Forma własności, rodzaj gruntów</i>	<i>Sprawujący nadzór nad obszarem</i>	<i>Opis</i>	<i>Ochrona w zakresie prawa międzynarod.</i>
1	GRZEBIENIOWY STAW	30.11.2004 r.	3,79	uchwała Nr XII/168/2004 rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 30 listopada 2004 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr poz. z dn.	130, 131	N-ctwo Smolarz, L-ctwo Ługi oddz. 131f,c	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Zarastający staw śródleśny z licznie występującym grzybieniem białym, wokół stawu trzciniowisko, turzycowisko, torfowisko.	-
2	TORFOWISKO SARBINOWO	30.11.2004 r.	9,66	Uchwała Nr XII/168/2004 r. Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 30 listopada 2004 r. (Dz.U.Woj.Lub. nr poz. z dn.)	172/2, 173/1, 202/2	N-ctwo Smolarz, L-ctwo Sarbinowo oddz. 172j, 173,f, 202c	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Ochrona torfowisk - kompleks mszarów i szuwarów.	-
3	BAGNO GRĄSY	03.05.2002 r.	4,66	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	341	N-ctwo Bierzwnik, L-ctwo Bierzwnik oddz. 341c	Skarb Państwa N-ctwo Bierzwnik	N-ctwo Bierzwnik	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	-
4	OCZKO	03.05.2002 r.	2,07	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	411	N-ctwo Bierzwnik, L-ctwo Radachowo oddz. 411f	Skarb Państwa N-ctwo Bierzwnik	N-ctwo Bierzwnik	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	-
5	PRZY BAGNIE	03.05.2002 r.	1,20	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44,	41	N-ctwo Strzelce Kraj., L- ctwo	Skarb Państwa	N-ctwo Strzelce	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla	-

				poz. 554)		Chomtowo oddz. 41f	N-ctwo Strzelce Kraj.	Kraj.	zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
6	CHOMĘTOWO	03.05.2002 r.	1,31	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	47	N-ctwo Strzelce Kraj., L- ctwo Chomętowo oddz. 47c	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	-
7	TRASZKA	26.11.2009 r.	1,84	Uchwała Nr XXXVIII/263/2009 Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 26 listopada 2009 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 141 poz.2045 z dn. 15.12.2009 r./	161	N-ctwo Smolarz, L-ctwo oddz.25j, l,m,k,b	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Obszar zalany woda zasilany z powierzchniowego spływu wód oraz podziemnego drenażu pól. Samoczynnie zarybiony i zasiedlony przez drapieżniki.	-

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim

3.1.1.6. Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Dobiegniew znajduje się 27 pomników przyrody, wszystkie zostały zlokalizowane poza miastem. Są to same drzewa, w skład których wchodzi najczęściej, bo aż 8 dębów szypułkowych. Z poniższej tabeli przedstawiono ich wykaz wraz z dokładną lokalizacją.

Tabela 9 Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobiegniew

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Położenie
1.	Wiąz szypułkowy /Ulmus Lewis/, obwód 445cm, wysokość 25m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
2.	Dąb szypułkowy /Quercus robur/, obwód 540cm, wysokość ok. 30m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
3.	Klon zwyczajny /Acer platanoides/, obwód 330cm, wysokość ok. 27m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
4.	Buk pospolity /Fagus silvatica/, obwód 370cm, wysokość ok. 33m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
5.	Dąb szypułkowy /Quercus robur/, obwód 385cm, wysokość ok. 25m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
6.	Dąb szypułkowy /Quercus robur/, obwód 36cm, wysokość ok. 25m.	Obr. ewid. Wołogoszcz, dz. nr 209
7.	Żywotnik olbrzymi/ Quercus plicata/, obwód 220cm, wysokość ok. 23m.	Obr. ewid. Chrapów, dz. nr 49
8.	Dąb szypułkowy /Quercus robur/, obwód 429cm, wysokość ok. 29m.	Obr. ewid. Chrapów, dz. nr 49
9.	Platan klonolistny/ Platanu acerifolia/, obwód 430cm, wysokość ok.30m.	Obr. ewid. Chrapów, dz. nr 49
10.	Buk zwyczajny/Fagus silvatica/, obwód 411cm, wysokość ok. 24m.	Obr. ewid. Chrapów, dz. nr 13
11.	Klon zwyczajny /Acer platanoides/, obwód 270cm, wysokość ok. 27m.	Obr. ewid. Chrapów, dz. nr 13
12.	Skupienie drzew – 2 Cisy pospolite /Taxus baccata/, obwody: 125cm, 130cm, wysokość od 10 do 15m.	Obr. ewid. Głusko, dz. nr 321/3
13.	Dąb szypułkowy / Quercus robur/, obwód 405cm, wysokość ok. 26m.	Obr. ewid. Sławica, dz. nr 292
14.	Lipa drobnolistna /Tilia cordata/, obwód 304, wysokość ok.26m.	Obr. ewid. Sławica, dz. nr 291
15.	Dąb szypułkowy, obwód 340cm wys.32	Obr.ewid.Chometowo dz.nr 218
	Dąb szypułkowy, obwód 340cm wys.32	Obr.ewid.Lubiewko dz.nr 165
16.	Klon pospolity Acer platanoides	5 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
17.	Dąb szypułkowy Quercus robour	10 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
18.	Modrzew europejski Larix decidua	1 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
19.	Buk pospolity Fagus silvatica	6 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
20.	Platan klonolistny Platanus x acerifolia	2 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
21.	Grab pospolity Carpinus betulus	1 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
22.	Sosna wejmutka Pinus strobus	1 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
23.	Świerk pospolity Picea abies	1 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
24.	Wiąz szypułkowy Ulmus laevis	2 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
25.	Jesion wyniosły Fraxinus excelsior	4 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
26.	Lipa drobnolistna Tilia cordata	2 szt. 183/23 obręb Mierzęcin
27.	Kasztanowiec biały Aesculus hippocastanum	2 szt. 183/23 obręb Mierzęcin

Źródło: Urząd Miejski w Dobiegniewie

3.1.1.7. Obszary Natura 2000

Kod	Nazwa	Typy siedlisk	Pokrycie [%]	Powierzchnia [ha]
PLH320044	Lasy Bierzwnickie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	23 29 24 7 12 5	8.792,3

Obszar złożony jest z dwóch fragmentów, rozdzielonych pasmem zagospodarowanego terenu rolniczego z rozproszonym osadnictwem. Obejmuje fragment Puszczy Drawskiej ograniczony do zwartego kompleksu buczyn i lasów dębowych. Szczególnie dobrze zachowane, w starszych klasach wiekowych, są kwaśne i żyzne buczyny w rejonie Sowińca, urozmaicone licznymi śródleśnymi oczkami wodnymi, a także buczyny w okolicy Rębusza i nad jez. Bierzwnik. Jeziora klasyfikowane są

jako ramienicowe, m.in. duże jez. Bierzwnik z wyspą, porośniętą lasem lipowym. W kilku miejscach nad jeziorami wykształciły się szuwały kłoci wiechowatej. Znajdują się tu też fragmenty lasów grądowych - np. grąd lipowy na wyspie jez. Bierzwnik. W okolicy Chłopowa i nad jez. Bierzwnik oraz na pd. od Jagliska znajdują się pozostałości torfowisk wysokich, otoczonych borami i brzezinami bagiennymi na torfach. W okolicy Zieleniewa utrzymują się ciepłe murawy napiaskowe. na dobrze wykształconym wale łozowym.

W obszarze i jego bezpośrednim sąsiedztwie także cenne elementy kulturowe: założenie pocysterskiego opactwa w Bierzwniku.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska leśne (ogólnie) ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	64 11 10 1 3 7 4	74 416,3

Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. W miejscach, gdzie teren jest pofalowany, wzgórza osiągają wysokość do 121 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest J. Ostrowieckie - 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami.

Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do eutroficznych.

Na terenie ostoi rozproszone są liczne, małopowierzchniowe ale bardzo cenne torfowiska przejściowe i kilka dobrze zachowanych torfowisk alkalicznych

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLB320016	Lasy Puszczy Nad Drawą	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska leśne (ogólnie) ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	48 7 7 1 6 28 3	190 279,0

Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkadziesiąt lat. Jednakże pewne fragmenty lasów np. Melico-Fagetum, Luzulo pilosae – Fagetum zachowały swój naturalny charakter. W miejscach, gdzie teren jest pofalowany, wzgórza osiągają wysokość do 220 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej,. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest J. Ostrowieckie – 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami.

Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do eutroficznych.

3.1.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Zagrożenia dla obszarów:

- zmiana stosunków wodnych, zamiary budowy zbiorników wodnych,
- usuwanie martwych drzew lub ich obumarłych fragmentów,
- presja turystyczna, głównie rozbudowa infrastruktury,
- zanieczyszczenia wody,
- kłusownictwo, zwłaszcza dotyczące ryb i dużych ssaków,
- gospodarka leśna wymaga dostosowania do wymogów zachowania i odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych; odtworzenia wymagają zasoby rozkładające się drewna w lasach,
- wielkoprzemysłowe hodowle trzody chlewnej (Chomętowo),
- spadek poziomu wód gruntowych, zagrażający ekosystemom hydrogenicznym,
- nadmierna, niekontrolowana penetracja turystyczna, ze względu łatwość dotarcia do wybranych miejsc. Masowa turystyka związana jest z zaśmiecaniem oraz dewastacją środowiska leśnego. Problem również stanowi wycinanie starych drzewostanów, osuszanie terenów, bezpośrednie zagrożenie na skutek penetracji siedlisk (płoszenie, niszczenie gniazd), niszczenie ich przez wydeptywanie.

Głównym działaniem jakie powinno zostać podjęte w celu poprawy funkcjonowania obszarów chronionych, oraz przeciwdziałaniu zagrożeniom jest wdrażanie planów ochrony lub zadań ochronnych. Stwarzają one podstawę do wprowadzenia właściwych działań ochronnych na obszarach Natura 2000. Ustanowione PZO, m.in.:

- zidentyfikują istniejące i potencjalne zagrożenia oraz działania niezbędne do podjęcia dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację,
- podsumują wiedzę o obszarze i jego przedmiotach ochrony,
- ustalą system monitoringu zarówno skutków wynikających z realizacji zadań ochronnych, jak i stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony,
- ułatwią i podniosą jakość stosowania procedur ocenowych związanych z oddziaływaniem planowanych przedsięwzięć na środowisko,
- wskażą zmiany do dokumentów planistycznych (m.in. do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla utrzymania, bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony,
- ułatwią wdrażanie programu rolnośrodowiskowego i zalesień, kontrolę stosowania tzw. zasady wzajemnej zgodności,
- wskażą konieczność wykonania planu ochrony.

Poprzez realizację zadań ochronnych i ich monitoring, zharmonizowana z rozwojem gospodarczym obszaru, ma szansę stać się istotnym elementem rozwoju, tym samym będzie bardziej akceptowana przez lokalne środowiska i ich mieszkańców.

3.1.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych – Ochrona przyrody i krajobrazu</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">• Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk gatunków zagrożonych• Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych.

	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami.
Cel	<i>Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności</i>
Zadanie	
Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów cennych przyrodniczo.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-poniesione nakłady finansowe
Zadanie	
Opracowanie „Planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego”.	
Jednostka odpowiedzialna	Dyrektor DPN
Okres realizacji	2011 – 2014 (zadanie średnioterminowe)
Szacunkowe nakłady	3 848 000 zł, dofinansowanie EFRR 3 270 800 zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki POIiŚ, dofinansowanie EFRR
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Ochrona obszarów, zespołów, obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Zarząd Województwa, Zarząd Powiatu, organizacje pozarządowe
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, dotacje WFOŚiGW oraz NFOŚiGW
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Poszerzanie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego wykorzystania istniejących obiektów objętych ochroną.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Nadleśnictwa, Starostwo Powiatowe
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, dotacje WFOŚiGW oraz NFOŚiGW
Wskaźnik monitoringu zadania	-

3.2. Lasy

3.2.1. Analiza stanu istniejącego

Lasem w rozumieniu *ustawy o lasach* jest grunt o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 [ha], pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) - drzewami i krzewami oraz runem leśnym.

Lasy Gminy Dobiegniew położone są na terenie Puszczy Drawskiej i Gorzowskiej, reprezentując dzielnicę Pojezierzy Wałęcko-Myśluborskich krainy Bałtyckiej.

Do najważniejszych gatunków drzew na terenie Gminy należą sosna, dąb, buk, olsza czarna i jesion. Zależnie od warunków siedliska tworzą drzewostany jedno lub wielogatunkowe. Lasy na terenie Gminy tworzą wszystkie siedliskowe typy lasu m.in. bór świeży, bór mieszany oraz bór suchy.

W Gminie lasy występują na obszarze 21 729,7 ha, co stanowi 60,1 % powierzchni całej Gminy. Na tle średniej lesistości powiatu (49,7 %) jest to wynik bardzo korzystny.

Zasady ochrony lasów reguluje ustawa o lasach, która zadania w tym zakresie powierza w odniesieniu do lasów państwowych właściwym nadleśnictwom. Lasy Gminy Dobiegniew

w zdecydowanej większości są lasami państwowymi, nadzorowanymi przez cztery nadleśnictwa Bierzwnik, Głusko, Smolarz i Strzelce Krajeńskie. W poniższej tabeli przedstawiono zmiany w powierzchni lasów w latach 2007 – 2011.

Tabela 10 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Dobiegniew w latach 2007 – 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	21566,7	21573,8	21573,8	21633,1	21729,7
Lesistość [%]	59,6	59,6	59,6	59,8	60,1
Grunty leśne publiczne ogółem [ha]	21424,7	21428,8	21428,7	21467,2	21486,8
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych [ha]	16729,4	16733,5	16733,4	16771,9	16789,5
Grunty leśne prywatne [ha]	142,0	145,0	145,0	165,9	242,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Na podstawie powyższej tabeli można zauważyć, że z roku na rok wzrasta powierzchnia gruntów leśnych, zarówno prywatnych, jak i będących w zarządzie Lasów Państwowych. W przeciągu pięciu lat wskaźnik lesistości wzrósł o 0,5%.

Lasy ochronne to lasy pełniące (wyłącznie lub dodatkowo) funkcję pozaprodukcyjną, przyjmują one na terenie powiatu różne funkcje: wodochronne, glebochronne, stanowiące ostoję zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy stanowiące drzewostany nasienne, lasy położone na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, lasy położone w granicach administracyjnych miast, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Nadleśnictwo Głusko posiada na terenie Gminy Dobiegniew lasy ochronne uznane Zarządzeniem nr 98 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 lipca 1994r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Głusko. Są to lasy:

- wodochronne – 406 ha,
- nasienne – 145 ha,
- ostoje zwierząt – 55 ha,
- w granicach administracyjnych miast – 50 ha.

W trakcie trwających obecnie prac związanych z urządzaniem lasu dla Nadleśnictwa Głusko i Smolarz, wykaz lasów ochronnych poddany zostanie weryfikacji.

3.2.2. Zagrożenia oraz cele w zakresie poprawy stanu

Czynniki biotyczne

▪ Grzyby

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie Nadleśnictw trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym. Są to głównie szkody powodowane przez hubę korzeni i opieńkową zgniliznę korzeni. Huba korzeni jest szczególnie niebezpieczna na gruntach porolnych porośniętych monokulturami sosnowymi.

▪ Owady

Do szkodników owadzich m.in. mających gospodarcze znaczenie dla nadleśnictw należy zaliczyć: Szeliniak sosnowy – (szkodnik upraw sosnowych, ze względu na przelegiwanie zrębów nie ma obecnie znaczenia); Chrabąszcz majowy (żeruje na korzeniach, znaczenie na gruntach zalesianych i szkółkach leśnych); Brudnica mniszka; Poproch cetyniak; Strzygonia choinówka. Nadleśnictwo Bierzwnik odnotowuje szkody w drzewostanach dębowych spowodowane występowaniem zwójek dębowych.

▪ Zwierzyna

Wśród zwierzyny płowej na terenie Nadleśnictw najliczniej występuje jeleni i sarna. Gatunki te „wyrządzają” szkody gospodarcze szczególnie w uprawach i młodnikach. Jako formę ochrony przed negatywnym skutkiem bytowania zwierząt łownych występujących w zbyt dużej liczbie proponuje się:

- dostosowanie liczebności zwierzyny płowej do stanu umożliwiającego osiągnięcie założonego celu hodowlanego,
- zadbanie o właściwe zagospodarowanie leśno-łowieckie miejsc bytowania zwierzyny (w sensie bazy osłonowej i pokarmowej),
- chemiczne zabezpieczenie upraw,
- indywidualne zabezpieczenie cennych gatunków drzew,
- grodzenie upraw najbardziej zagrożonych,
- w przypadku masowych grodzeń upraw należy pamiętać o pozostawianiu tzw. korytarzy ekologicznych, którymi zwierzyna łowna przemieszcza się w ramach swojego arealu osobniczego.

W ostatnich latach wzrosło również zagrożenie od dzików, które niszczą bukowe posadzenia produkcyjne.

Zagrożeniem jest również bóbr, którego populacja sukcesywnie wzrasta od kilku lat na terenie całej Polski, czego konsekwencją jest niszczenie – ogryzanie kory - części odziomkowej niemalże wszystkich gatunków drzew występujących w sąsiedztwie miejsca bytowania bobrów. Przykład takiej działalności można zaobserwować w dolinie rzeki Drawy i Mierzęckiej Strugi.

Czynniki abiotyczne

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe znaczenie mają zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych, silnie wiejącymi wiatrami (huragany, trąby powietrzne), w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe ect.). Do tej grupy zagrożeń zaliczono także pożary lasu.

▪ **Opady**

Głównym czynnikiem kształtującym, jak i wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. W krótkim okresie czasu ich brak powoduje suszę, w długim zmianę stosunków wodnych. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów pasożytniczych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych przez unikanie dużych powierzchni zrębów zupełnych, wprowadzanie podszytów oraz drugiego piętra, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach. Niebezpieczne są również gradobicia, w 2011 r. na terenie Nadleśnictwa Głusko uszkodzonym uległo 0,07 ha powierzchni lasów.

▪ **Wiatry**

Skutki klęsk żywiołowych spowodowanych huraganowym wiatrem, można na przestrzeni ostatnich lat zaobserwować na obszarze nadleśnictw. Oprócz szkód klęskowych spowodowanych silnie wiejącym wiatrem w lasach występują także szkody o mniejszym nasileniu, a wywołane działalnością wiatru.

▪ **Przymrozki**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są przymrozki późne (wiosenne). Są przyczyną obumierania młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie te występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasilają się w związku z przesuwaniem się w kierunku późnej wiosny a nawet wczesnego lata terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych. Do najbardziej wrażliwych należą dęby i buki. Okres występowania tych przymrozków wypada średnio do 15 V, a wyjątkowo do 25 VI. Przymrozki wczesne (jesienne) nie mają większego znaczenia.

▪ **Okiść**

Szkody od okiści dotyczą drzewostanów sosnowych w wieku 10 – 40 lat. Mają miejsce zimą (czasami na przedwiośniu) wtedy gdy w wyniku opóźnień w czyszczeniach dochodzi do zbyt dużego zwarcia, a do igieł i gałęzi przykleja się gruba warstwa mokrego, ciężkiego śniegu. Dochodzi wówczas do obłamywania gałęzi, czasami powalania całych

drzew. Osłabione drzewa stanowią dogodny warunki rozwoju szkodników wtórnych, grzybów patogenicznych. Korzystniej jest wykonywać czyszczenia i trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

▪ **Pożary**

Z danych otrzymanych z Nadleśnictwa Głusko wynika, że co roku zniszczeniu powierzchni lasów towarzyszą pożary. W roku 2011 uszkodzeniom na terenie Nadleśnictwa Głusko uległo 0,44 ha lasów.

Czynniki antropogeniczne

Do ważnych zagrożeń bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na las w Nadleśnictwach położonych na obszarze Gminy Dobiegniew należą:

- zaśmiecanie lasu (dzikie wysypiska, zanieczyszczenia poboczy dróg itp.),
- wzmożona penetracja lasu szczególnie w okresie letnim i przy zbiorze runa leśnego,
- nielegalne pozyskanie choinek,
- dzikie wyrobiska złóż mineralnych,
- niszczenie tablic i urządzeń,
- kradzież drewna,
- kłusownictwo.

Inne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego

- istnienie i tworzenie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt, np. droga krajowa nr 22,
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk,
- znaczny spadek poziomu wód gruntowych (przesuszenie ekosystemów wilgotnych i bagiennych),
- brak przygotowania właściwej infrastruktury dla miejscowości wypoczynkowych (kanalizacja, zagospodarowanie odpadów),
- zwiększenie presji na jeziora w tym użyźnianie jezior przez wędkarzy (nęcenie ryb).

3.2.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych – Zrównoważony rozwój lasów</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana struktury wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych, • edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych, • identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom, • Udostępnianie terenów zielonych do korzystania w celach spacerowo – rekreacyjnych , • przebudowa drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka, • Ochrona zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i zabagnionych, • Przeprowadzanie bieżących zabiegów pielęgnacyjnych w lasach.
Cel	<i>Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych</i>
Zadanie	
Budowa dróg: w leśnictwie Smolarz (2012), w leśnictwie Drawiny (2013), w leśnictwach Drawiny i Sarbinowo (2014).	

Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwo Smolarz
Okres realizacji	2013 – 2015 (zadanie średnioterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Budżet państwa
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Projekty i budowy dróg leśnych w następujących leśnictwach: Chomętowo dł. 3,7 km, Długie dł. 3,5 km (2013), Długie/ Złotawa dł. 3,5 km, Chomętowo, Buszów dł. 7,25 km (2014), Wilanów – Wielisławice dł. 3,25 km, Sławno dł. 4,7 km, oraz Buszów dł. 7,25 km (2015).	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwo Smolarz
Okres realizacji	2013– 2015 (zadanie średnioterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Budżet państwa
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów leśnych.	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwa
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Budżet państwa
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Promocja walorów przyrodniczych i edukacja ekologiczna.	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwa
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	RPO
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych akcji
Zadanie	
Prowadzenie prac pielęgnacyjnych na terenie kompleksów leśnych.	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwa
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych prac
Zadanie	
Opracowanie Planu Urządzania lasu na lata 2013 – 2022.	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwa
Okres realizacji	2013 – 2016 (zadanie średnioterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-

3.3. Turystyka i zieleń urządzona

3.3.1. Analiza stanu istniejącego

Położenie gminy w malowniczym, atrakcyjnym turystycznie terenie, bliskie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp., przebieg ważnych dróg o znaczeniu krajowym, ważnego węzła kolejowego Szczecin – Poznań oraz niewielka odległość od granicy z Niemcami, stwarzają możliwości rozwoju w zakresie turystyki i rekreacji. Jedną z cech stanowiących o atrakcyjności terenu jest duża ilość jezior, których

główne skupisko znajduje się w północnej i południowo-zachodniej części gminy.

W odległości 10 km na północny wschód od miasta znajduje się Drawieński Park Narodowy, którego znaczna część (ok. 50% pow.) położona jest na terenie gminy Dobiegniew.

Mając w swoim zasobie turystycznym tak atrakcyjne walory środowiska naturalnego, jakie znajdują się w Drawieńskim Parku Narodowym powstał pomysł na stworzenie transgranicznego projektu pod nazwą „Lubuskie Mazury”. Ma on na celu zintensyfikowanie rozwoju turystyki województwa lubuskiego ze szczególnym uwzględnieniem turystyki żeglarskiej i kajakowej, a także rowerowo-pieszkiej. Szlaki kajakowe to przede wszystkim szlak tzw. trasa „Lubuskich Mazur”. Szlak przebiega od jeziora Lipie w miejscowości Długie (Gmina Strzelce Krajeńskie), poprzez jeziora Słowa, Osiek i Wielgie i dalej Mierzęcą Strugą łączy się ze szlakiem kajakowym na rzece Drawie, zaliczanym do najbardziej malowniczych szlaków Polski. Kilkakrotnie spływał nim ksiądz Karol Wojtyła późniejszy Papież Jan Paweł II, dlatego też szlak ten nazwany został jego imieniem.

Płynąc tym szlakiem przez tereny Drawieńskiego Parku Narodowego mijają się liczne rezerwy przyrody nad rzeką Drawa. Dzięki transgranicznemu projektowi „Lubuskie Mazury” nasze szlaki turystyczne są częścią międzynarodowej drogi wodnej łączącej rzekę woj. lubuskiego z Landem Brandenburgii. Malownicze, sródleśne meandry, liczne wąwozy i przełomy dostarczają niezapomnianych wrażeń estetycznych.

Jest to obecnie najdłuższy po Mazurskim szlak wodny w Polsce. Szlak wodny Lubuskie Mazury, w 2008 roku został zaliczony do produktów markowych województwa lubuskiego.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Dobiegniew:

- Gotycki kościół par. p.w. Chrystusa Króla z XIV w. w Dobiegniewie,
- Fragmenty XV-wiecznych Murów obronnych z basztą w Dobiegniewie (ul. Zabytkowa),
- Kościół p.w. św. Józefa w Dobiegniewie z XV-XVII w.,
- Zespół Pałacowy z XIX w. w Mierzęcinie,
- Kościół fil. p.w. Św. Stanisława z XVII w. w Mierzęcinie,
- Pałac i dwie oficyny z XIX w. w Osieku,
- Ruiny Kościoła i cmentarz w miejscowości Ostrowite,
- Kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP z początku XVI w. w Słownie,
- Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. z XVIII w. w Wołoszyczynie,
- Kościół p.w. Dzieciątka Jezus z XIV w. w Chomętowie,
- Zabytkowy spichlerz w Chomętowie,
- Zabytkowy folwark – dwór z XVII w. w Chomętowie,
- Kościół filialny p.w. M.B. Częstochowskiej z XVII w. w Głusku,
- Kościół prawosławny p.w. Najśw. Bogurodzicy, cerkiew 1899 r. w Ługach,
- Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w. w Starym Osieczynie,
- Kościół par p.w. Św. Piotra i Pawła z XVII w. w Radęcinie,
- Kościół filialny p.w. M.B. Różańcowej z XIV w. w Słownie,
- Elektrownia Wodna Kamienna z przełomu XIX i XX w.,
- Budynki i Muzeum Obozu Oflag II C Woldenberg,
- Muzeum Woldenberczyków w Dobiegniewie,
- Elektrownia Wodna „Kamienna” w Głusku,
- Schron obronny w Starym Osieczynie,
- Umocnienia Wału Pomorskiego,
- Miejscowość Głusko i park dworski (zagospodarowany pod względem edukacyjnym) o założeniu krajobrazowym z I połowy XIX wieku, w którym rosną drzewa egzotyczne: świerk kłujący, świerk Engelmana, jodła kaukaska, sosna czarna, a także 2 cisy w wieku ok. 200 lat będące pomnikami przyrody. Obecny budynek Nadleśnictwa Głusko pochodzi z XIX w. Kościół powstał na murach pierwotnego, kamiennego browaru, który wzniesiony został w 1820 r. i przebudowany w II poł. XIX w. na świątynię jednonawową o neogotyckiej formie architektonicznej. Pozostałością po dawnej świetności Głuska jest czworak z 1888 r.

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego, pokrywającego częściowo gminę Dobiegniew znajduje się ścieżka poznawcza Głusko – Kamienna, która rozpoczyna swój bieg w Głusku, gdzie znajduje się interesujący park dworski, zagospodarowany pod względem edukacyjnym, o założeniu krajobrazowym z I połowy XIX wieku, w którym rosną drzewa egzotyczne: świerk kłujący, świerk Engelmana, jodła kaukaska, sosna czarna, a także dwa cisy w wieku ok. 200 lat będące pomnikami przyrody.

Dalej poprowadzona jest wzdłuż Drawy, przez elektrownię Kamienna do biwaku Kamienna. Długość ścieżki wynosi 3 km.

Na terenie Nadleśnictw znajduje się wiele szlaków turystycznych, rowerowych, pieszych, czy dydaktycznych. Szlaki rowerowe na terenie Gminy są dobrze przygotowane i łączą się ze szlakami euroregionalnymi tworząc zwartą sieć szlaków turystyki rowerowej. Dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach projektów Euroregionu Pro Europa Viadrina wszystkie szlaki zostały oznakowane.

Na terenie Nadleśnictw znajdują się następujące szlaki:

Głusko

- ścieżka rowerowa – 14,4 km,
- ścieżka edukacyjna w Głusku – 2 km,
- ścieżka edukacyjna w Dobiegniewie – 2 km.

Smolarz

Ścieżki rowerowe:

- Pomarańczowa, o długości 24 km rozpoczynająca się od pałacu w Mierzęcinie, dalej biegnąca przez miejscowości Słonów, Zagórze Lubiewskie, Kosinek, Sarbinowo, Podlesiec. Warte obejrzenia są pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym wpisane do rejestru zabytków, folwarki i gorzelnia z końca XIX w., oraz kościół filijalny p.w. św. Stanisława z XVIII w.,
- Brązowa, o długości 11,5 km, rozpoczynająca się od Pałacu w Mierzęcinie, przez miejscowość Słonów, w kierunku Dobiegniewa i znów do Pałacu w Mierzęcinie. Na tej trasie można zobaczyć pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym, wpisane do rejestru zabytków, folwark i gorzelnię z końca XIX w., kościół filijalny p.w. św. Stanisława z XVIII w., Jezioro Słonowo, oraz rzekę Mierzęcką Strugę,
- Czarna, o długości 20 km, ścieżka biegnie od Nadleśnictwa Głusko przez Pałac w Mierzęcinie, Łęczyn, leśnictwo Przeborowo i Drawiny i dalej na tereny nadleśnictwa Krzyż. Warte zobaczenie na trasie są kościół filijalny p.w. Matki Boskiej Bolesnej, wpisany do rejestru zabytków, dzwonnica drewniana przy kościele z początku XVII w., rzeka Drawa, oraz pozostałości huty szkła z końca XVIII w.,
- Czerwona, o długości 7,5 km, ścieżka biegnie od Nadleśnictwa Głusko przez Pałac w Mierzęcinie, Łęczyn, wracając znowu na tereny Nadleśnictwa Głusko. Na tej trasie można zobaczyć pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym, wpisane do rejestru zabytków, rzekę Mierzęcką Strugę, oraz Polanę Łęczyńską stanowiącą enklawę osadnictwa mezolitycznego.

Na terenie Dobiegniewa znajdują się również zespół boisk sportowych wraz z halą sportową z pełnym zapleczem, który usytuowany jest w podmiejskim kompleksie leśnym, który od lat stanowi miejsce rozgrywania Międzynarodowego Młodzieżowego Turnieju Piłki Nożnej Dobiegniew Cup.

Zieleń urządzona to obszary całkowicie ukształtowane przez człowieka pod względem rozmieszczenia i doboru gatunków oraz stale pielęgnowane. Wyróżniamy parki spacerowe, trawniki, ozdobne klomby, zieleń wzdłuż ulic itp. Tereny te są regularnie koszone i przycinane a liście i skoszona trawa są usuwane.

Zieleń urządzona pełni funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne. Tereny zieleni urządzonej wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w mieście, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miastu. Na terenie Gminy Dobiegniew najważniejszymi obiektami są parki podworskie, zajmujące powierzchnię prawie 54 ha. W poniższej tabeli przedstawiono ich charakterystykę.

Tabela 11 Parki zabytkowe na terenie Gminy Dobiegniew

Lp.	Miejscowość	Okres powstania	Powierzchnia [ha]	Położenie	Rodzaj parku
1	Chomętowo	Połowa XIX wieku	3,7	Droga brukowana ze wsi w kierunku jeziora; na półwyspie	Ogród dworski
2	Chrapów	Początek XIX wieku	4,8	Przy drodze do wsi, nad jeziorem Chrapowskim	Park dworski
3	Dobiegniew	Początek XIX wieku	4,99	Ul. Dembowskiego	Park miejski pocmentarny
4	Głusko	1 połowa XIX wieku	2,0	Na północ w kierunku Drawna, wzdłuż alei brukowanej w kierunku ronda	Park dworski
5	Grąsy	Połowa XIX wieku	9,8	Po zachodniej stronie drogi do wsi Klasztorne	Dworski dwór nr 407 z 21.07.1992 r.
6	Ługi	Początek XIX wieku	4,9	Pomiędzy szosą a jeziorem	Park pałacowy
7	Mierzęcin	2 połowa XIX wieku	11,5	Na terenie założenia pałacu wraz z folwarkiem	Pałacowy park nr 276 z 05.10.1997 r.
8	Osiek	XVIII/XIX wiek	9,2	Na południe od wsi, przy drodze prowadzącej do jeziora	Pałacowy park nr 334 z 20.12.1989 r.
9	Podlesiec	XIX/XX wiek	0,80	W miejscu dawnych ogrodów i w obrębie alei dojazdowej w kierunku folwarku	Dworski zespół folwarczny nr 1924 z 19.04.1971 r.
10	Wołogoszcz	1 połowa XIX wieku	2,20	Na terenie dawnego dziedzica gospodarczego, nad stawem	Park dworski

Źródło: Program ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2004-2007 wraz z perspektywą do 2011 roku

3.3.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Nie ulega wątpliwości fakt, że rozwój sektora turystyki uwarunkowany jest walorami środowiska przyrodniczego, ich jakością oraz ilością. Oznacza to, że pogorszenie któregokolwiek z komponentów środowiska może przyczynić się do spowolnienia lub zaprzestania rozwoju turystyki. Należy zatem dążyć do poprawy jakości środowiska, utrzymywania dobrego stanu, oraz właściwego zagospodarowania terenów, aby dziedzictwo przyrodnicze i walory kulturowe mogły posłużyć następnym pokoleniom.

3.3.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych – Rozwój turystyki</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wykształcanie zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców • Dbanie o wspólne środowisko przyrodnicze • Rozwój turystyki i rekreacji opartej na zasobach kulturowo - historycznych i przyrodniczych
Cel	<i>Zrównoważony rozwój sektora turystyki</i>
Zadanie	
Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody	
Jednostka odpowiedzialna	Starostwo Powiatowe
Okres realizacji	2012 (zadanie krótkoterminowe)
Szacunkowe nakłady	4 000zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady inwestycyjne na realizację zadania

Zadanie	
Realizacja projektu „Wyprawa po polskim i niemieckim Nadodrzu”	
Jednostka odpowiedzialna	Powiat Strzelecko – Drezdenecki, Powiat Sulęciński
Okres realizacji	2012 (zadanie krótkoterminowe)
Szacunkowe nakłady	960 zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady inwestycyjne na realizację zadania
Zadanie	
Tworzenie i utrzymywanie terenów zieleni urządzonej	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-poniesione nakłady finansowe

3.4. Kopaliny

3.4.1. Analiza stanu istniejącego

Teren Gminy Dobiegniew znajduje się na pograniczu niecki szczecińskiej i antyklinorium kujawsko-pomorskiego. Na całej powierzchni występują głównie piaski i żwiry, z których zbudowane są rozległe równiny sandrowe (wschodnia i północna część gminy). W okolicy miasta Dobiegniew występują gliny zwałowe, piaski oraz ropy. W rejonie miejscowości Słonów znajdują się niewielkie połacie piasków, żwirów i głazów moren czołowych natomiast nieopodal Słowina i Radecina eluwia glin zwałowych.

W dnach dolin rzecznych, rynien jeziornych i w obniżeniach bezodpływowych zalegają piaski i żwiry, namuły, osady organiczne i torfy.

W poniższej tabeli przedstawiono kopaliny na terenie powiatu które były wydobywane. Obecnie nie prowadzi się eksploatacji złóż kopalin na terenie gminy.

Tabela 12 Kopaliny występujące na terenie gminy Dobiegniew

Lp	Nazwa złoża	Kopaliny wg NKZ	Stratygrafia złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Średnia miąższość złoża [m]	Użytkownicy
1.	Osiek - złożo skreślone z bilansu zasobów	Złoża wapieni jeziornych (kredy jeziornej itp.)	Czwartorzęd - plejstocen	4,17	2,70	
2.	Wologoszcz - eksploatacja złoża zaniechana	kreda	Czwartorzęd	8.58	1,00 – 2,90	

Źródło: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS

3.4.2. Strategia realizacji celów

Priorytet	Poprawa jakości środowiska - Kopaliny
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę, • Ochrona obszarów zasobowych przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym przyszłą eksploatację.
Cel	<i>Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi</i>
Zadanie	
Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopaliny.	
Jednostka odpowiedzialna	Starostwo Powiatowe, WIOŚ
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba przeprowadzonych działań i inspekcji

4. Stan środowiska

4.1. Powietrze atmosferyczne

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

W 2011 r. WIOŚ w Zielonej Górze dokonał rocznej oceny jakości powietrza, której celem jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref województwa lubuskiego.

W rocznej ocenie jakości powietrza uwzględnia się substancje, dla których w prawie krajowym (RMS z 3 marca 2008 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach unijnych (2008/50/WE - CAFE oraz 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych, docelowych i celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego i ochronę roślin.

W ocenach prowadzonych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia uwzględnia się:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren BaP w pył PM₁₀,
- pył PM_{2,5}.

Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w województwie lubuskim jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności ludzi. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie (emisja naturalna) mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza

atmosferycznego. Emisja antropogeniczna obejmuje emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych, tzw. emisję niską - z gospodarki komunalnej (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady) oraz emisję komunikacyjną. Według danych Urzędu Statystycznego w 2011 r. emisja pyłów na obszarze województwa lubuskiego z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych wyniosła 1,4 tys. Mg, co stanowiło 2,2% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych na terenie Polski. Na obszarze Gminy Dobiegniew znajduje się tylko jeden zakład, który ma znaczący udział w emisji zanieczyszczeń. „STOLK” Sp. z o.o. mający swoją siedzibę przy ul. Wojska Polskiego 14 w Bornym Sulinowie, emituje zanieczyszczenia z obiektu zlokalizowanego w Niwach, na terenie Gminy Dobiegniew. Substancją zanieczyszczającą jest pył, którego roczna emisja wynosi 1,81 Mg/ rok, z czego 0,49 Mg/ rok stanowi pył do 10µm.

Ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim wykonano w oparciu o wyniki badań emisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzonych w 2011 r. na terenie województwa przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew nie zlokalizowano punktu pomiarowego, jednak wyniki badań wykonane w Sulęcinie i Wschowie są wynikami reprezentatywnymi dla całej strefy lubuskiej, która obejmuje swoim zasięgiem cały obszar województwa, oprócz miasta Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry.

W poniższej tabeli przedstawiono klasy wynikowe stężeń poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.

Tabela 13 Klasyfikacja stref jakości powietrza w strefie lubuskiej w 2011 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.

<i>Strefa lubuska</i>	
<i>Rodzaj zanieczyszczenia</i>	<i>Symbol klasy dla obszaru strefy</i>
<i>SO₂</i>	A
<i>NO₂</i>	A
<i>PM₁₀</i>	C
<i>Pb w pyle PM₁₀</i>	A
<i>benzen</i>	A
<i>CO</i>	A
<i>O₃</i>	A/ D2*
<i>As w pyle PM₁₀</i>	C
<i>Cd w pyle PM₁₀</i>	A
<i>Ni w pyle PM₁₀</i>	A
<i>Pył PM_{2,5}</i>	A
<i>Benzo(a)piren</i>	C

* - A -symbol klasy wg poziomu celu docelowego, D2 – symbol klasy wg poziomemu celu długoterminowego

Źródło: WIOŚ

W strefie lubuskiej stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu i arsenu w pyle PM₁₀. Na obszarze strefy lubuskiej, stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego, określonego w odniesieniu do stężenia ozonu (8 godz. średnia krocząca). Ze względu na to całą strefę zaklasyfikowano do klasy C

W ocenie jakości powietrza pod kątem ochrony roślin wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji monitoringu powietrza w Smolarach Bytnickich wyposażonej w analizatory dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. Stacja w Smolarach Bytnickich, ze względu na centralne położenie, jest reprezentatywna dla całego obszaru strefy lubuskiej.

Tabela 14 Klasyfikacja stref jakości powietrza w strefie lubuskiej w 2011 r. z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin.

<i>Strefa lubuska</i>	
<i>Rodzaj zanieczyszczenia</i>	<i>Symbol klasy dla obszaru strefy</i>
<i>SO₂</i>	A
<i>NO₂</i>	A
<i>O₃</i>	A/ D2*

* - A -symbol klasy wg poziomu celu docelowego, D2 – symbol klasy wg poziomu celu długoterminowego

Źródło: WIOŚ

W świetle oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu występujących w 2011 r. na obszarze strefy lubuskiej, dokonanej pod kątem ochrony roślin stwierdzono stężenia ozonu (wskaźnika AOT40) przekraczające poziom celu długoterminowego.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu.

4.1.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach, ma tzw. emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Występuje szczególnie na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej, oraz na obszarach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

W sąsiedztwie tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Oddziaływanie komunikacji na środowisko wykazuje tendencję rosnącą.

Działania, które powinny zostać podjęte:

- obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu do wartości dopuszczalnych,
- realizacja działań wskazanych w programach ochrony powietrza skutkująca osiągnięciem obniżenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu do poziomów określonych prawem,
- sukcesywne ograniczenie emisji do powietrza ze wszystkich źródeł.

4.1.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych, • Wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza, • Zmniejszenie zużycia energii cieplnej poprzez np. izolację cieplną budynków.
Cel	<i>Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza</i>
Zadanie	
Kontrola przedsiębiorstw w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza.	

Jednostka odpowiedzialna	WIOŚ
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych kontroli -ilość wydanych upomnień i kar
Zadanie Prowadzenie kampanii na rzecz przeciwdziałania spalaniu odpadów w gospodarstwach domowych.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	-ilość przeprowadzonych kampanii
Zadanie Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady poniesione na utrzymanie dróg
Zadanie Modernizacja dróg powiatowych.	
Jednostka odpowiedzialna	Starostwo Powiatowe
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	327 482 zł (w roku 2012)
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady poniesione na utrzymanie dróg
Zadanie Utrzymanie dróg powiatowych.	
Jednostka odpowiedzialna	Starostwo Powiatowe
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	350 274 zł (w roku 2012)
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady poniesione na utrzymanie dróg
Zadanie Rozbudowa drogi krajowej nr 22 na odcinkach:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Długi – Ługi od km 95+900 do km 102+000 2. Wołoszcz – Stare Osieczno od km 117+750 do km 119+580 3. Dobiegniew – Wołoszcz od km 106+900 do km 117+750 4. W miejscowości Dobiegniew od km 104+400 do km 106+900 5. Ługi – Dobiegniew od km 102+000 do km 104+400 	
Jednostka odpowiedzialna	GDDKiA, oddział w Zielonej Górze
Okres realizacji	2013 – 2019 (zadania długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponad 17 mln zł 2. ponad 5 mln zł 3. ponad 30 mln zł 4. ok. 7 mln zł 5. ok. 7 mln zł Łącznie: ponad 66 mln zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	- nakłady poniesione na realizację inwestycji

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

4.2.1. Analiza stanu istniejącego

Wody powierzchniowe płynące

Jedną z cech stanowiących o atrakcyjności terenu jest duża ilość jezior, których główne skupisko znajduje się w północnej i południowo-zachodniej części Gminy. Jeziora te są pochodzenia polodowcowego i posiadają znaczną głębokość. Do największych jezior należy zaliczyć: Osiek (pow. 6.1 km², głębokości 35 m); Ostrowieckie (pow. 3.8 km², głębokości 28.5 m); Lipie (pow. 1.8 km², głębokości 42,5 m); Radęcino (pow. 1.6 km²); Wielgie (pow. 1.5 km²). W jeziorach dobiegniewskich najczęściej występują szczupak, lin, leszcz, płoć, karp, sandacz, sielawa i sieja. Przez teren gminy przepływa kilka rzek w tym jedna o charakterze górskim – Drawa w wodach, której występują unikalne gatunki ryb: certa, brzana, łosoś i pstrąg. W samym Dobiegniewie położone jest jezioro Wielgie (pow. 1,6 km, długość 3,3 km), z kąpieliskiem; przepływa rzeka Mierzęcka Struga będąca dopływem rzeki Drawy.

Drawa jako jedna z nielicznych rzek Polski, prowadzi wody I klasy czystości. Jest jedyną rzeką nizinną Polski, która w swym biegu posiada ponad 20 kilometrowy odcinek o charakterze rzeki górskiej. Drawę wyróżnia także odmienny kierunek spływu jej wód, przebiegający z północy na południe, a nie jak ma to miejsce w przypadku pozostałych rzek – z południa na północ. Główne dopływy Drawy to Korytnica, Płociczna i Mierzęcka Struga. Rzeka Płociczna uważana jest za jedną z najpiękniejszych rzek na terenie Lokalnej Grupy Rybackiej. Do jej niezwykłego uroku przyczyniają się malownicze jeziora, przez które przepływa, otaczające ją rozległe lasy, urozmaicona rzeźba terenu oraz dziki przełom, znajdujący się w dolnym biegu rzeki. W dorzeczu Drawy udokumentowano występowanie troci jeziorowej. Warto wspomnieć, że jeszcze w latach 80-tych Drawa i Płociczna były najważniejszymi "rzekami łososiowymi" w kraju. Ichtiolog, Z. Chełkowski prowadził intensywne badania i obserwacje populacji tego gatunku. Zanik populacji nastąpił w dramatycznych okolicznościach, zamulenie dna rzeki powstałe przy czyszczeniu zbiornika retencyjnego zniszczyło tarliska poniżej Kamiennej, a wzrastający stopień zanieczyszczenia wód na szlaku wędrówki od Bałtyku do Drawy sprawił, że łosose nie docierały do Płocicznej (wpływ na to miały zanieczyszczenia chemiczne i termiczne, ale także zmiany temperatury w wyniku zrzutu podgrzanych wód, czyli tak zwane). Od 1988 r. badacze nie mogą znaleźć już tarlisk łososia. Wiosną 1995 r. wpuszczono do Drawy narybek tego gatunku, pochodzący z populacji łotewskich. Być może za kilka lat łosose powrócą więc do Drawy, jednak rodzima populacja przepadła już bezpowrotnie.

Przez teren Gminy przepływają również inne rzeki i kanały:

1. rz. Mierzęcka Struga - 29.740 m, w tym uregulowane - 21.700 m
2. rz. Koczyńska - 3.000 m, w tym uregulowane - 3.000 m
3. k. Osieczka - 1.050 m
4. k. Karpiówka - 915 m
5. k. Słonówka - 2.820 m
6. k. Pokrętna - 12.800 m
7. k. Podlasianka - 1.400 m
8. k. Sucha - 14.300 m

R a z e m: rzeki - 32.740 m, w tym uregulowane - 24.700 m
 kanały - 33.285 m

O g ó ł e m: 66.025 m

Rzeki i kanały Gminy Dobiegniew stanowią 17% wszystkich cieków na terenie powiatu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze prowadzi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, badania jakości wód rzek w sieciach monitoringu operacyjnego i operacyjnego celowego. Na podstawie uzyskanych wyników badań wykonuje ocenę stanu i potencjału ekologicznego rzek w punktach pomiarowo – kontrolnych (ppk) oraz ocenę

jednolitych części wód (jcw). Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew, w ostatnim czasie, nie wyznaczono takich punktów, nie przebadano również rzek przepływających przez teren gminy.

Wody powierzchniowe stojące

Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew znajdują się 42 jeziora o powierzchni powyżej 1 ha, o powierzchni ogólnej 2136,22 ha, co stanowi 60,5% powierzchni wszystkich jezior na terenie powiatu. Są one zróżnicowane pod względem głębokości, wielkości oraz genezy powstania. Na poniższej mapie zaznaczono wszystkie jeziora na terenie Gminy Dobiegniew.

Na obszarze województwa lubuskiego WIOŚ w 2010 r., w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zbadał i ocenił ogółem 20 jezior, wśród których znalazło się jezioro Słowa, z terenu Gminy Dobiegniew. Dla tego jeziora określono typ abiotyczny 3a, oznaczający, że jezioro posiada zawartość wapnia >25 mg Ca/l, oraz należy do jezior stratyfikowanych. Dla jeziora Słowa przebadano 7 wskaźników określających jego stan ekologiczny i ogólny. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki.

Ocena stanu ekologicznego powinna uwzględniać specyfikę typów jezior, opisanych za pomocą charakterystycznych dla typów uwarunkowań abiotycznych i biotycznych ekosystemu, oraz odnosić się do specyficznych dla typu warunków referencyjnych, opisanych za pomocą charakterystycznych dla typów zbiorowisk grup organizmów wodnych w stanie naturalnym, przy braku presji antropogenicznej. Stopień odchylenia od warunków referencyjnych jest podstawą oceny jakości jezior i umożliwia ich klasyfikację pod względem jakości w zakresie od stanu bardzo dobrego, przez stan dobry, umiarkowany i słaby do stanu złego.

Tabela 15 Wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i ogólnego jeziora Słowa w 2010 r.

Kod JCW	Nazwa jeziora	Przewodność [μS/cm]	Tlen nad dnem [mgO ₂ /l]	Widzialność [m]	Azot całkowity [mgN/l]	Fosfor całkowity [mgP/l]	Chlorofil „a” [μg/l]	fitobentos
10805	Słowa	314	5,6	4,10	0,52	0,060	10,4	0,707

Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych jeziornych województwa lubuskiego w 2010 r.

Na podstawie powyższych wyników zaklasyfikowano wody jeziora Słowa do umiarkowanego stanu ekologicznego, oraz do złego stanu ogólnego.

W roku 2009, spośród 14 jezior województwa lubuskiego zostało przebadane przez WIOŚ jezioro Osiek (Chomętowskie). Jego typ abiotyczny został określony jako 2a, oznaczający, że jezioro posiada zawartość wapnia >25 mg Ca/l, oraz należy do jezior stratyfikowanych. Dla jeziora Osiek również przebadano 7 wskaźników określających jego stan ekologiczny i ogólny. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki.

Tabela 16 Wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i ogólnego Osiek w 2009 r.

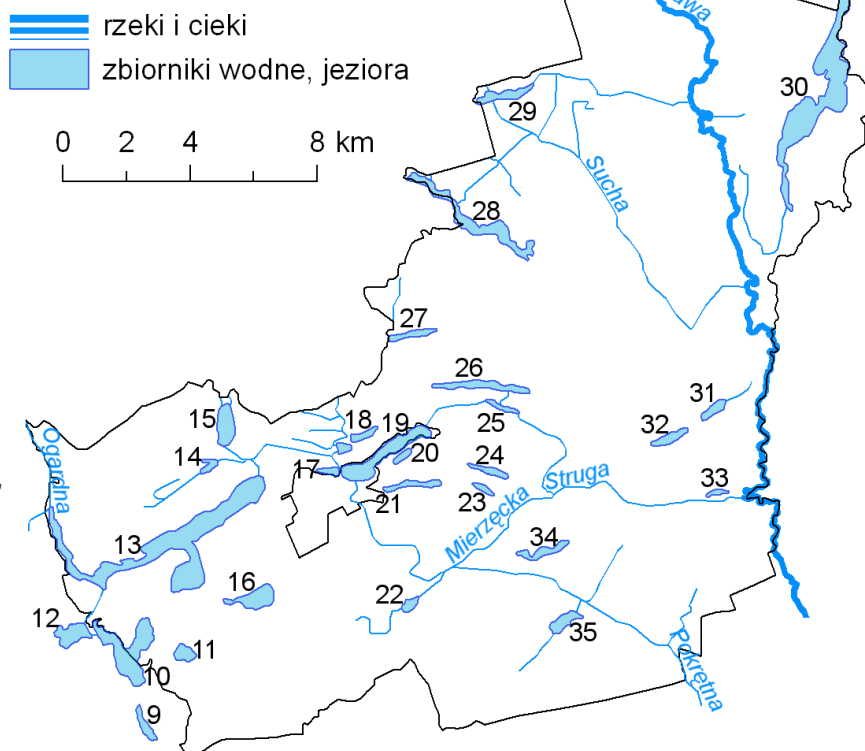
Kod JCW	Nazwa jeziora	Przewodność [μS/cm]	Nasylenie hypolimnionu tlenem [%]	Widzialność [m]	Azot całkowity [mgN/l]	Fosfor całkowity [mgP/l]	Chlorofil „a” [μg/l]	fitobentos
10802	Osiek (Chomętowskie)	306	4	1,70	0,87	0,102	10,8	0,528

Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych jeziornych województwa lubuskiego w 2010 r.

Na podstawie powyższych wyników zaklasyfikowano wody jeziora Osiek do dobrego stanu ekologicznego, oraz do złego stanu ogólnego.

Zbiorniki wodne:

9. J. Długie,
10. J. Lipie,
11. J. Kokno,
12. J. Słowa,
13. J. Osiek,
14. J. Mały Osiek,
15. Staw Osiek,
16. J. Ostrowica,
17. Staw Dobiegniew,
18. J. Głębek,
19. J. Wielgie,
20. J. Ługowo,
21. J. Rolewicz,
22. J. Słonowo,
23. J. Chrapów Mały,
24. J. Chrapów Duży,
25. J. Wołogoszcz Średni,
26. J. Słowicze,
27. J. Sławka,
28. J. Radęcino,
29. J. Muliście,
30. J. Ostrowiec,
31. J. Perkosz,
32. J. Łabędź,
33. J. Łęczyn,
34. J. Mierzęckie,
35. J. Sarbin.

Rysunek 3 Sieć wód powierzchniowych na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne

Wody podziemne

Na terenie Gminy Dobiegniew wody głębinowe występują na znacznych głębokościach. Warunki hydrogeologiczne – występowanie wód podziemnych – są ściśle związane z budową geologiczną oraz morfologią terenu. Największymi zasobami charakteryzuje się czwartorzędowy poziom wodonośny. Ma on także największe znaczenie użytkowe. Wody czwartorzędowe stanowią główne źródło wody pitno-gospodarczej dla ujęć komunalnych, wodociągów ogólnowjejskich i zakładowych. Czwartorzędowy poziom wodonośny występuje najczęściej na głębokości od kilku do ponad 50 m poniżej powierzchni terenu. Średnia wydajność eksploatacyjna z pojedynczych otworów studziennych, ujmujących do eksploatacji wody poziomu czwartorzędowego osiąga wartość od kilkunastu do kilkudziesięciu m³/h.

Miasto i Gmina Dobiegniew leżą w rejonie wysoczyzny morenowej – charakteryzującej się dużą zmiennością warunków hydrogeologicznych - głębokością występowania zwierciadła wód podziemnych i parametrów hydrogeologicznych warstw wodonośnych.

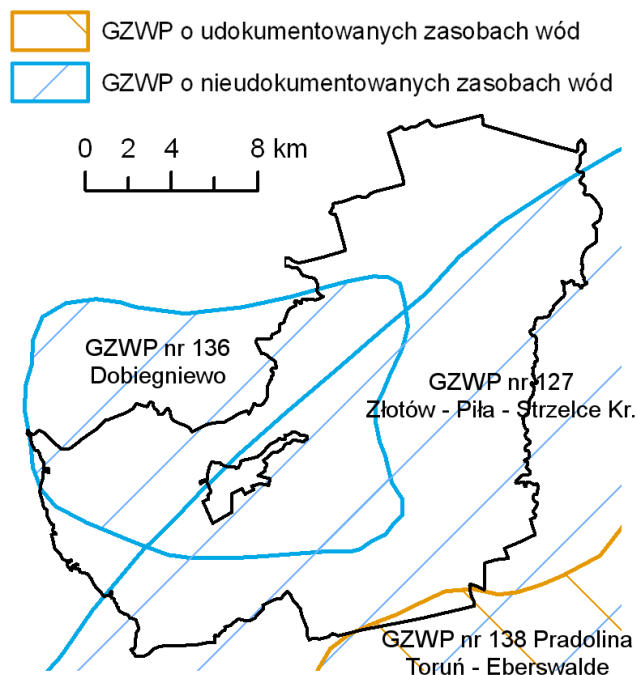
Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew możemy wyodrębnić główny zbiornik wód podziemnych oraz subzbiornik wód podziemnych.

Na terenie powiatu możemy wyodrębnić 2 główne zbiorniki wód podziemny nr 136 oraz subzbiornik wód podziemnych nr 127. Niewielki południowy obszar Gminy pokrywa się również ze zbiornikiem nr 138.

- GZWP nr 138 - zbiornik w utworach czwartorzędowych położony w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Główny użytkowy poziom wodonośny występujący na głębokości od kilku do 40 m, posiada miąższość zmienną od kilku do 25 m. Zasoby wód podziemnych są zmienne w granicach od kilku do 50 m³/h/km², zasoby dyspozycyjne zbiornika szacowane są na 400.000 m³/d. Średnia głębokość studni ujmujących wody zbiornika wynosi ok. 30 m. Ze zbiornika tego czerpią wodę praktycznie wszystkie ujęcia istniejące na terenie doliny Noteci,

- GZWP nr 136 Dobiegniew – zbiornik o powierzchni 180 km³, o zasobach dyspozycyjnych 51 840 m³/d (M=3,33 l/s/km²). Zbiornik ma status obszaru wymagającego wysokiej ochrony (OWO). Wody podziemne tego zbiornika charakteryzują się klasą jakości Ic, czyli nieznacznie zanieczyszczonych i łatwych do uzdatniania,
- Subzbiornik nr 127 – zbiornik o powierzchni 3876 km² w utworach piętra trzeciorzędowego, nie wyznaczono tu obszarów OWO i ONO. Wielkość zasobów dyspozycyjnych określono na 186000 m³/d (M=0,56 l/s/km²). Na terenie powiatu słabo rozpoznany (mała ilość otworów).

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację zbiorników na terenie Gminy Dobiegniew.

Rysunek 4 Lokalizacja GZWP na Miasta i Gminy Dobiegniew

Źródło: Opracowanie własne

W 2011 roku badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego, którego celem jest określenie stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) uznanych za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych. Miasto i Gmina Dobiegniew położone są na obszarze JCWPd, nr 27, której charakterystykę przedstawiono poniżej.

Tabela 17 Ogólna Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 27

<i>Nr JCWPd</i>	<i>JCWPd 27</i>
<i>Powierzchnia [km²]</i>	3 288,5
<i>Zasięg w powiecie</i>	Drezdenko, Dobiegniew, Strzelce Krajeńskie
<i>dorzecze</i>	
<i>stratygrafia</i>	Czwartorzęd, neogen
<i>litologia</i>	Piaski
<i>Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną</i>	Porowe
<i>Średni współczynnik filtracji [m/s]</i>	10-4 – 10-6
<i>Średnia miąższość utworów wodonośnych</i>	>40, lokalnie 20 – 40
<i>liczba poziomów wodonośnych</i>	2 -3

<i>Charakterystyka nakładu warstwy wodonosnej</i>		Głównie utwory przepuszczalne
<i>Ocena stanu chemicznego</i>	2004	Dobra
	2007	Dobra
	2008	Brak
<i>Ocena stanu ilościowego</i>	2008	Dobra

Źródło: www.gios.gov.pl

Ocena jakości wód jest wykonywana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). Na terenie województwa lubuskiego siecią pomiarową objęto 27 punktów. Żaden z punktów pomiarowych nie został zlokalizowany na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew, ani nawet na terenie JCWPd nr 27.

Z wyników przeprowadzonych dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego, w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Strzelcach Klasztornych, Gościmiu i Górkach Noteckich wynika, że występują wody II i III klasy jakości.

4.2.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Zanieczyszczenie wód odbywa się na wszystkich etapach jej obiegu w środowisku, a główne źródła zanieczyszczenia wód na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew stanowią:

- ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane z miasta i wsi,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych,
- zrzuty niezorganizowane ze źródeł lokalnych (z terenów nie posiadających kanalizacji),
- zanieczyszczenia atmosferyczne.

Jakość wody do spożycia

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Drezdenku znajduje się 10 wodociągów publicznych oraz 3 indywidualne ujęcia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew.

Przez ostatnie lata, kolejne stacje uzdatniania wody przechodzą generalne remonty, poprawia się zarówno stan techniczny budynków, jak również wymieniana jest cała stosowana aparatura, na nową o wysokim standardzie. Dość częstym problemem w 2012r., z którym borykali się administratorzy wodociągów były przekroczenia mikrobiologiczne: ogólnej liczby mikroorganizmów w 22⁰C po 72h inkubacji, bakterii grupy coli, oraz fizykochemiczne: mętność, żelazo, mangan, jon amonowy. Występujące przekroczenia parametrów w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi mają charakter doraźny. Administratorzy ujęć są w stanie zniwelować problem i doprowadzić wodę do odpowiedniej jakości tak aby odpowiadała obowiązującym przepisom w stosunkowo krótkim okresie czasu.

Podsumowanie wyników z przeprowadzonych badań jakości wód przeznaczonych do spożycia w 2012r.:

- **Wodociągi o produkcji wody <100m³/d:**
 - Wodociąg publiczny Chomętowo – ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości manganu i jonu amonowego wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi – decyzja została wyegzekwowana. Jakość wody bez zastrzeżeń.
 - Wodociąg publiczny Podlesiec - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności do chwili obecnej wydano dwie decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi – decyzje zostały wyegzekwowane. Jakość wody bez zastrzeżeń.
 - Wodociąg publiczny Słonów – jakość wody bez zastrzeżeń.
 - Wodociąg publiczny Mierzęcín - ze względu na przekroczenia

- dopuszczalnych wartości manganu wszczęto postępowanie administracyjne. Postępowanie w trakcie realizacji.
 - Wodociąg publiczny Ługi - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości jonu amonowego wszczęto postępowanie administracyjne. Postępowanie w trakcie realizacji.
 - Wodociąg publiczny Radęcin – jakość wody bez zastrzeżeń.
 - Wodociąg publiczny Słowin - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości ogólnej liczby mikroorganizmów w 22⁰C po 72h wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi, z rygorem natychmiastowej wykonalności – decyzja w trakcie realizacji. Wszczęto również postępowanie administracyjne ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości manganu. Postępowanie w trakcie realizacji.
 - Wodociąg publiczny Osiek – jakość wody bez zastrzeżeń.
 - Wodociąg publiczny Wołogoszcz - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi – decyzja została wyegzekwowana. Jakość wody bez zastrzeżeń.
- **Wodociągi o produkcji wody 100 – 1000 m³/d:**
 - Wodociąg publiczny Dobiegniew – jakość wody bez zastrzeżeń.
- **Inne podmioty zaopatrujące w wodę:**
 - Indywidualne ujęcie wody Głusko - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości Bakterii grupy coli wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi, z rygorem natychmiastowej wykonalności – decyzja została wyegzekwowana. Wszczęto również postępowanie administracyjne ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności, żelaza i manganu. Postępowanie w trakcie realizacji.
 - Mierzęcin „PAŁAC” - ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości ogólnej liczby mikroorganizmów w 22⁰C po 72h wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi, z rygorem natychmiastowej wykonalności – decyzja została wyegzekwowana. Wszczęto również postępowanie administracyjne ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości manganu. Postępowanie w trakcie.
 - Indywidualne ujęcie wody Sitnica – jakość wody bez zastrzeżeń.

Wydane decyzje administracyjne w 2011 r.:

- **Ujęcie wody w Głusku, oraz indywidualne ujęcie wody Sitnica**
Ze względu na przekroczone wartości bakterii grupy coli wydano decyzje administracyjne stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi z rygorem natychmiastowej wykonalności. Decyzje wyegzekwowano.
- **Wodociąg publiczny Chomętowo**
Ze względu na przekroczone wartości dla parametru: mangan, żelazo, mętność, jon amonowy wszczęto postępowanie administracyjne.
- **Wodociąg publiczny Podlesiec i Słonów, oraz ujęcie wody w Głusku**
Ze względu na przekroczone wartości dla parametru: mętność, wydano decyzję administracyjną stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi. Decyzję wyegzekwowano. Ponadto drugi raz wszczęto postępowanie ze względu na mętność dla wodociągu Podlesiec – decyzję wydano w 2012r.
- **Indywidualne ujęcie wody „PAŁAC” w Mierzęcinie**
W 2011r. wystawiono decyzję administracyjną umarzającą wszczęte postępowanie ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości: mętności, barwy, amonowego jonu.

Jakość wody do kąpiel

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Dreżdenku działając na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 06 maja 1997r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne (Dz. U. Nr 57, poz. 358) i rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530) prowadzi kontrole i badania wody z kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel na terenie Powiatu Strzelecko – Dreżdeneckiego.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Dreżdenku miejsca wykorzystywane do kąpiel Osiek i jezioro Ostrowieckie na terenie Gminy Dobiegniew. Podczas przeprowadzonej kontroli w 2011 r. oba miejsca posiadały jakość wody do kąpiel bez zastrzeżeń.

4.2.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Gospodarka wodna</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">• Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,• Dobra jakość wód użytkowych i racjonalizacja ich wykorzystywania,• Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej rzek,• Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,• Zastosowanie praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę,• Poprawa stanu sanitarnego gminy poprzez rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
Cel	<i>Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych</i>
Zadanie	
Utrzymywanie infrastruktury wodociągowej – kanalizacyjnej oraz prowadzenie bieżących modernizacji.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych prac
Zadanie	
Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych.	
Jednostka odpowiedzialna	WIOS, PIG
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość punktów monitoringowych -wyniki badań monitoringowych
Zadanie	
Budowa oczyszczalni ścieków przy leśniczówkach na terenie Nadleśnictwa Głusko.	
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwo Głusko
Okres realizacji	2013 – 2015 (zadanie średnioterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d. zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-

4.3. Hałas

4.3.1. Analiza stanu istniejącego

Według Prawa Ochrony Środowiska (POŚ) hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz. Zgodnie z art. 112 POŚ ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Zagadnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2007r., Nr 120, poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej.

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej uwzględnione zostały również uwarunkowania zawarte w prawie wspólnotowym. Podzielone zostały one na cztery kategorie:

- emisje hałasu z pojazdów silnikowych: Dyrektywy 78/1015/EWG (motocykle) i 96/20/WE (pojazdy silnikowe) wprowadzające limity poziomu natężenia dźwięku,
- emisje hałasu ze sprzętu domowego: Dyrektywa ramowa 86/594/EWG,
- emisje hałasu z samolotów: Dyrektywy 80/51/EWG (samoloty ponaddzźwiękowe), 89/629/EWG (samoloty odrzutowe), 92/14/EWG (ograniczenie eksploatacji samolotów),
- sprzęt i maszyny budowlane: Dyrektywa ramowa 84/532/EWG (dopuszczalne poziomy mocy akustycznej) oraz siedem dyrektyw "córek": 84/533/EWG (sprężarki), 84/534/EWG (żurawie wieżowe), 84/535/EWG (generatory prądu), 85/537/EWG (kruszarki betonu), 85/538/EWG (kosiarki do trawy), 86/662/EWG (koparki hydrauliczne).

Według art. 117 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu LD₅₀ i LN.

Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym terenu jest komunikacja drogowa. Główną przyczyną zmian jest rosnące natężenie komunikacji samochodowej, na którą składa się rosnąca liczba samochodów zarejestrowanych na odcinkach dróg przebiegających przez Gminę. W 2010 r. GDDKiA i ZDW dokonały Generalnego Pomiaru Ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich. Na drodze nr 22 przebiegającej przez teren Miasta i Gminy wyznaczono dwa odcinki pomiarowe, natomiast na drogach wojewódzkich 160 i 161, cztery odcinki. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki z pomiarów.

Tabela 18 Wyniki średniodobowego pomiaru ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Dobiegniew (2010 r.)

Nr drogi			Droga krajowa		Drogi wojewódzkie			
			22	22	160	160	161	161
Opis odcinka	Pikietaż	Pocz.	85,9	104,8	51	53,7	0	9,4
		Końc.	104,8	119,6	53,7	67,2	9,4	17,7
	Długość (km)		18,8	14,9	2,7	13,5	9,4	8,3
	Nazwa odcinka		Strzelce Kraj. – Dobiegniew	Dobiegniew – Stare Oiseczno	Gr. Woj. (Starczewo) – DK 22 (Dobiegniew)	DK 22 (Dobiegniew) – DW 156 (Klesno)	DK 22 (Dobiegniew) – DW 164 (Podlesiec)	DW 164 (Podlesiec) – DW 170 (Przeborowo)

Pojazdy silnikowe ogółem		3974	2802	2692	3808	517	183	
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych	<i>Motocykle</i>	24	10	46	30	6	4	
	<i>Sam. osob. mikrobusy</i>	2933	1838	2151	2376	451	160	
	<i>Lekkie sam. Ciężarowe (dostawcze)</i>	457	375	269	484	34	7	
	<i>Sam. ciężarowe</i>	<i>bez przycz.</i>	101	90	89	347	7	4
		<i>z przycz.</i>	420	461	113	476	6	0
	<i>Autobusy</i>	32	23	8	57	6	1	
	<i>Ciągniki rolnicze</i>	7	5	16	38	7	7	

Źródło: GDDKiA w Zielonej Górze i Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze

Największe natężenie ruchu odnotowano na drodze krajowej nr 22 na odcinku Strzelce Krajeńskie – Dobiegniew, następnie na drodze wojewódzkiej nr 160 na odcinku Dobiegniew – Klesno. Na wszystkich odcinkach występowało najwięcej samochodów osobowych i mikrobusów.

GDDKiA w Zielonej Górze dokonała pomiarów hałasu na drodze krajowej nr 22 na ul. Gorzowskiej w Strzelcach Krajeńskich w dniu 07/08 czerwca 2010 r. Teren na którym wykonywano pomiary zabudowany jest budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi. Ze względu na przebiegającą drogę krajową nr 22 zarówno przez Miasto Strzelce Krajeńskie, jak i Miasto Dobiegniew, można przyjąć, że różnice w wynikach będą minimalne, dlatego można je przyjąć dla warunków Dobiegniewa.

W poniższej tabeli znajdują się wyniki z przeprowadzonych pomiarów.

Tabela 19 Wyniki pomiarów i obliczeń – dane akustyczne

Pora doby	Poziom dopuszczalny [dB]	Rodzaj punktu pomiarowego	Wartości równoważnego poziomu dźwięku [dB] (zmierzone)	Wartości równoważnego poziomu dźwięku [dB] (obliczone)	Różnica pomiędzy hałasem pomierzonym a poziomem dopuszczalnym [dB]	Odległość punktu pomiarowego od krawędzi jezdni [m]
Dnia (6.00-22.00)	55	PPH	64,6	64,5	9,6	10
		PDH	60,8	61,8	5,8	20
Nocy (22.00-6.00)	50	PPH	60,0	59,1	10,0	10
		PDH	56,0	56,6	6,0	20

Źródło: GDDKiA w Zielonej Górze

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że zarówno w porze dnia i nocy następowały przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu, przy czym wyższe przekroczenia odnotowano nocą.

4.3.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Hałas jest zjawiskiem powszechnie występującym, trudnym do eliminacji oraz charakteryzującym się mnogością źródeł. Powoduje on szkody na zdrowiu oraz poprzez swoją uciążliwość – dyskomfort życia. Ponad 80% źródeł hałasu pochodzi z dróg publicznych. Hałas o ponadnormatywnym poziomie obejmuje około 13 mln osób, czyli 35% ogółu mieszkańców kraju. Wpływ hałasu na człowieka jest często bagatelizowany, ponieważ skutki oddziaływania hałasu nie są dostrzegalne natychmiast, jednak z roku na rok coraz większa liczba ludzi uskarża się na uciążliwości związane z hałasem, zwłaszcza komunikacyjnym.

W celu zmniejszenia uciążliwości hałasu w proponuje się budowę ekranów akustycznych, zastosowanie fotoradarów (zmniejszenie prędkości pojazdów), zastosowanie tzw. „cichych nawierzchni”, np. przy rozbudowie drogi krajowej nr 22, oraz planowane przebudowy dróg gminnych,

powiatowych i wojewódzkich.

4.3.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Ochrona przed hałasem</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców Miasta i Gminy na ponadnormatywny hałas, • Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców, • Dążenie do utrzymania lub poprawy klimatu akustycznego na obszarze powiatu.
Cel	<i>Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów</i>
Zadanie:	
Stworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego (ekrany akustyczne, pasy zieleni).	
Jednostka odpowiedzialna	ZDW w Zielonej Górze, GDDKiA w Zielonej Górze
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-długość ekranów akustycznych oraz pasów zieleni
Zadanie:	
Prowadzenie pomiarów natężenia hałasu i pomiarów ruchu.	
Jednostka odpowiedzialna	WIOŚ, ZDW w Zielonej Górze, GDDKiA w Zielonej Górze
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	- liczba punktów w których prowadzone są pomiary
Zadanie:	
Wprowadzanie zagadnień dotyczących ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	- liczba uchwalonych mpzp

4.4. Oddziaływanie PEM

4.4.1. Analiza stanu istniejącego

Pole elektromagnetyczne wytwarzane jest przez urządzenia używane bezpośrednio przez człowieka (np. telefony komórkowe, pralki, kuchenki mikrofalowe), jak również przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (stacje bazowe telefonii komórkowej, anteny radiowo-telewizyjne, stacje radiowe, radiolinie). Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne takie jak: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe, telewizyjne. Instalacje te są przedmiotem zainteresowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W poniższej tabeli znajduje się wykaz stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew, które mogą stanowić wyłącznie potencjalne zagrożenie dla zdrowia człowieka, aczkolwiek warto jest mieć je na uwadze.

Tabela 20 Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew

<i>Lp.</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Sieć operatora</i>	<i>Nr działki</i>
1	Wołogoszcz	T-mobile	101/1
2	Stare Osieczno	T-mobile	492
3	Dobiegniew, ul. Adama Mickiewicza 14	Plus	-
4	Dobiegniew, ul. Poznańska 5	Plus	473/27
5	Dobiegniew, ul. Poznańska 5	T-mobile	473/27
6	Dobiegniew, ul. Nowomłyńska	Orange	408/5
7	Podlesiec	Plus	8/29
8	Podlesiec	T-mobile	18/16
9	Podlesiec	Orange	18/16

Źródło: www.btsearch.pl

Promieniowanie elektromagnetyczne obejmuje bardzo szerokie spektrum częstotliwości - od 0 do 1023 Hz, a pola elektromagnetyczne zaliczane do tzw. promieniowania niejonizującego stanowią tylko jego część, obejmującą częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz.

Od 2005 r. WIOŚ w Zielonej Górze prowadzi badania monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. z dnia 14 listopada 2003 r., Nr 192, poz. 1883) wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz (dla miejsc dostępnych dla ludności) nie powinny przekroczyć 7 V/m. W tym czasie, na podstawie prowadzonych pomiarów, nie stwierdzono występowania natężeń pól elektromagnetycznych przekraczających poziom dopuszczalny.

W ostatnich latach nie dokonano pomiarów natężenia promieniowania pola elektromagnetycznego na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew. W żadnym z punktów pomiarowych na terenie województwa lubuskiego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

4.4.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Choć promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest jednym z podstawowych rodzajów zanieczyszczeń środowiska, to obecny stan nauki nie pozwala jednoznacznie określić negatywnego wpływu promieniowania elektromagnetycznego (PEM) na zdrowie ludności. Problem ten dotyczy głównie pola elektromagnetycznego o małym natężeniu, na które narażeni jesteśmy każdego dnia. W przypadku promieniowania o bardzo dużym natężeniu znane są negatywne skutki oddziaływania. Ten negatywny wpływ polega głównie na oddziaływaniu termicznym, czyli wzroście temperatury tkanek pod wpływem PEM. Wzrost temperatury tkanek przyspiesza procesy patologiczne w komórkach. Stopień wzrostu temperatury zależy od wielkości natężenia pola i częstotliwości oraz od skuteczności termoregulacji, która jest już cechą osobniczą każdego z nas.

4.4.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Ochrona przed polami elektromagnetycznymi (PEM)</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych, • Doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych.
Cel	<i>Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych</i>

Zadanie: Wybieranie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	
Jednostka odpowiedzialna	Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość wydanych decyzji środowiskowych
Zadanie: Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych i stacji transformatorowych.	
Jednostka odpowiedzialna	Zakłady Energetyczne
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki zakładów energetycznych
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych konserwacji i modernizacji

4.5. Gospodarka odpadami

4.5.1. Analiza stanu istniejącego

Odpady komunalne

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstałych w gospodarstwach domowych.

Biorąc pod uwagę skład, właściwości technologiczne oraz warunki i miejsca powstawania wyróżnia się następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- odpady z gospodarstw domowych związane z bytowaniem ludzi w domach mieszkalnych (zabudowa wielorodzinna, domy jednorodzinne),
- odpady z obiektów użyteczności publicznej.

Zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest na terenie Gminy przez specjalistyczne firmy posiadające zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy. Zajmują się one przede wszystkim opróżnianiem pojemników służących zbiórce odpadów zmieszanych, a także prowadzą działalność w zakresie zbiórki.

Funkcjonujący na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew system selektywnej zbiórki odpadów polegający na zbieraniu u źródła (segregacja workowa) lub donoszeniu wysegregowanych odpadów do wielkogabarytowych pojemników (np. typu dzwon) zlokalizowanych na terenie poszczególnych miejscowości, obejmuje ok. 80% wszystkich mieszkańców Gminy. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21 Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Miasta i Gminy Dobiegniew [Mg]

	<i>Dobiegniew</i>	
	<i>2010</i>	<i>2011</i>
<i>Zmieszane odpady komunalne 20 03 01</i>	1253,94	1180,2
<i>Szkło</i>	56	68,4
<i>Papier</i>	15,5	17,4
<i>Plastik</i>	40,2	36,5
<i>Odpady Wielkogabarytowe</i>	-	-
<i>ZSEE</i>	6,95	12,12
<i>Baterie</i>	-	0,264
<i>Metale</i>	1,4	-

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego

Miasto i Gmina Dobiegniew przy współpracy z podmiotami działającymi w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi organizuje akcje zbiórki odpadów problemowych, w tym niebezpiecznych. Zbiórką akcyjną objęte są odpady wielkogabarytowe, zużyte opony oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Obecnie dużym wyzwaniem dla Miasta i Gminy Dobiegniew jest dostosowanie gospodarowania odpadami komunalnymi do wymogów określonych w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391). Zgodnie z rozdziałem 3a ww. ustawy, gminy są zobowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, a wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany zorganizować przetarg na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. W efekcie odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gmin o liczbie mieszkańców poniżej 10 000 zajmować się będzie tylko jedna firma, która uprzednio zostanie wyłoniona w trybie przetargowym i zawrze stosowną umowę z władzami gminy. Ustawa nakłada na gminę liczne obowiązki związane m.in. z prowadzeniem i rozwijaniem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji. Gmina jest zobowiązana w art. 3c do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji i przekazywanych do składowania do dnia 16 lipca 2013 r. - do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy tych odpadów przekazywanych do składowania, oraz do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy tych odpadów przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Warto podkreślić, że w artykule 3, gminy zostały zobowiązane do zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania, w szczególności przez zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Instalacje do gospodarowania odpadami

Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami Miasto i Gmina Dobiegniew zostały przypisane do regionu północnego dla którego regionalna instalacja zlokalizowana została w Gorzowie Wielkopolskim, w skład której wchodzi:

- instalacja do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, o przepustowości części mechanicznej wynoszącej 54.500 Mg/rok i przepustowości części biologicznej wynoszącej 25.000 Mg/ rok,
- składowisko odpadów komunalnych, o pojemności pozostałej do składowania wynoszącej 335.535 m³,
- kompostownia odpadów zielonych, o zdolności przerobowej wynoszącej 3.500 Mg/ rok,
- rozdrabniarka odpadów (demontaż odpadów wielkogabarytowych), o zdolności przerobowej wynoszącej 6.000 Mg/ rok,
- linia do produkcji paliwa alternatywnego, o zdolności przerobowej wynoszącej 20.000 Mg/ rok,
- instalacja do przetwarzania odpadów budowlanych, o zdolności przerobowej wynoszącej 50 000 Mg/ rok,
- składowisko odpadów niebezpiecznych, o zdolności przerobowej wynoszącej 3.000 Mg/ rok,
- składowisko odpadów zawierających azbest, o zdolności przerobowej wynoszącej 5.000 Mg/ rok.

Region północny obejmuje 11 gmin z województwa lubuskiego. W 2010 roku zamieszkiwało go prawie 212,5 tys. mieszkańców. Na terenie regionu istnieje Związek Celowy Gmin MG-6 z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim, do którego należą gminy: Bogdaniec, Deszczno, Gorzów Wielkopolski, Kłodawa, Lubiszyn, Santok, oraz nowopowstały w 2012 r. Celowy Związek Gmin, do którego przynależą wszystkie gminy Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego, w tym Miasto i Gmina Dobiegniew.

Zadania Związku obejmują planowanie i wykonywanie zadań z zakresu ochrony środowiska w dziedzinie gospodarki odpadami, oraz wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań systemów gospodarki odpadami w gminach (przejęcie przez Związek od Gmin rozwiązań systemowych gospodarki odpadami).

Obecnie na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego znajduje się jedna instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, a mianowicie jest to składowisko odpadów w Kleśnie gmina Drezdenko, które zgodnie z Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku zostało zakwalifikowane jako instalacja zastępcza.

Natomiast na terenie Gminy Dobiegniew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Słonów, które zarządzane było przez „PUK KOMUNALNI”. Zamknięcie składowiska nastąpiło w 2006 r., w 2011 r. zakończono jego rekultywację, jednak wciąż, jego wpływ na otoczenie pozostaje monitorowany, co będzie trwało przez najbliższe 30 lat.

Rysunek 5 Podział administracyjny regionu północnego

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020

Odpady pozostałe

Odpady zaliczane do grup 1-19 stanowią odpady gospodarcze powstające w różnych sektorach gospodarki narodowej. Gospodarowanie nimi polega, podobnie jak w przypadku odpadów komunalnych, na zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu. Odpowiedzialność za prawidłowe i zgodne z zasadami ustawy o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.) postępowanie z tymi odpadami spoczywa na prowadzącym działalność gospodarczą, jako wytwórcy odpadów. Podmioty gospodarcze mają obowiązek sporządzenia i przekazania Marszałkowi Województwa sprawozdania rocznego w zakresie danych o rodzajach i ilościach oraz sposobach

gospodarowania odpadami. Odpady gospodarcze stanowiły prawie 92% ogółu odpadów wytworzonych na terenie Polski w 2010 roku.

4.5.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Do kluczowych problemów związanych z gospodarką odpadami na analizowanym terenie zaliczyć należy:

- brak objęcia systemem zbiórki odpadów komunalnych wszystkich ich wytwórców (w zakresie zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów segregowanych),
- brak gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON),
- brak selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- powolne tempo oczyszczania z wyrobów zawierających azbest.

4.5.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii – Gospodarka odpadami</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, • Zwiększenie udziału odzysku , w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, • Zwiększenie udziału odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska, • Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, w szczególności odpadów ulegających biodegradacji • Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów, • Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców.
Cel	<i>Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami</i>
Zadanie	
Realizacja założeń Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2012 – 2019 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest
Zadanie	
Monitorowanie miejsc powstawania „dzikich składowisk odpadów” oraz podejmowanie działań zmierzających do ich usunięcia.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Rozwój systemu zbiórki surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne

Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Współpraca w ramach Regionu Północnego, oraz Celowy Związek Gmin.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Gminy wchodzące w skład związków
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	10 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Wprowadzanie nowego systemu odbioru odpadów komunalnych zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-

4.6. Awarie przemysłowe

4.6.1. Analiza stanu istniejącego

Zgodnie z definicją zawartą w *Dyrektywie Seveso II*, poważna awaria jest to „zdarzenie, takie jak poważna emisja, pożar lub eksplozja, w wyniku niekontrolowanego rozwoju sytuacji w czasie eksploatacji dowolnego zakładu objętego zakresem zastosowania tej dyrektywy, prowadzące do powstania, natychmiast lub z opóźnieniem, poważnego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego i/lub środowiska, związanego z obecnością jednej bądź wielu substancji niebezpiecznych”. Jest to de facto definicja poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów polskich, gdyż przepisy *Dyrektywy Seveso II* wyłączają całkowicie transport substancji niebezpiecznych z zakresu jej obowiązywania.

Przepisy *Prawa ochrony środowiska* – wprowadziły następujące definicje:

- poważna awaria – jest to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem,
- poważna awaria przemysłowa – jest to poważna awaria w zakładzie.

GIOŚ prowadzi rejestr zgłoszonych zdarzeń, spełniających kryteria poważnych awarii, ustalonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w *sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska* (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58). Zgodnie z rozporządzeniem:

- **ZDR** oznacza zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej,
- **ZZR** oznacza zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej,
- **PSPA** oznacza zakład wpisany do rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii, ale nie należący do ZDR lub ZZR,
- **zakład spoza listy** oznacza zakład, który nie znajduje się w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii.

Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew nie znajdują się zakłady o dużym, lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Według Rejestru zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii w 2010 r. na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew nie doszło do poważnych awarii.

W razie wystąpienia awarii KP PSP w Strzelcach Krajeńskich jest przygotowana na podjęcie

działań ratowniczych dzięki zaopatrzeniu w sprzęt ratownictwa techniczno – chemiczno – ekologicznego, w skład którego wchodzi:

- Urządzenie wykrywczó – pomiarowe na Cl2,
- Lekkie ubrania przeciwichemiczne wraz z butami i rękawicami,
- Pakiet do dekontaminacji wstępnej,
- Namiot do dekontaminacji wstępnej NPS 37 wraz z agregatem prądotwórczym, nagrzewnicą, masztem oświetleniowym, zestawem oświetleniowym do namiotów, przedłużaczem, oraz termostatem,
- Samochód rozpoznawczo – ratowniczy do działań chemiczno – ekologicznych, który został zakupiony ze środków WFOŚiGW w Zielonej Górze (dotacja 35 000,00 zł), oraz KG PSP w Warszawie (dofinansowanie 90 000,00 zł).

Zagrożenie poważną awarią wiązać się może także z transportem drogowym materiałów niebezpiecznych. Jest to związane z następującym od kilku lat rozwojem infrastruktury drogowej, co jest jednym z czynników wpływających na zwiększenie natężenia ruchu, co podwyższa ryzyko wystąpienia awarii na drogach.

4.6.2. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii, • Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii środowiskowych, • Koordynacja działań organów właściwych w zakresie rozpoznawania źródeł i przeciwdziałania poważnym awariom.
Cel	<i>Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków</i>
Zadanie:	
Podjęcie działań na rzecz przyjmowania skutecznych rozwiązań organizacyjno -, techniczno – budowlanych służących poprawie bezpieczeństwa pożarowego i miejscowego	
Jednostka odpowiedzialna	KP PSP
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki budżetowe
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba zaopiniowanych planów zagospodarowania przestrzennego przez KP PSP -liczba obiektów monitorowanych przez służby ochrony z funkcją ppoż.
Zadanie:	
Optymalizacja prowadzonych czynności kontrolno – rozpoznawczych pod kątem zwiększania skuteczności rozpoznawania, analizowania, oceny i monitoringu zagrożeń	
Jednostka odpowiedzialna	KP PSP
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki budżetowe, środki UE
Wskaźnik monitoringu zadania	-Liczba zweryfikowanych (w trybie nadzoru) dokumentacji z czynności kontrolno - rozpoznawczych -Liczba kontroli w zakładzie zwiększonego ryzyka

4.7. Powierzchnia ziemi, w tym gleby

4.7.1. Analiza stanu istniejącego

Obecnie, w Polsce, 28% gleb użytkowanych rolniczo wykazuje odczyn bardzo kwaśny (poniżej 4,5 pH). Gleby kwaśne i bardzo kwaśne stanowią łącznie 59 % użytków rolnych i dlatego w pierwszej kolejności wymagają wapnowania. Wapnowanie poza regulacją odczynu, poprawia również fizyczne właściwości gleby i sprzyja rozwojowi mikroorganizmów.

Optymalne pH gleby umożliwia prawidłowy wzrost i funkcjonowanie systemu korzeniowego umożliwiając optymalne zaopatrzenie w wodę i składniki pokarmowe, będące warunkiem uzyskania wysokich plonów o dobrej jakości przy efektywnym wykorzystaniu nawozów. Przyczyną utrzymywania się silnego zakwaszenia na dużej powierzchni w Polsce jest wymywanie wapnia (około 140 kg CaO/ha w skali roku/ przez opady atmosferyczne. Szczególnie podatne na wymywanie wapnia oraz magnezu są gleby bardzo lekkie i lekkie. Utrzymywanie gleb w stanie niskiego pH /bardzo kwaśnych/, prowadzi do ich chemicznej degradacji polegającej na wzroście stężenia toksycznego dla roślin glinu i manganu oraz uwalnianiu się metali ciężkich głównie kadmu, cynku, ołowiu i niklu przy jednoczesnym zubożeniu gleby w magnez dostępny dla roślin. Na bardzo kwaśnych glebach ciężkich, pogarsza się ich struktura i powstają niekorzystne dla roślin stosunki wodno – powietrzne.

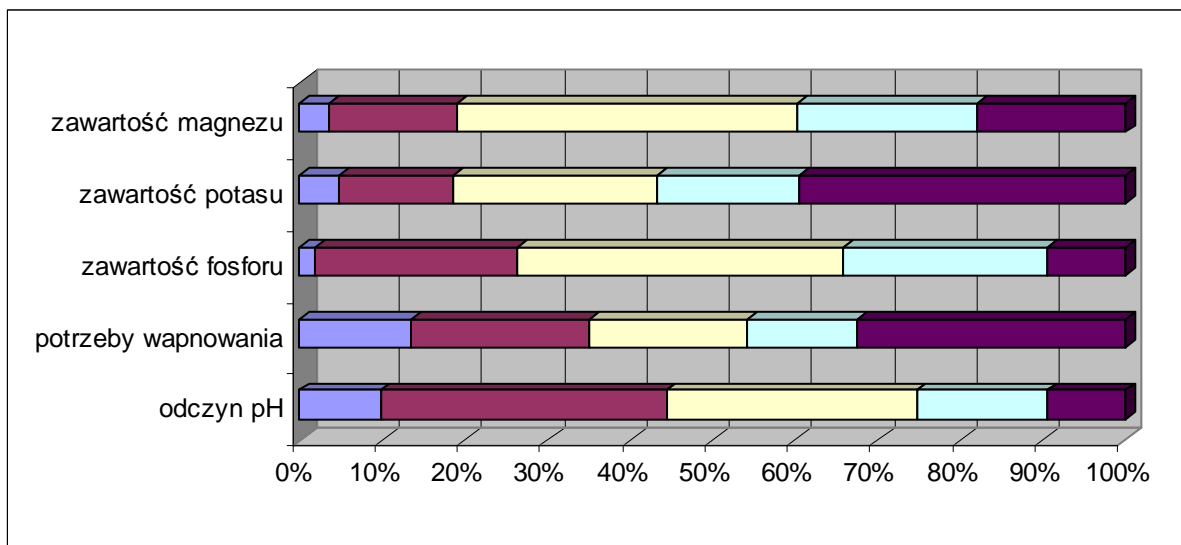
Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim (OSChR) prowadzi badania jakości gleb dla potrzeb doradztwa nawozowego w zakresie zakwaszenia (odczyn pH) i zawartości makroelementów (tj. fosforu, potasu, magnezu). Badania przeprowadzone przez OSChR są ważne przez 4 lata i wykonywane na zgłoszenie rolników.

Z danych udostępnionych przez Stację za lata 2007 – 2011 wynika, że na terenie Gminy Dobiegniew zostało przebadanych łącznie 2292,91 ha użytków rolnych, na które składały się grunty orne, oraz użytki zielone. Badania przeprowadzono w 35 gospodarstwach:

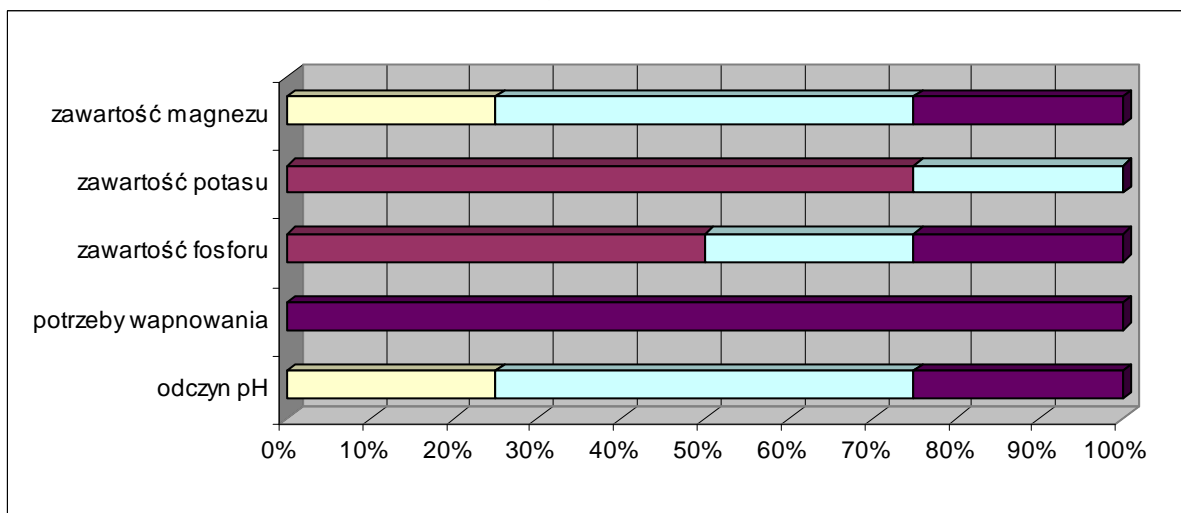
- 6 gospodarstw w Chomętowie, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 312,77 ha i 202 pobranych próbkach,
- 1 gospodarstwo w Grąsach, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 32,00 ha i 11 pobranych próbkach,
- 3 gospodarstwa w Lubiewku, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 128,61 ha i 48 pobranych próbkach,
- 3 gospodarstwa w Ługach, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 33,00 ha i 26 pobranych próbkach,
- 1 gospodarstwo w Ługowie, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 18,31 ha i 14 pobranych próbkach, oraz powierzchni użytków zielonych wynoszącej 1,13 ha i 3 pobranych próbkach,
- 4 gospodarstwa w Mierzęcinie, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 137,65 ha i 68 pobranych próbkach, oraz powierzchni użytków zielonych wynoszącej 0,50 ha i 1 pobranej próbce,
- 1 gospodarstwo w Rolewicach, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 1000,90 ha i 506 pobranych próbkach,
- 7 gospodarstw w Sławicy, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 287,50 ha i 95 pobranych próbkach,
- 1 gospodarstwo w Sławinie, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 58,70 ha i 24 pobranych próbkach,
- 5 gospodarstw w Słonowie, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 187,70 ha i 70 pobranych próbkach,
- 1 gospodarstwo rolne w Słowniu, o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 41,14 ha i 14 pobranych próbkach
- 2 gospodarstwa w Starczewie o łącznej przebadanej powierzchni gruntów ornych wynoszącej 53,00 ha i 21 pobranych próbkach.

Na poniższych wykresach przedstawiono sumaryczne zestawienie wyników badań zasobności gleb w makroelementy, przeprowadzonych dla gruntów ornych i użytków zielonych.

Grunty orne

Użytki zielone

Legenda

Odczyn pH	Potrzeby wapnowania	Zawartość fosforu, potasu, magnezu
Zasadowy	Zbędne	Bardzo wysoka
Obojętny	Ograniczone	Wysoka
Lekko kwaśny	Wskazane	Średnia
Kwaśny	Potrzebne	Niska
Bardzo kwaśny	Konieczne	Bardzo niska

Wykres 5 Zestawienie zasobności gleb w makroelementy w latach 2007 – 2011

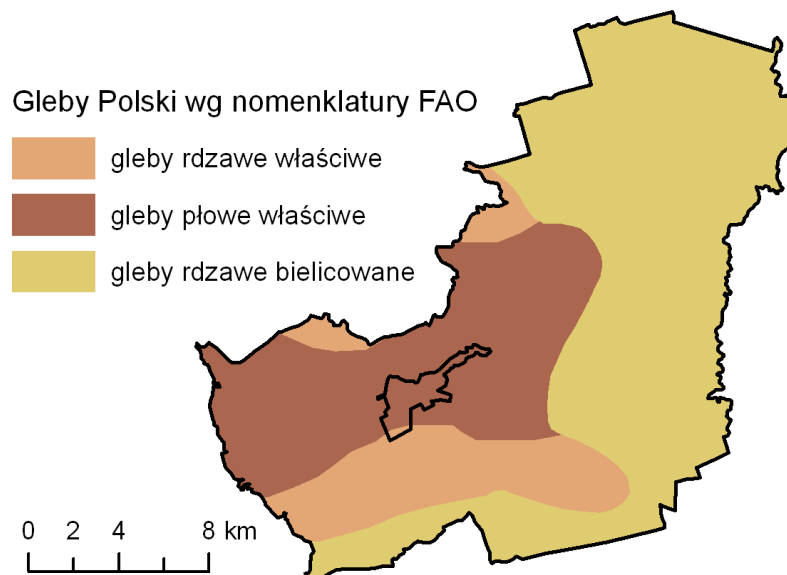
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OSChR

Na podstawie powyższych wykresów można wnioskować, że gleby Gminy Dobiegniew są glebami kwaśnymi (prawie 35%) i lekko kwaśnymi (30%), których pH wynosi kolejno 4,6 – 5,5 oraz 5,6 - 6,5. Większość roślin potrzebuje właśnie gleb lekko kwaśnych do najlepszego rozwoju. Optymalne pH gleby umożliwia prawidłowy wzrost i funkcjonowanie systemu korzeniowego umożliwiając optymalne zaopatrzenie w wodę i składniki pokarmowe, będące warunkiem uzyskania wysokich plonów o dobrej jakości przy efektywnym wykorzystaniu nawozów. Na podstawie odczynu gleby sprawdza się potrzeby wapnowania. Według badań, aż dla 1/3 przebadanych gleb są one

zbędne. 40% gleb posiada średnią zawartość fosforu i magnezu, oraz bardzo wysoką zawartość potasu.

Potas obok fosforu i azotu jest pierwiastkiem, na który rośliny mają duże zapotrzebowanie. Ponieważ jego zawartość w glebie w formie aktywnej jest nie zawsze wystarczająca dla roślin należy kontrolować jego zawartość i stosować odpowiednie nawożenie mineralne.

Wg nomenklatury FAO na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew występują gleby rdzawe właściwe, płowe właściwe i rdzawe bielcowane. Ich rozmieszczenie pokazano na poniższym rysunku.

Rysunek 6 Gleby Miasta i Gminy Dobiegniew wg nomenklatury FAO

Źródło: Opracowanie własne

4.7.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Do głównych czynników powodujących ubożenie i degradację gleb należą:

- mechaniczne zakwaszenie wywołane wypłukiwaniem wapnia i magnezu w warstwy głębsze, kwaśnymi opadami (tlenki siarki, azotu i węgla), stosowaniem nawozów fizjologicznie kwaśnych, wynoszeniem dużej ilości wapnia z plonami,
- wadliwy sposób użytkowania gleby spowodowany nieprzestrzeganiem zasad prawidłowego zmianowania i płodozmianu,
- zmniejszenie zawartości substancji organicznej spowodowane dynamicznym nawożeniem obornikiem, wykluczeniem z płodozmianu roślin strukturalnych,
- zanieczyszczenie gleb pierwiastkami metali ciężkich pochodzących ze spalin, pyłów kominowych, uaktywnienie się w kwaśnym środowisku glebowym jonów glinu i manganu.

W warunkach intensyfikacji produkcji rolniczej i wprowadzenia do produkcji nowych odmian o wysokich wymaganiach pokarmowych naturalna zasobność gleby nie wystarczy i konieczne jest nawożenie mineralne.

Celem nawożenia jest osiągnięcie wyższych i jakościowo lepszych plonów poprzez dostarczanie roślinom składników pokarmowych w odpowiednich ilościach, terminach i we właściwej formie nawozu oraz utrzymanie lub poprawienie żyzności gleby, aby wzrost i rozwój roślin był jak najbardziej korzystny. Nawożenie prowadzone w sposób niekontrolowany prowadzi do przenawożenia roślin uprawnych, z reguły pogarsza jakość plonu. Ponadto składniki niewykorzystane przez rośliny mogą zanieczyszczać wody gruntowe.

4.7.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Degradacja powierzchni ziemi i gleb</i>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, • Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, • Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej, • Wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR), • Rozwój rolnictwa ekologicznego.
Cel	<i>Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych</i>
Zadanie	
Upowszechnienie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i rolnictwa ekologicznego.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, Starostwo Powiatowe, ODR
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-
Zadanie	
Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych w celu zabezpieczenia gleb przed erozją.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie, właściciele
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba nowych nasadzeń
Zadanie	
Utrzymanie czystości i porządku oraz utrzymanie zimowe terenów gminnych.	
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)
Szacunkowe nakłady	b.d.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Wskaźnik monitoringu zadania	-nakłady poniesione na realizację zadania

4.8. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

4.8.1. Analiza stanu istniejącego

Energia Słońca

Stosowanie ogniw fotowoltaicznych oraz kolektorów jest bardzo korzystne dla środowiska. Wykorzystywanie energii Słońca nie powoduje emisji żadnych zanieczyszczeń. Do zalet stosowania technologii wykorzystujących energię promieniowania słonecznego można również zaliczyć wszechstronność zastosowań oraz długotrwałe użytkowanie instalacji. Po stronie wad energii Słońca – obok faktu, że do jej wykorzystywania potrzebne jest dużo miejsca i niezbędne są odpowiednie warunki helioenergetyczne – wymienić należy wysoki koszt kolektorów słonecznych.

Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew powstają kolektory słoneczne w prywatnych budynkach, nie prowadzi się jednak ich inwentaryzacji.

Biomasa

Biomasę warto wykorzystywać z wielu powodów. Paliwo to jest nieszkodliwe dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą staje się opłacalne - ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Wykorzystanie biomasy pozwala wreszcie zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.

Obliczono, że z powierzchni 58,1 ha wycinki zieleni urządzonej na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego, potencjał energii wynosi 1,3 TJ/rok, natomiast potencjał mocy cieplnej 0,2 MW. W przypadku słomy z powierzchni 30 238 ha, potencjał energii wyniesie 33,9 TJ/rok, natomiast potencjał mocy cieplnej 5,9 MW.¹ Oznacza to, że warunki do wykorzystania energii z biomasy na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego, w tym również Gminy Dobiegniew są korzystne.

Energia wody

Jak wszystkie odnawialne źródła energii, energia wody jest nieszkodliwa dla środowiska i tak jak pozostałe OZE przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju. Państwa wykorzystujące własne zasoby hydroenergetyczne nie są zależne od zagranicznych dostaw energii. Energetyka wodna ma jednak także własne specyficzne zalety, takie, jak na przykład możliwość wykorzystania zbiorników wodnych do rybołówstwa, celów rekreacyjnych czy też ochrony przeciwpożarowej. Wśród wad hydroenergetyki należy wymienić niekorzystny wpływ na populację ryb, którym uniemożliwia się wędrówkę w górę lub w dół rzeki, niszczące oddziaływanie na środowisko nabrzeża, a także fakt, że uzależnione od dostaw wody hydroelektrownie mogą być niezdolne do pracy na przykład w czasie suszy.

Potencjał hydrotechniczny na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego posiada rzeka Drawa przepływająca przez teren gminy Dobiegniew. Obliczono, że jej potencjał teoretyczny wynosi 79 GWh/rok, natomiast potencjał techniczny 43 GWh/rok.

W gminie Dobiegniew znajduje się Elektrownia Wodna "Kamienna", która jest małą elektrownią wodną o mocy 0,96 MW, zlokalizowaną na rzece Drawie w km 32+500, w odległości ok. 1 km na pd.-zach. od osady Głusko, w Drawieńskim Parku Narodowym. Jest to jedna z najstarszych elektrowni wodnych w Polsce.

Energia wiatru

Energia wiatru jest odnawialnym źródłem energii (OZE) - niewyczerpywalnym i niezanieczyszczającym środowiska. Nie znaczy to jednak, że jest dla środowiska neutralna. Jak się okazuje, elektrownie wiatrowe mogą wywierać negatywny wpływ na otoczenie – na ludzi, na ptaki, na krajobraz. Problemem jest na przykład wytwarzany przez turbiny wiatrowe stały, monotonny hałas o niskim natężeniu, niekorzystnie oddziałujący na psychikę człowieka. By zneutralizować jego wpływ, wokół masztów elektrowni wiatrowych wyznacza się strefę ochronną o szerokości 500 metrów. Inna kwestia to niebezpieczeństwo, stwarzane przez elektrownie wiatrowe dla ptaków. Mimo, że zdania naukowców w tej sprawie są podzielone i - jak utrzymują niektórzy – migrujące ptaki umieją omijać elektrownie, inni szacują, że farma wiatrowa o mocy 80 MW może zabić nawet 3500 ptaków w ciągu roku. Należy wspomnieć również o ujemnym wpływie wywieranym przez elektrownie wiatrowe na krajobraz: zajmują one duże powierzchnie i zlokalizowane są często w turystycznych rejonach nadmorskich i górskich.

Miasto i Gmina Dobiegniew znajdują się w II strefie wietrzności – jest to strefa korzystna dla rozwoju tego rodzaju energii odnawialnej. Ze względu jednak na położenie całej Gminy na obszarach Natura 2000, wykorzystywanie tego rodzaju energii będzie praktycznie niemożliwe.

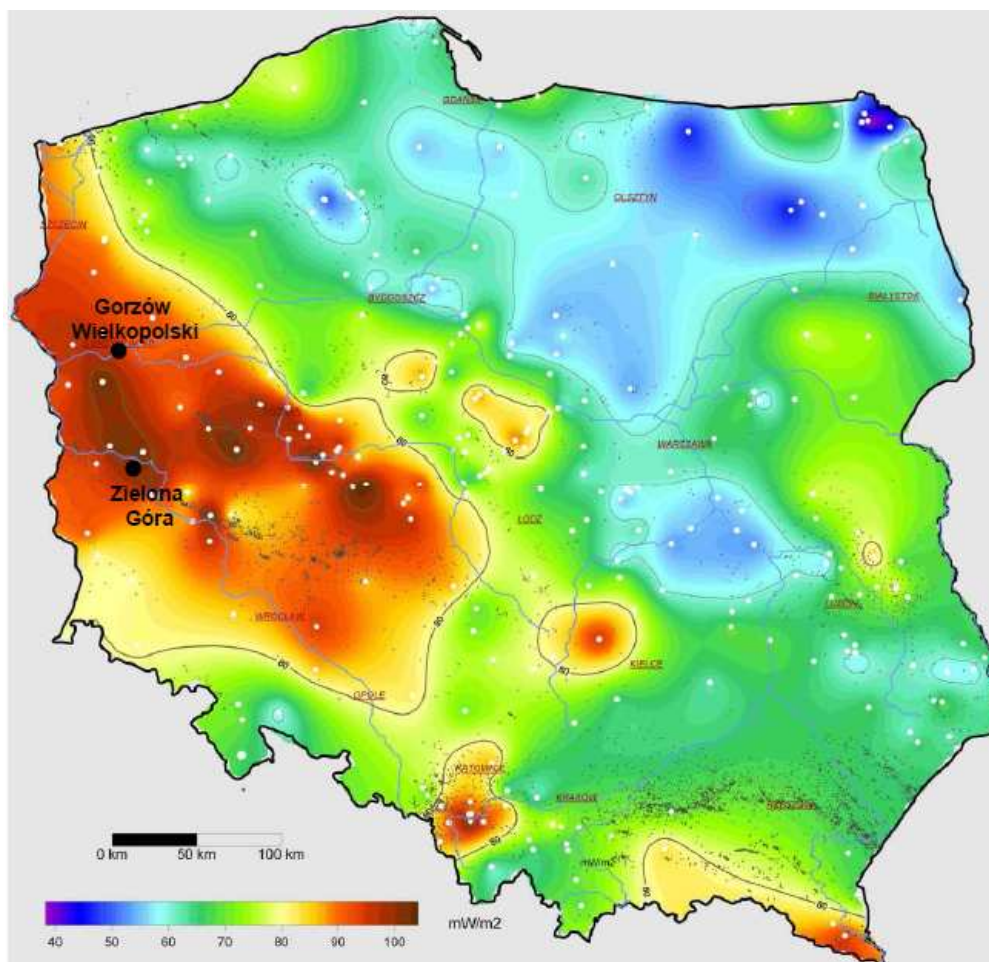
Energia wnętrza Ziemi

Energia geotermalna jest - podobnie jak pozostałe odnawialne źródła energii (OZE) - nieszkodliwa dla środowiska, nie powoduje bowiem żadnych zanieczyszczeń. Jej pokłady są zasobami lokalnymi, tak więc mogą być pozyskiwane w pobliżu miejsca użytkowania. Nie wszystkie OZE

¹ Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie lubuskim do roku 2025 ze szczególnym uwzględnieniem perspektyw rozwoju energetyki odnawialnej

posiadają jednak pewne walory, charakterystyczne dla energii wnętrza Ziemi. Elektrownie geotermalne w odróżnieniu od zapór wodnych czy wiatraków nie wywierają niekorzystnego wpływu na krajobraz, a zasoby energii geotermalnej są, w przeciwieństwie do energii wiatru czy energii Słońca dostępne zawsze, niezależnie od warunków pogodowych. Wśród wad energii wnętrza Ziemi trzeba wymienić jej małą dostępność: dogodne do jej wykorzystania warunki występują tylko w niewielu miejscach.

Województwo lubuskie, w tym również Miasto i Gmina Dobiegniew położone są w strefie podwyższonych wartości strumienia ciepła, co można zaobserwować na poniższej mapie.

Rysunek 7 Rozkład strumienia ciepła na obszarze Polski (Szewczyk, Gientka, 2007)

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Skomplikowane procedury uzyskania pozwolenia na eksploatację wód termalnych, liczne ograniczenia zarówno prawne, jak i organizacyjno – techniczne, wysokie koszty budowy instalacji nie stwarzają dogodnych warunków dla rozwoju i budowy nowych instalacji wykorzystujących energię wód termalnych.

Pompy ciepła

Pompy ciepła mają wiele zalet, których nie posiadają inne systemy grzewcze. Używając pomp ciepła można zmniejszyć wydatki na ogrzewanie, unika się ryzyka pożaru, zacczadzenia czy wybuchu. Obecnie w pompach stosuje się nietoksyczne, niepalne i w pełni biologicznie degradowalne czynniki robocze. Cała instalacja pracuje cicho, a będące częścią pomp rury mogą być eksploatowane nawet przez 30 – 50 lat. Wszystkie te zalety sprawiają, że pompy ciepła są coraz częściej wykorzystywane w budynkach mieszkalnych i publicznych, trochę rzadziej znajdują natomiast zastosowanie w przemyśle, gdzie służą głównie do produkcji pary, jak również do suszenia, odparowywania i destylacji.

4.8.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

Z powyższych analiz możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii można zauważyć, że Gmina Dobiegniew ma duży potencjał w zakresie jej wykorzystywania. Barię rozwoju jest z pewnością brak środków finansowych koniecznych do realizacji tego typu inwestycji, oraz położenie Gminy na obszarach chronionych.

Największym zagrożeniem w przypadku odnawialnych źródeł energii jest problem z osiągnięciem właściwego poziomu wykorzystania tych źródeł. W roku 2010 poziom ten dla województwa lubuskiego wynosił 4,5%, czyli o 3% mniej niż zakłada *Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej* do osiągnięcia w 2010r.

W związku z tym należy dążyć do rozwoju inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii, również na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew. Preferowanymi metodami jest wykorzystywanie energii słonecznej i wodnej.

4.8.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii – Odnawialne źródła energii (OZE)</i>	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii, • Prowadzenie działań edukacyjnych, oraz popularyzacyjnych odnawialnych źródeł energii. 	
Cel	<i>Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii</i>	
Zadanie		
Zmiana nośników energii z paliw stałych na paliwa płynne, gazowe lub inne ekologicznie czyste dla tzw. niskiej emisji to jest na terenach budownictwa jednorodzinnego i lokalnych kotłowniach grzewczych.		
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie	
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba nowopowstałych i zmodernizowanych kotłowni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	
Zadanie		
Promowanie wśród mieszkańców pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.		
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie	
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-ilość przeprowadzonych działań i akcji	
Zadanie		
Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów preferowanych do rozwijania infrastruktury opartej na źródłach odnawialnych.		
Jednostka odpowiedzialna	Urząd Miejski w Dobiegniewie	
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba uchwalonych mpzp	
Zadanie		
Zmiana ogrzewania siedziby Nadleśnictwa Głusko na system pomp ciepła.		
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwo Głusko	
Okres realizacji	2013 – 2015 (zadanie średnioterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-	

4.9. Kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą

4.9.1. Analiza stanu istniejącego

Hydrologicy z PIG wyznaczyli maksymalny zasięg podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych. Wyznaczone obszary nie są strefami zalewów wód powierzchniowych (powodzi), ale przedstawiają maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej. Na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew nie wyznaczono takiego obszaru.

Dla Gminy Dobiegniew nie występuje zagrożenie powodziowe i w związku z tym nie ma konieczności przechowywania planów przeciwpowodziowych. Jedynie niewielkie lokalne podtopienia mogą wystąpić na terenach zalewowych rzeki Drawy w okresie wczesnowiosennym, które nie mają wpływu na zagrożenie bezpieczeństwa zamieszkałej ludności. Drawa na odcinku przebiegającym przez teren gminy Dobiegniew nie posiada opracowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Studium ochrony przeciwpowodziowej z wyznaczonym zasięgiem wody o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $p=1\%$.

Natomiast zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi rzeka Drawa (na odcinku 0-158 km) została zaklasyfikowana do opracowania mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego w I cyklu planistycznym, tj. w terminie do dnia 22 grudnia 2013 r. Mapy te są obecnie opracowywane przez Centrum Modelowania Powodziowego IMGW-PIB Warszawa, Oddział w Poznaniu.

Miejscowościami które leżą w najbliższym sąsiedztwie rzeki Drawy, a tym samym są najbardziej narażone na możliwość wystąpienia powodzi są: Czarnolesie, Stare Osieczno, Mostniki, Kamienna, Knieja, Podszkle, Głusko, Żelaźnica i Moczele.

Ogółem powierzchnia gruntów zmeliorowanych urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew wynosi 875 ha, co stanowi 16% gruntów zmeliorowanych na terenie powiatu. W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnie obszarów zmeliorowanych i zdrenowanych w porównaniu do powiatu.

Tabela 22 Powierzchnia gruntów zmeliorowanych urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych, w tym zdrenowanych na terenie Powiatu Strzelecko – Dreźnieckiego i Gminy Dobiegniew [ha]

	<i>Obszar zmeliorowany</i>	<i>W tym obszar zdrenowany</i>
<i>Powiat</i>	5457	3536
<i>Dobiegniew</i>	875	871

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Inspektorat w Strzelcach Krajeńskich

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią i suszą realizuje się w szczególności przez tworzenie i właściwe utrzymywanie systemów retencji wód, budowę i rozbudowę (modernizację) zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych, sterowanie przepływami wód, poprzez budowę oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze, a także poprzez odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych.

4.9.2. Zagrożenia oraz działania w zakresie poprawy stanu

System czynnej ochrony przeciwpowodziowej w gminach stanowią gminne komitety przeciwpowodziowe.

Gminy wykonują tylko doraźne zadania związane z bieżącą konserwacją, z m. in. uzupełnieniem ubytków na zjazdach z wałów, prace przy oczyszczaniu rowów melioracyjnych, remonty przepustów melioracyjnych na drogach gminnych.

Dla bezpieczeństwa mieszkańców należy w pierwszej kolejności zadbać o:

- poprawę stabilności obwałowań, naprawę, modernizację i odbudowę urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i melioracji wodnych,
- przebudowę istniejących polderów i wykonanie nowych,
- właściwe zabiegi agrotechniczne, usunięcie zakrzewień i zadrzewień z trasy wody brzegowej,
- zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję.

4.9.3. Strategia realizacji celów

Priorytet	<i>Poprawa jakości środowiska – Gospodarka wodna</i>	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami powodzi, • Modernizacja oraz odbudowa zniszczonych obiektów hydrotechnicznych. 	
Cel	<i>Ochrona przeciwpowodziowa</i>	
Zadanie		
Zbiornik Chrapów na rzece Struga Mierzęcka, Drawa, Noteć (pow.71 ha, poj. 770 tys. m³).		
Jednostka odpowiedzialna	RZGW Poznań	
Okres realizacji	po 2013 roku (zadanie długoterminowe)	
Szacunkowe nakłady	3 000 000 zł	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-	
Zadanie		
Konserwacja kanałów, koszenie i naprawa wałów przeciw powodziowych.		
Jednostka odpowiedzialna	LZMiUW	
Okres realizacji	2013 – 2020 (zadanie długoterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Budżet Urzędu Marszałkowskiego	
Wskaźnik monitoringu zadania	-liczba wykonanych konserwacji, modernizacji	
Zadanie		
Budowa zbiornika przeciw pożarowego.		
Jednostka odpowiedzialna	Nadleśnictwo Głusko	
Okres realizacji	2013 – 2015 (zadanie średnioterminowe)	
Szacunkowe nakłady	b.d.	
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne	
Wskaźnik monitoringu zadania	-	

5. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

5.1. Ogólne zasady zarządzania Programem

Zarządzanie programem oznacza w praktyce określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew jest dokumentem o charakterze strategicznym. Program jest narzędziem wspomagającym realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Kierownictwo posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej

współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji.

Uwzględniając przepisy prawa, wykonywane zadania, zobowiązania statutowe oraz powinności obywatelskie, w realizację Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska zaangażowanych jest wielu uczestników. Należą do nich:

- Burmistrz przygotowujący Program i Rada Miejska uchwalająca Program oraz oceniająca sprawność i efektywność jego realizacji,
- Jednostki samorządu terytorialnego realizujące działania w zakresie ochrony, edukacji ekologicznej oraz sprawozdawczości,
- Podmioty które statutowo wykonują zadania na rzecz poprawy jakości środowiska oraz zajmują się szeroko rozumianą ochroną i kształtowaniem środowiska,
- Jednostki dysponujące środkami finansowymi z opłat środowiskowych, zobowiązane przeznaczać je na realizację Programu, a także banki i instytucje finansowe, którym powierzono zarządzanie środkami przeznaczonymi na cele ochrony środowiska,
- Organizacje pozarządowe wspierające społeczeństwo w realizowaniu projektów proekologicznych i wykonywaniu powinności obywatelskich, pośredniczące pomiędzy administracją a społeczeństwem,
- Mieszkańcy Miasta i Gminy – jako uczestnicy działań, a także beneficjenci realizacji Programu lub ponoszący koszty złego stanu środowiska.

Włączenie do procesu realizacji Programu szerokiego grona partnerów instytucjonalnych i społecznych jest warunkiem koniecznym jego akceptacji i pozwala na przekazywanie współodpowiedzialności za osiągnięcie celów.

Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesu planowania i podejmowania decyzji oraz przejrzystość procedur włączających szerokie grono partnerów – również, w proces oceny skuteczności realizacji. Równie istotny jest rozwój partnerstwa ze wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi podmiotami, działającymi w regionie, który niewątpliwie przyczyni się do skupienia zasobów oraz zwielokrotnienia efektów ekologicznych.

5.2. Instrumenty zarządzania Programem

Realizacja celów i przedsięwzięć zaproponowanych w Programie przeprowadzona zostanie z wykorzystaniem różnego rodzaju instrumentów, wynikających z przepisów prawa, rachunku efektywności ekonomicznej, polityki społecznej oraz struktury zarządzania środowiskiem. Stosowanie tych instrumentów przepisy prawa przypisują administracji publicznej, poprzez:

5.2.1. Instrumenty prawne

- decyzje reglamentacyjne – pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emitowanie hałasu do środowiska, emitowanie pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- decyzje na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami.
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia

- środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu.

Instrumentami prawnymi są również:

- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji,
- oceny oddziaływania na środowisko,
- raporty oddziaływania przedsięwzięcia inwestycyjnego na środowisko,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- przeglądy ekologiczne,
- monitoring środowiska,
- składniki prawa miejscowego, w szczególności dotyczące gospodarowania środowiskiem i zrównoważonego rozwoju.

Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka Województwa Lubuskiego, Starostę Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego, Burmistrza Miasta i Gminy Dobiegniew, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

5.2.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za składowanie odpadów, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za pobór wody powierzchniowej lub podziemnej itp.,
- administracyjne kary pieniężne w zakresie przekroczeń określonych limitów w pozwoleniach, naruszenie decyzji zatwierdzających eksploatację składowiska odpadów lub decyzji określających miejsce i sposób magazynowania odpadów,
- odpowiedzialność cywilna w zakresie szkód spowodowanych oddziaływaniem na środowisko
- kredyty, pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy oraz fundusze strukturalne i Fundusz Spójności,
- pomoc publiczna w postaci preferencyjnych pożyczek, kredytów, dotacji, odroczeń rozłożenia na raty itp.,
- opłaty produktowe i depozytowe,
- budżety samorządów i Państwa,
- środki własne przedsiębiorców i mieszkańców.

5.2.3. Instrumenty społeczne

Akceptacja społeczna dla zaproponowanych działań jest podstawowym warunkiem wdrożenia programu. Instrumenty społeczne obejmują działania edukacyjne i informacyjne prowadzonych przez samorząd, a także proces budowania powiązań pomiędzy władzą samorządową a społeczeństwem. Celem obydwu elementów jest podniesienie świadomości społecznej.

Instrumenty społeczne określone zostały najdokładniej w Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach

dotyczących środowiska, podpisanej w 1999r. w Aarhus (konwencja została ratyfikowana przez Polskę, a jej tekst został ogłoszony w Dz. U. Nr 78 z 2003r).

Art. 7 Konwencji nakazuje zagwarantowanie udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska, a więc także powiatowego programu ochrony środowiska. Określa też podstawowe obowiązki organów w zakresie zapewnienia udziału społecznego:

- ustalenia zakresu podmiotowego konsultacji,
- ustalenia rozsądnych norm czasowych na poszczególne etapy konsultacji,
- przeprowadzenie konsultacji odpowiednio wcześniej w toku procedury decyzyjnej, gdy wszystkie warianty są jeszcze możliwe, a udział społeczeństwa może być skuteczny,
- należyte uwzględnienie konsultacji społecznych przy wydawaniu decyzji.

Organy mają swobodę określania szczegółowych sposobów powiadamiania społeczeństwa, metod zbierania uwag i wniosków, czasu trwania konsultacji.

Do instrumentów społecznych należą również:

- edukacja ekologiczna, omówiona w osobnym rozdziale,
- współpraca i budowanie partnerstwa (włączenie do realizacji programu jak najszerszej liczby osób, system szkoleń i dokształcań, współpraca zadaniowa z poszczególnymi sektorami gospodarki, współpraca z instytucjami finansowymi),
- monitorowanie odczuć społecznych i badania dotyczące udziału społeczności lokalnej w działaniach w zakresie zarządzania i poprawy stanu środowiska,
- upowszechnianie informacji o środowisku.

5.2.4. Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne to głównie opracowania o charakterze strategicznym i planistycznym. Dokumenty te określają główne cele i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. *Program ochrony środowiska* jest zgodny z zapisami powyższych dokumentów.

6. Źródła finansowania

Wdrożenie Programu Ochrony Środowiska wymaga stworzenia sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Środki finansowe na planowane do realizacji w harmonogramie zadania z zakresu ochrony środowiska mogą pochodzić z następujących źródeł:

- środki własne Urzędu Miejskiego oraz powiatu,
- dofinansowanie pochodzące z Wojewódzkiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska),
- środki własne podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektów,
- środki własne przedsiębiorców.

Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

1. finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
2. finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
3. finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych, bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje wdrażania projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska.

WFOŚiGW udziela pożyczek na korzystnych warunkach oprocentowania i spłat oraz dofinansowania niektórych zadań w formie dotacji. Maksymalna kwota pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska na jedno zadanie może wynosić do 10 000 000 zł, natomiast maksymalna kwota zadłużenia z tytułu pożyczek dla jednego inwestora może wynosić 20 000 000 zł. W przypadku dotacji maksymalna kwota na jedno zadanie wynosi 2 000 000 zł. Dotacja udzielona ze środków Funduszu z reguły nie może przekroczyć 40 % kosztów zadania. Pożyczki udzielane ze środków Funduszu mogą dotyczyć finansowania do 80 % kosztów zadań w przypadku jednostek samorządowych i budżetowych nie prowadzących działalności gospodarczej oraz do 70 % kosztów netto zadań w przypadku podmiotów gospodarczych, osób fizycznych i prawnych prowadzących bądź nie prowadzących działalności gospodarczej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w nowym okresie programowym na lata 2007-2013 będzie Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiS). Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Na realizację POIiS w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77 %) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23 %).

Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).

Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).

Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).

Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).

Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).

Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie

będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Lubuski regionalny Program operacyjny

Oprócz pięciu programów operacyjnych funkcjonujących na poziomie krajowym istnieją także programy operacyjne dla każdego województwa, a zatem szesnaście Regionalnych Programów Operacyjnych. 16 RPO stanowi przykład znaczącej decentralizacji zarządzania procesami rozwojowymi. Takie rozwiązanie ma na celu identyfikowanie potrzeb na jak najniższym szczeblu, tak, aby działania zawarte w Regionalnych Programach Operacyjnych odpowiadały planom rozwoju każdego województwa z osobna. Samorządy województw otrzymały szerokie kompetencje związane z przygotowaniem i realizacją RPO.

Kluczową rolę w zarządzaniu i wdrażaniu Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego pełni Zarząd Województwa jako instytucja zarządzająca programem (IZ). Zarząd odpowiada za przygotowanie i realizację LRPO, w tym za ocenę i wybór projektów do dofinansowania, dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów, kontrolę projektów, monitorowanie i ewaluację realizacji programu. Ponadto IZ wydaje wytyczne, zalecenia i podręczniki dotyczące różnych aspektów związanych z realizacją programu oraz prowadzi działania informacyjno-promocyjne.

Inwestycje, na które pozyskano środki w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, muszą być realizowane na terenie województwa lubuskiego. Priorytety w poszczególnych Regionalnych Programach Operacyjnych są do siebie zbliżone. W Lubuskim Regionalnym Programie Operacyjnym wyróżniamy sześć priorytetów:

- Priorytet I Rozwój infrastruktury wzmacniającej konkurencyjność regionu
- Priorytet II Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego
- Priorytet III Ochrona i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego
- Priorytet IV Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej
- Priorytet V Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowej
- Priorytet VI Pomoc techniczna

Bank Ochrony Środowiska

Bank Ochrony Środowiska S.A. oferuje preferencyjne, bardzo nisko oprocentowane kredyty na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska i zarazem wspierające rozwój biznesu. Ma ponad 60 % udział w rynku komercyjnego finansowania przedsięwzięć ekologicznych.

Kredyty w komercyjnych bankach

Ze względu na wysokie oprocentowanie komercyjnych kredytów ich wykorzystanie na realizację zadań w zakresie ochrony środowiska nie jest wskazane. Kredyty tego rodzaju są mało atrakcyjne ze względu na wysokie koszty.

7. Monitoring Programu Ochrony Środowiska

Realizacja działań zaplanowanych w projekcie „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020” wymaga monitorowania oraz podjęcia natychmiastowych działań w przypadku pojawienia się rozbieżności między planowanymi rezultatami, a stanem osiągniętym w rzeczywistości. Opracowany projekt Programu charakteryzuje zasady oceny oraz monitorowania realizacji zapisów dokumentu. W ramach zaproponowanych celów przedstawiono określone wskaźniki, które pomogą określić stopień realizacji poszczególnych zadań i działań ekologicznych.

Wskaźniki monitorowania realizacji aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020” zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 23 Wskaźniki służące do monitoringu Programu Ochrony Środowiska

Lp.	Wskaźnik	2011	2015	2019
<i>Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko</i>				
1	Ocena ogólna jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Ogólny stan zły dla wód powierzchniowych podziemnych II/ III klasa – podziemne		
2	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu [kg/rok]	BZT ₅ – 1725 ChZT – 9928 Zawiesina ogólna – 2325		
3	Zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludność [dam ³ /rok]	2233,2		
4	Ścieki przemysłowe odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczenia [dam ³ /rok]	0		
5	Ludność korzystające z oczyszczalni ścieków [% liczby ludności]	ok. 84%		
6	Odpady komunalne zebrane [Mg]	1180,2		
7	Ilość odpadów przetworzonych biologicznie [Mg]	b.d.		
8	Ilość odpadów komunalnych unieszkodliwionych przez składowanie [Mg]	b.d.		
9	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]	1,81		
10	Lesistość [%]	60,1		
11	Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej [%]	98,7		
<i>Wskaźniki społeczno – ekonomiczne</i>				
12	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną [tys. zł]	b.d.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz WIOŚ

8. Podsumowanie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dobiegniew na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020.

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Urząd Miejski w Dobiegniewie, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Krajeńskich, Nadleśnictwa, PUK „KOMUNALNI” w Dobiegniewie, GUS, WIOŚ, RDOŚ, PPIS i inne. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Wojewódzki, Strategia Wojewódzka) oraz z dokumentów i koncepcji władz powiatu i gmin, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół autorski opracowujący Program.

Osiągnięcie celów głównych będzie możliwe poprzez realizację zaproponowanych w Programie zadań. Główne cele, jakie powinny zostać osiągnięte to:

- **Poprawa jakości środowiska,**
- **Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych,**
- **Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii**
- **Edukacja ekologiczna.**

Przedsięwzięcia zaproponowane w obrębie wymienionych obszarów w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Dobiegniew.

Niniejszy dokument jest strategicznym dokumentem planistycznym i nie stanowi przepisów prawa miejscowego. Nakreśla jedynie kierunek, w jakim powinien podążyć samorząd mając na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

9. Literatura

Akty prawne

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
- Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych do 31 grudnia 2015 r.,
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. ramowa dyrektywa wodna),
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,
- Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (tzw. dyrektywa azotanowa),
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim,
- Dyrektywa 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz. U. L 365/1994 r.),
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. U. L 182/1999 r.),
- Dyrektywa 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000r. w sprawie spalania odpadów (Dz. U. L 332/2000 r.),
- Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (Dz. U. L 37/2003 r., str. 24),
- Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006r. w sprawie odpadów (Dz. U. L 114/2006 r.),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. U. L 312/2008 r.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 63, poz. 638 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużyтым sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007r., Nr 90, poz. 607 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826).

Opracowania Krajowe, Regionalne i Lokalne

- „Studium rozwoju systemów energetycznych w województwie lubuskim do roku

2025, ze szczególnym uwzględnieniem perspektyw rozwoju energetyki odnawialnej”, kwiecień, 2009 r. – Energoekspert sp. z o.o.,

- „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim – na podstawie badań imisji wykonanych w 2011 r.”, 2012 r. – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku”, 2012 r. – Atmoterm S.A.,
- „Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego. Aktualizacja z horyzontem czasowym do 2020 roku.”, 2005 r.,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Dobiegniew na lata 2009 – 2012 wraz z perspektywą do 2016 roku,
- Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019,
- Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich – LGR „Pojezierze Dobiegniewskie”, Dobiegniew, luty 2010,
- Strategia Rozwoju Gminy Dobiegniew na lata 2007 – 2017, Załącznik do Uchwały Nr XVI/98/2007 Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 28 grudnia 2007 roku.